

Helsinki

Stansvikin kartanopuisto

Hoito- ja kehittämissuunnitelma
2023–2033

Helsinki

Stansvikin kartanopuisto

Hoito- ja kehittämissuunnitelma 2023–2033

Kaupunkiympäristön julkaisu 2023:12

Tilaaaja:	Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristö / Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu
Vastuuhenkilö:	Sari Knuuti puh. 09 310 232 13
Teksti:	Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy / Tiina Perälä, Matti Liski, Katja Orrainen, Veera Soikkeli
Taitto:	Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy / Veera Soikkeli
Kartta-aineistot:	© Kaupunkimittausosasto, Helsinki
Valokuvat ja kartat:	Historialliset valokuvat ja kartat: KA = Kansallisarkisto, HKMKA = Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto, MVKA = Museoviraston kuva-arkisto, KMO = Kaupunkimittausosasto. Nykytilan valokuvat: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy / 2018 – 2022. Kartat: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy / Veera Soikkeli ja Katja Orrainen
Sarja:	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2023:12
ISSN:	ISSN 2489-4230 (verkkojulkaisu)
ISBN:	ISBN 978-952-386-236-4
Etukannen kuva:	Stansvikin kartanon päärakennus rannan puolelta niittyrinteen suunnasta kuvattuna. Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä 2021.
Takakannen kuva:	Stansvikintien varren sammaloitunut kivimuuri. Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä 2017.

Sisällysluettelo

Saatteeksi	7	4.11 Haitalliset vieraslajit	41
1 Johdanto	9	4.12 Kalusteet	41
2 Maiseman ja puiston historiaa	13	4.13 Laitteet ja järjestelmät	41
Kartanon lyhyt historia.....	13	4.14 Valaistus	42
Maiseman historia.....	15	4.15 Reittien kunnossapito	42
Ilmakuvavertailu	18	4.16 Talvikunnossapito.....	42
3 Nykytila ja kunnostustarpeet.....	23	4.17 Huoltoajo	42
Maanomistus-, kaavoitus-, selvitys ja suunnittelutilanne.....	23	4.18 Ajonesto	42
Topografia ja maaperä	24	4.19 Yleinen siisteys	42
Luonto.....	24	5 Hoito- ja kehittämissuunnitelma .	45
Arvokkaat kasvillisuuskohteet sekä kääpä- ja kääväkäsajisto	27	Aluekohtaiset ohjeet	45
Eläimistöön liittyvät arvot.....	30	Hoitoalueet 1–10.....	45–57
Puuston yleiskunto ja rakenne.....	33	Hoitoalueet 11–20.....	58–71
Historiasta säilyneet elementit	34	Hoitoalueet 21–20	72–81
Nykyinen käyttö	35	Hoitoalueet 31–40	82–92
4 Yleiset hoito-ohjeet.....	37	Hoitoalueet 41–45	93–97
4.1 Yleistä	37	Lähteet ja kirjallisuus.....	98
4.2 Sitomattomat päällysteet.....	37	Viitteet.....	100
4.3 Kasvualustat.....	37	Liitteet	
4.4 Kastelu.....	37	Liite 1. Kunnossapitoluokat RAMS	
4.5 Nurmikot ja niityt.....	37	Liite 2. Hoitoluokat ABC	
4.6 Kukkapenkit.....	39	Liite 3. Hoidon tavoitetila	
4.7 Pensaat	39	Liite 4. Hoitoaluerajat	
4.8 Puut	39	Liite 5. Hoidon intensiteetti	
4.8.1 Lahopuujatkumon turvaaminen.	39	Liite 6. Talvikunnossapito ja kasteluauton reitti	
4.9 Kasvinsuojelu	41	Liite 7. Haitalliset vieraslajit	
4.10 Kani- ja myyräsuojaus	41		

Saatteeksi

Stansvikin kartanopuiston hoito- ja kehittämissuunnitelma on laadittu kuvaamaan puiston tavoiteltua ilmettä ja hoidon tapoja. Hoito- ja kehittämissuunnitelma toteuttaa puistosuunnitelman tavoitteita. Puistosuunnitelma hyväksyttiin kaupunkiympäristölautakunnassa 19.11.2019. Ympäristö on erityisen arvokas. Tietyillä alueilla vaalittaviksi on valittu etenkin luontoarvot, toisaalla ensisijaisesti kulttuurihistorialliset arvot.

Stansvikin kartanopuiston hoito- ja kehittämissuunnitelma on laadittu Helsingin kaupunkiympäristön toimialan toimeksiannosta. Työtä on valvonut ohjausryhmä, johon ovat kuuluneet projektinjohtaja, maisema-arkkitehti Sari Knuuti, luontoasiantuntija Tuuli Ylikotila, suunnitteluasiantuntija Satu Tegel, metsävastaava Vesa Koskikallio ja metsäsuunnittelija Antti Siuruainen kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelusta; puistovastaava Päivi Apajalahti, puuasiantuntija Juha Raisio, projektipäällikkö Päivi Islander ja Susanna Hytti kaupunkiympäristön ylläpitopalvelusta; ympäristötarkastajat Jere Salminen, Tuomas Lahti, tutkija Emil Nyman ja Raimo Pakarinen kaupunkiympäristön ympäristöpalvelusta; Taru Sihvonon liikenne- ja katusuunnittelusta; tutkija Juha Vuorinen Helsingin kaupunginmuseolta sekä kartanovastaava Pepita Palonen ja työnjohtaja Anna Vanamo STARasta. Suunnitelma ja raportti on laadittu Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy:ssä kesän 2021 ja syksyn 2022 välisenä aikana. Työstä ovat vastanneet maisema-arkkitehdit Tiina Perälä, Matti Liski, Katja Orrainen ja Veera Soikkeli. Työtä ovat kommentoineet luontoasiantuntijat Rasmus Karlsson (erityisosaamisena lepakot), Jarmo Saarikivi (sammakot), Juha Kinnunen (lahopuu), Timo Nupponen (käävät ja kääväkkäät) ja Henna Saviharju (niittykasvillisuus).

Tämä hoito- ja kehittämissuunnitelma on tehty tilanteeseen, jossa ensimmäisen peruskorjausvaiheen rakennustyöt on tehty, mutta muita alueita ei ole vielä kunnostettu. Ensimmäinen peruskorjausvaihe sisältää Stansvikintien, Stansvikinpolun, Thelninginpolun ja Vanhakylän reitin sekä kääntöpaikan ja sen läheisten pysäköintialueiden kunnostamis- ja rakentamistyöt välittömine ympäristöineen. Metsän hoitoalueille ei ole esitetty kunnostusta vaan ainoastaan hoitotoimenpiteet.

Kartta oikealla: ensimmäisen peruskorjausvaiheen rajauksen kartta. Pohjana on hyväksytty puistosuunnitelma.

0 25 50

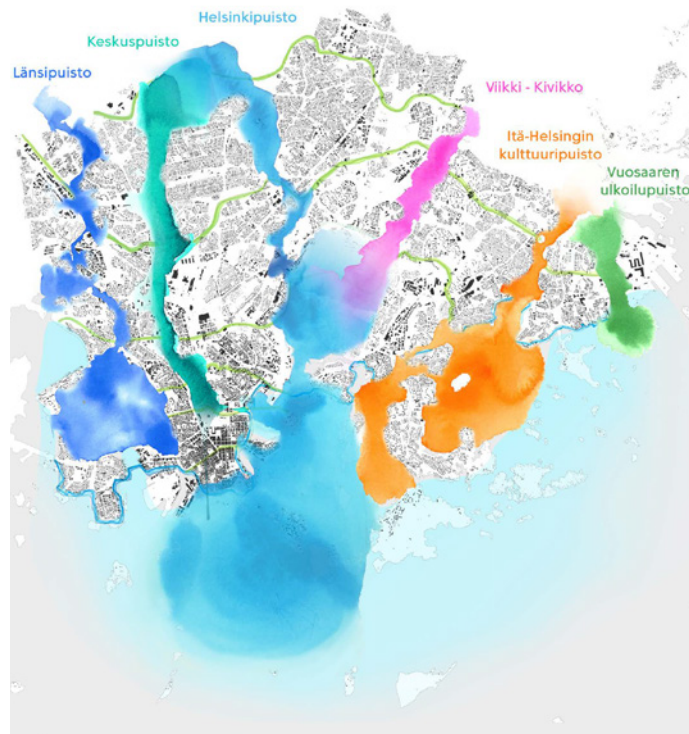
Ilmakuva alueesta 2021. RKY-alueen rajaus kuvassa punaisella.

1 Johdanto

"Kerää pienelle alalle mitä viehättävin maisema: vuoria, puistoja, selkiä, lahtia ja niemiä, jotka meidän aikanamme ympäröivät Suomen uutta pääkaupunkia, aseta Tuurholman viereen Jollas ja Stansvik, äläkä vaadi suomalaiselta saaristomaisemalta enempää." (Sakari Topelius, Tähtien turvatit 1889).

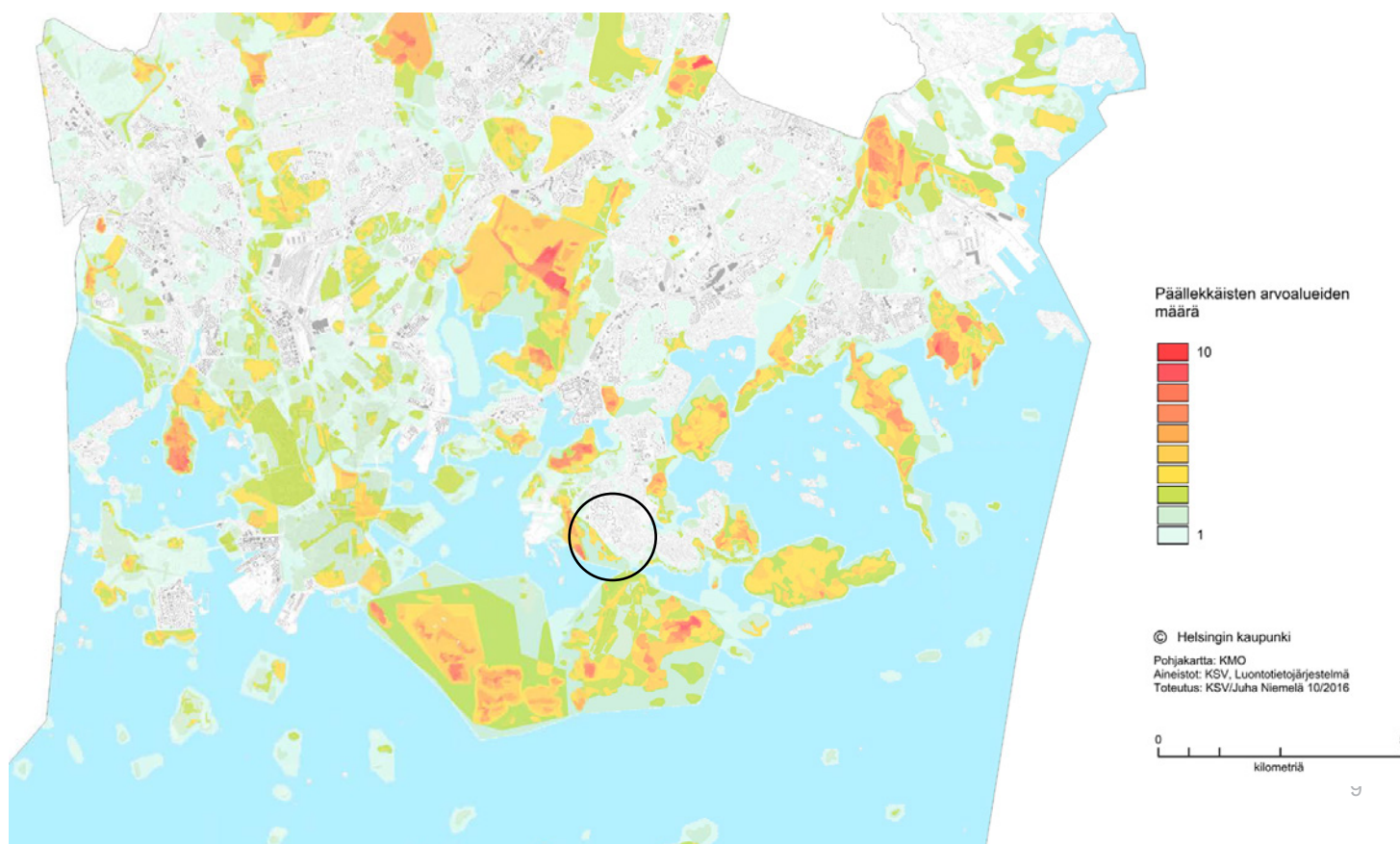
Stansvik on 1700-luvulla Helsingin Laajasaloon muodostunut kartano, jota ympäröi metsäinen maisemapuisto. Kartanopuisto on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristökohdetta (RKY) *"Helsingin höyrylavareittien kesähuvila-asutus"*, joka ilmentää pääkaupunkilaisten kesäasumiskulttuuria 1800- ja 1900-luvuilla. Stansvik on erinomaisesti säilynyt ja harvinainen kokonaisuus, joka on säilyttänyt maisemallisen luonteensa poikkeuksellisen hyvin (Ruokonen, ym. 2003b). Lisäksi kyseessä on Helsingin mitakaavassa merkittävä ympäristö niin maisemallisesti kuin luonto- ja virkistysarvoiltaan (ks. kuva alla). Stansvik kuuluu Itä-Helsingin kulttuuripuistoon, joka on yksi kaupungin kuuudesta vihersormesta (Itä-Helsingin kulttuuripuisto – kehittämissuunnitelma 2012). Stansvikin kartanopuistoa tulee käsitellä erityisen arvokkaana ympäristönä, sillä siellä on kulttuuriympäristön arvojen kanssa useita päällekkäisiä luontoarvoja kuten linnustolle, lepakoille, sammakkoeläimille ja laihokaviosammalelle tärkeitä alueita.

Ympäristön kannalta merkittäviä tekijöitä Stansvikissa ovat rakennuskanta ja kartanopuiston kokonaisuus, johon

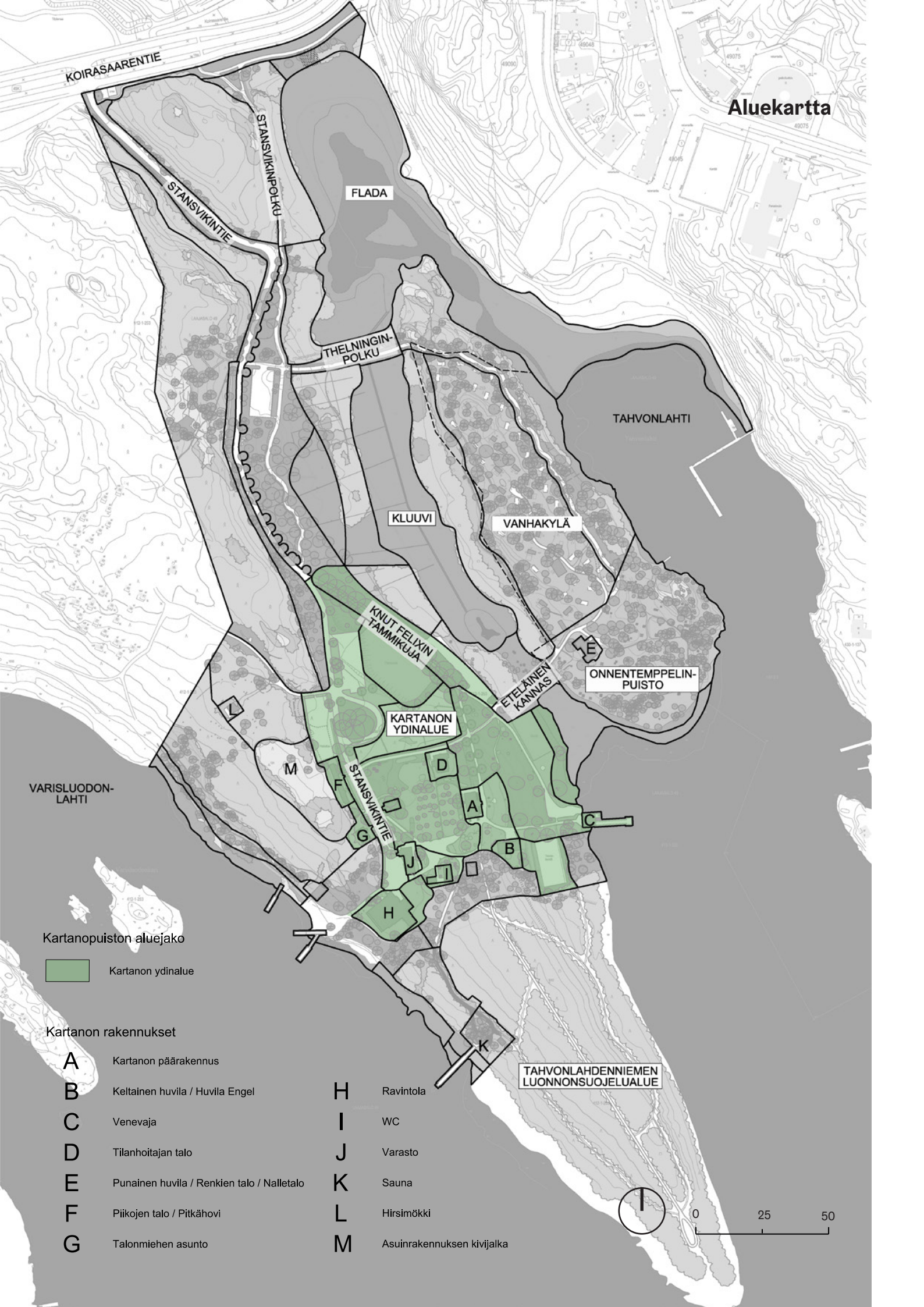

Yllä: Helsingin viherverkostostrategian perustana ovat vihersormet, joilla on erityiset ominaispiirteet ja vetovoimatekijät. Stansvik kuuluu Itä-Helsingin kulttuuripuistoon. VISTRA II/Helsingin kaupunki.

Alla: Helsingin viherverkostostrategia VISTRA II:n arvotihentymäkartta, jolla kuvataan luonnon ja kulttuurihistorian päällekkäisiä arvoja. Kartalla korostuvat etenkin Helsingin edustan saaristo ja rannat, joista ympärillä merkittynä on Stansvikin kartanopuisto. Kartanopuistossa päällekkäisiä arvoja on lukuisia. *Helsingin Kaupunki, Kaupunkisuunnitteluvirasto/Juha Niemelä 10/2016.*

Aluekartta

Kartanopuiston aluejako

Kartanon ydinalue

Kartanon rakennukset

A	Kartanon päärakennus	H	Ravintola
B	Keltainen huvila / Huvila Engel	I	WC
C	Venevaja	J	Varasto
D	Tilanhoitajan talo	K	Sauna
E	Punainen huvila / Renkien talo / Nalletalo	L	Hirsimökki
F	Piikojen talo / Pitkähovi	M	Asuinrakennuksen kivijalka
G	Talonmiehen asunto		

TAHVONLAHDENNIEMIEN
LUONNONSUOJELUALUE

kuuluvat maisemapuisto, hyötyviljelyalueet ja kartanometsät. Puistossa sijaitsee kartanon päärakennuksen ja siipirakennuksen (Keltainen huvila/Huvila Engel) lisäksi muun muassa venevaja ja työväen- ja talousrakennuksia 1800-luvun alusta. Alueen nuorimpia rakennuksia ja rakenteita ovat Helsingin kaupungin virkamiesyhdistyksen (HKVT, nyk. Jyty Helsinki ry) huoltorakennukset, lomamökit ja urheilukentät. (Museovirasto 2009.) Alueen omistaa Helsingin kaupunki.

Stansvikin kartanopuiston alueella on voimassa vuonna 2016 vahvistettu asemakaava 11960. Asemakaavaan sisältyy virkistys- ja puistoalueita, kesämaja- ja palstaviljelyalue sekä suojeltuja rakennuksia ja pysäköintialueita. Puistoalueen pinta-ala on yhteensä 20 ha, kesämaja-alueen 2 ha ja palstaviljelyalueiden 0,7 ha. Tämän hoito- ja kehittämissuunnitelman ulkopuolelle jää Tahvonlahdenniemen luonnonsuojelualue, jolle on laadittu erillinen hoito- ja käyttösuunnitelma (*Tahvonlahdenharjun luonnonsuojelualue, Hoito- ja käyttösuunnitelma vuosille 2022–2032*. Luontotieto Keiron Oy 2021).

Työn tausta-aineistona toimivat *Stansvikin kartanoalueen ympäristöhistoriallinen selvitys* sekä *Hoito- ja kehittämisperiaatteita sekä suosituksia jatkosuunnitteluun* (Byman & Ruokonen Oy), asemakaavan laatimisen yhteydessä tehdyt sekä myöhemmät tarkentavat luontoselvitykset (kattava listaus kaikista selvityksistä s. 25) sekä puuston kuntokartoitukset (2018). Lisäksi työssä on perehdytty alueen historiallisiin karttoihin ja valokuviin sekä kartanolle laadittuihin suunnitelmiin.

Tavoitteena on ollut laatia Stansvikin kartanopuiston hoito- ja kehittämissuunnitelma, joka turvaa kartanon ympäristön kehittymisen monipuolisena virkistysalueena siten, että sen maisemalliset, kulttuurihistorialliset ja luonnon arvot säilyvät. Asemakaavan 11960 selostuksessa sanotaan: ”Tavoitteena on kartanopuiston ytimen ennallistaminen ja kartanon maiseman palauttaminen. Lähtökohtana on suojella kartanoalueen merkittävät rakennukset sekä maisemapuisto. Tavoitteena on alueen luontoarvojen ja lisääntyvän virkistyskäytön lomittaminen, siten että luontoarvot eivät heikentyisi.” Virkistyskäytön lisääntymisen kannalta merkittäviä ovat Kruunuvuoren asuinalueen sekä Kruunusiltojen yhteyden rakentuminen, mikä tuo uusia käyttäjiä myös kanta-kaupungin suunnalta. Hoito- ja kehittämissuunnitelman laadintatyössä kompromisseja on tehty luontoarvojen säilyttämiseksi ja kartanon maisemaa palautetaan vain osittaisesti.

Yllä: näkymä Stansvikintieltä kartanon ydinalueelta. Oikealla talonmiehen asunto ja Piikojen talo eli Pitkähovi, vasemmalla piilkottaa varastorakennus.

Oikealla: Tahvonlahdenniemen luonnonsuojelualueella hoidetaan erillisen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan. *Luontotieto Keiron oy/2022*.

Työssä laaditut suunnitelmat käsittävät Stansvikin kartanon

- hoidon yleisohjeet, jotka esittävät herkäällä kartanoalueella käytettäviä hoitotapoja, sekä
- hoitoaluekohtaiset ohjeet, joilla eritellään tavoitettilan saavuttamiseksi vaadittavat korjaukset sekä tavoitettilan säilyttämiseksi vaadittavat, toistuvat käytännön toimenpiteet, mikäli niitä on.

On mahdollista, että ennen puiston peruskunnostusta tarvitaan seuraavia toimenpiteitä:

- Hulevesien hallinta kartanon päärakennuksen edustalla rakenteellisesti tai sidosainetta käyttämällä: 1. laiturille johtavan käytävän kallistus ja kivinen hulevesikouru, 2. pienen päärakennukselta kohti Vanhakylää kulkevan käytävän eroosiosuojaus.
- Muurin korjaus Stansvikintien varrella.
- Koirien merkkauksipaalojen pystyttäminen ravinnekuorman hallitsemiseksi.

2 Maiseman ja puiston historiaa

Kartanon lyhyt historia

Laajasalon viljelyhistoria alkaa todennäköisesti keskiajalta. Vaikka saaren asukkaat koostuivat lähinnä kalastajista, alaville savimaille raivattiin ensimmäiset pellot noihin aikoihin. 1540-luvulla Laajasalossa oli kuusi maatilaa. (Hiltunen 2001.)

Vuonna 1766 löydetyn rautamalmiesiintymän seurauksena Tahvonlahden pohjukan luoteispuolelle perustettiin rautakaivokset, jotka olivat käytössä jaksottain aina 1830-luvulle asti. Vielä vuosien 1838–1869 välisenä aikana alueen soveltuvuutta kaivostoimintaan tutkittiin uudelleen, mutta tyhjennettyjen malmiesiintymien ja muiden haasteiden vuoksi toimintaa ei enää käynnistetty. 1950-luvulla Stansvikista löydettiin serpentiiniasbestia, mutta asutuksen läheisyyden vuoksi sitä ei alettu hyödyntää. (Ruokonen, ym. 2003a, ss. 14–15.)

Vuosina 1777–1796 toimitettu isojako jakoi Laajasalon maat kolmen tilan kesken, jotka olivat Holmgårdin säteri (käsittäen Degerön kartanon, Villingin sekä Övergårdin ja Nedergårdin tilat Santahaminasta), Tuurholman yksinäinen verotalo sekä Uppbyn rälssitila. Stansvikin nykyisen päärakennuksen paikkeilla oli ensin torppa 1700-luvulla. Torpan ympäristössä oli peltomaita ja rantoja kiertäviä niittyjä. Stansvikiin tultiin tuolloin meritse, eikä tieyhteyttä ollut. (Ruokonen, ym. 2003a, s. 11.)

Stansvikin kartano erotettiin itsenäiseksi Degerön rälssi-säteristä vuonna 1798. Kartanoita perustettiin noihin aikoihin kaupungin ympäristöön, erityisesti Viaporin (Suomenlinnan) upseeriston huvittelu- ja asuinpaikoiksi. 1800-luvun Laajasalon elämää leimasi myös ”säätyläisten kesänvietto” kartanoilla, merenrannoilla ja saaren sisäosien huviloilla. Stansvik oli niin ikään lähinnä kesäkartano, jonka omistajat palasivat kaupunkiin talven tullessa, uskottujen palvelijoiden hoitaessa tilaa ympäri vuoden. Stansvikin viljely ja karjanpito olivat pienimuotoisia ja niitä harjoitettiin vain omaan tarpeeseen. (Hiltunen 2001.) Kartanoiden lisääntymisen myötä käynnistettiin höyrylaivayhteys vuonna 1837 Helsingistä Viaporiin ja Degeröön (Uutta Helsinkiä 2019). Aiemmin pääkulkuyhteys Stansvikiin tulikin mereltä, jota kohti kartanon merkittävin julkisivu istutuksineen ja venevajoineen sommiteltiin.

1800-luvulla Stansvikin tilan omistajat vaihtuivat usein. Ensimmäisenä Stansvikin omisti majuri Johan L. Brandt, joka kuitenkin myi sen jo muutaman vuoden kuluttua (Uutta Helsinkiä 2019). Seuraavia haltijoita olivat Viaporin kapteeni Fabian Casimir Rosvall (1801 tai 1802–1804), muotokuva- ja miniatyyrimaalari Emanuel Thelning (1805–1817), hallituskonseljin jäsen Frederik Vilhelm Edelman (1817–1836) ja hänen poikansa, senaatin kanslisti Paul Henrik Edelman (1836–1855) sekä lääketieteen ja kirurgian tohtori, valtioneuvos Knut Felix von Willebrand lapsineen (1856–1893). Knut Felixin kuoltua hänen vaimonsa Anna Sofia (v. 1914 saakka) ja poikansa Reinhold (v. 1935 saakka) hoitivat tilaa. (Ruokonen, ym. 2003a, ss. 16–38.)

Valtaosa alueen rakennuksista on peräisin 1800-luvulta.

Vanhin rakennus on edelleen säilynyt kartanon päärakennus, joka valmistui vuonna 1804. Päärakennus on todennäköisesti Roswallin itselleen suunnittelema. (Ruokonen, ym. 2003a, s. 17). Kartano laajeni erityisesti Edelmanien aikana, jolloin rakennettiin muun muassa kartanon siipirakennus, niin sanottu Keltainen huvila tai Huvila Engel, venevaja, työväenasuntoja, talousrakennuksia sekä maisemapuutarha (Ruokonen, ym. 2003a, ss. 20–23). Myöhemmin von Willebrandit tekivät ympäristössä muutoksia muun muassa rakentamalla päärakennukseen kuistin ja parvekkeen sekä muuttamalla työväen asuntoja huviloiksi (Ruokonen, ym. 2003a, s. 26).

Vuonna 1938 Helsingin kaupunki osti Stansvikin ja vuosina 1945–2021 kartano alueineen on ollut vuokrattuna Helsingin kaupungin virkamiesyhdistykselle (JYTY ry). Vuonna 1946 Laajasalo liitettiin Helsinkiin ja saaren voimakas rakentaminen alkoi 1960-luvulla. Stansvikin kartanon alue sai kuitenkin säilyä idyllisenä maisemapuutarhana. (Hiltunen 2001.)

Samoihin aikoihin tapahtuneen Stansvikin kesäkodin perustamisen myötä kunnallisvirkamiesyhdistyksen jäsenet alkoivat rakentaa kesämajoja Vanhakylän alueelle kesästä 1953 alkaen. Majoille oli tyyppipiirustukset, jotka määrittivät niiden kokoa, tyyliä ja väriä. Kallioinen Uusikylä alkoi rakentua vuonna 1957. (Ruokonen, ym. 2003a, s. 42.) 1960-luvulla vanhan navetan paikalle on rakentunut ravintolarakennus. (Hiltunen 2001.)

Alla: Stansvik Senaatin kartastossa. Kartalle merkittynä ovat jo Knut Felixin tammikujanteen puut, Thelninginpolun kohdalle sijoittuva pohjoinen patopolku sekä kluuvien ympäristön avoin alue ojineen ja lampineen. 1871–1872. KA.

Yllä: A.R. Bruncronan akvarelli Nuottaniemen suunnasta kohti Stansvikin kartanopuistoa vuodelta 1820. Keskialalla on kartanon päärakennus. Maisema on kuvattu hyvin avoimena ja metsäiset alueet rajaavat kartanoa ympäröiviä pelto- ja piha-alueita. Maiseman kallioiset selänteet korostuvat maalauksessa. *Ote kuvasta Brander, Signe 1910. HKMKA.*

Oikealla: Kasvihuone pehtoorin talon seinustalla 1930-luvulla. Molemmat rakennukset on purettu. *Foto Roos 1930. MVKA.*

Alla: Stansvikin kartanon päärakennuksen taustalle sijoittunut hyötytarha. *Foto Roos 1930. HKMKA.*

Maiseman historia

Kartanon puutarhan historia alkaa 1800-luvun alkupuolelta, jolloin päärakennuksen taakse perustettiin hyötytarha omena-, luumu-, päärynä-, ja kirsikkapuineen sekä marjapensaineen. Nykyisen omenatarhan paikka on perua näiltä ajoilta. Stansvikissa oli vaatimaton kasvihuone, joka sijaitsi pehtoorin talon seinustalla hyötytarhan luoteispuolella (Hautamäki 2015, s. 140).

Vuonna 1820 Stansvikissa ei ollut vielä varsinaista puutarhaa, vaikka päärakennuksen ympäristössä kasvoi joitain pensaita ja puita. Päärakennukselle ja rantaan haarautuva tie halkoi avoimia laidun-, pelto- tai niittymaita. Päärakennuksen länsipuolella kasvoi metsä, johon rajautuva avoin alue oli aidattu. Maanviljelyä harjoitettiin vain vähän, jos lainkaan. (Ruokonen, ym 2003a, s. 18.)

Frederik Vilhelm Edelmanin aikana, vuoden 1817 jälkeen Stansvikiin perustettiin maisemapuisto, joka kattoi Talluddenin niemen (Tahvonlahdenniemi) sekä tuohon aikaan erillään mantereesta olleen saaren, joka on myöhemmin umpeenkasvun myötä kuroutunut kiinni niemeen (nyk. Vanhakylä). Saari oli aluksi yhdistetty niemeen kevyellä sillalla ja sen korkealle kalliolle rakennettiin nykyisinkin paikallaan oleva huvimaja, temppele. (Hiltunen 2001.) Suomalaisen puutarhasuunnittelun erityispiirre, jossa päärakennuksen puutarhaa täydennettiin kauempana sijainneella maisema-alueella, toteutui Stansvikissa juuri temppelein kautta (Ruoff 2001, s. 128). Silta korvautui maakannaksella 1800-luvun loppupuolella, mutta vielä 1930-luvulla kapeaa kannastietä reunusti kaide. 1870-luvulla myös Thelninginpolun kohdalla on hahmotettavissa polku, luultavasti suoraan kannakselle perustettu (ks. kartta s. 13). Aluksi kartanopuisto oli melko luonnonmukainen eikä puistoistutuksia ollut. Ympäristöhistoriallisessa selvityksessä esitetyjen maalausten perusteella voidaan olettaa, että vuoden 1820 tienoilla päärakennuksen edustaa oli alettu istuttaa. (Ruokonen, ym 2003a, ss. 22–23).

Puutarhamainen ympäristö sijoittui 1800-luvun lopussa kartanon päärakennuksen välittömään lähiympäristöön. Von Willebrandien aikaan kartanon päärakennuksen edustalle perustettiin nurmisoikioita ja kaartelevia käytäviä. Kartanolle johtava tammikuja istutettiin vuoden 1860 tienoilla Fontainebleaun metsän tammenterhoista. Hyötytarhaa laajennettiin omenapuilla ja marjapensaila. (Ruokonen, ym. 2003a, s. 32.)

Senaatin kartastossa 1871–1872 (ks. s. 13) merkittyinä ovat kartanolle johtanut tammikujanne sekä Thelninginpolun kohdalla sijaitseva puurivistö, jonka puut todennäköisesti kasvoivat tienvierustalle sattumanvaraisesti. Onnentemppelein ja nykyisen kluuvien ympäristöt sekä kartanon päärakennuksen ja rannan väliin jäävä kaistale erottuvat kartalla avoimina alueina.

Vuoden 1913 tienoilla päärakennuksen ympäristössä

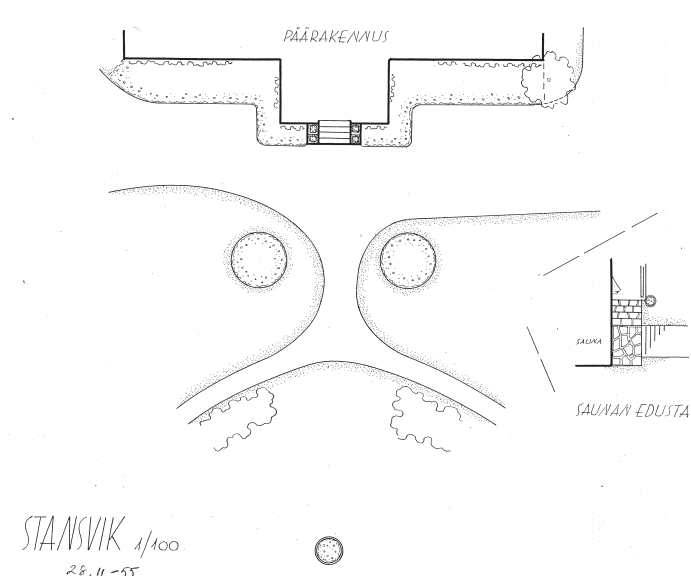
oli puisto, kaksi puutarhalohkoa ja talouspiha. Myös kartanon pellot olivat tällöin laajimmillaan. Rannat olivat edelleen niittyjä, minkä lisäksi ympäristössä oli kivistä metsämaata. Stansvikintien varren kivimuuri on peräisin näiltä ajoilta. (Ruokonen, ym. 2003a, 29.)

Ympäristöhistoriallisessa selvityksessä Ruokonen ym. (2003a) arvelevat, että kartanon kasvillisuus on ollut ennen lajistoltaan monipuolisempaa ja runsaampaa. Ilmakuvien perusteella viimeistään vuonna 1969 tammikujanteen päärakennuksen puolinen osuus on kaadettu.

Alla: Stansvikin kesävieraat kesäkuussa 1902. *MVKA*.

Alinna: Kuva Stansvikin kartanon pelloilta tai laitumilta. *Foto Roos 1930. HKMKA*.

Ylinnä: Onnentemppelin huvimaja rantakalliolla. *Tuntematon, HKMKA.*

Yllä vasemmalla: vuoden 1932 kartassa rakentaminen on levittäytynyt jo niemen poikki ja katkaissut Tahvonlahdenniemen metsäalueen erilliseksi osaksi kartanopuistoa. 1932. Ote topografiakartasta. Maanmittauslaitoksen arkisto.

Vasemmalla: kartanon päärakennuksen edustalle toteutetut istutusalueet. Muutoin Stansvikista ei ole juurikaan säilynyt suunnitelmapiirustuksia. 1955. Kaupunginarkisto Sinetti.

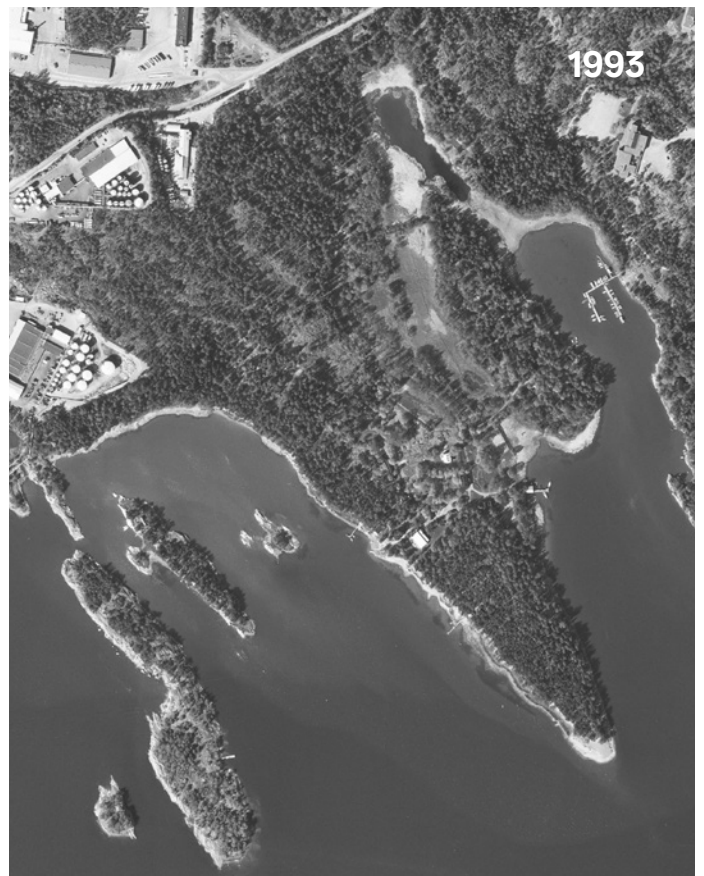
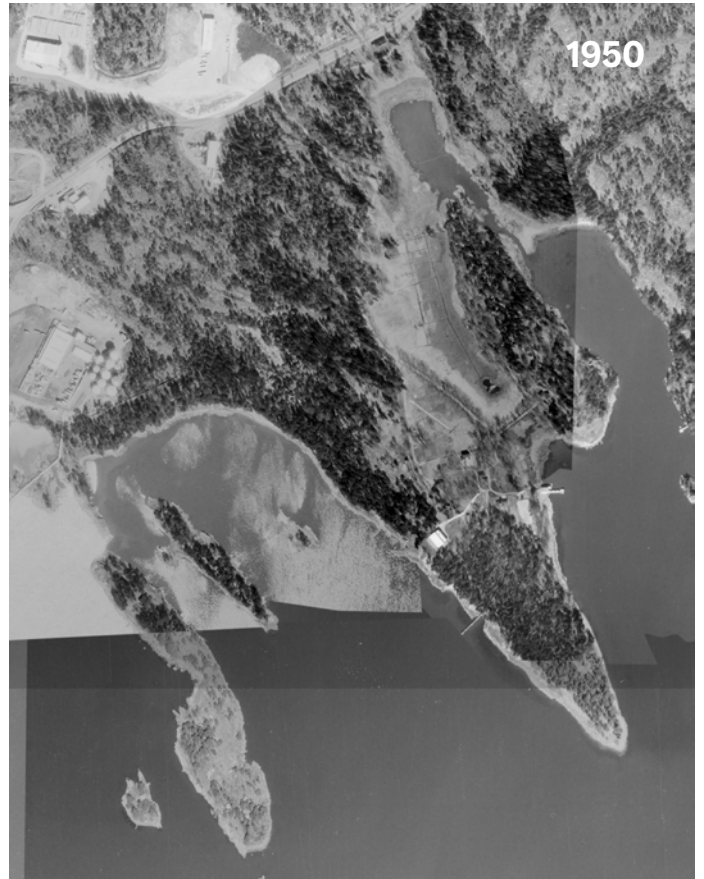
Yllä: Stansvikin kartanopuisto viistoilmakuvassa vuodelta 1930. Kuvassa suuriksi kasvaneet puut ovat alkaneet sulkea näkymälinjoja, mutta maiseman avoimuus on säilynyt erityisesti päärakennuksen etupuolella sekä Stansvikintien läheisyydessä. Foto Roos 1930. MVKA.

Alla: kartanon ydinalue viistoilmakuvassa vuonna 1955. Sekä päärakennuksen että tilanhoitajan talon taustalla on viljelyalueita. Päärakennuksen edustalla käytävien väliset alueet kumpuilevat kevyesti. P.-O. Jansson 1955. HKMKA.

Ilmakuvavertailu

Kuvat: Helsingin kaupungin karttapalvelu/KMO.

1932 ja vaihe 1.
rakennussuunnitelma

0 25 50

1.

5.

2.

6.

3.

7.

4.

1. Stansvikin tammikujanne vuonna 1930. Kuvan vasemman laidan puiden lomitse voi erottaa kannastien valkoisen ristikkoaidan. Kujan-
netielläkin on pieni valkoinen silta. *Foto Roos 1930. HKMKA.*

2. Kartanon tammikuja vuonna 1946. Puukujanteen läpi kaartavan, nykyistä kapeamman tien rinnalla mahtui kulkemaan ojapainanne. *T. Rancken 1946. HKMKA.*

3. Tammikujanne pohjoisesta Stansvikintieltä kuvattuna. *C. Grünberg 1968. HKMKA.*

4. Stansvikin tammikujanne vuonna 2018. Tammet ovat ikääntyneet ja niiden oksia on jouduttu hoitoleikkaamaan. Rivistöstä puuttuu muutamia puita.

5. Tahvonlahden pohjukka vuonna 1930. Taustalla erottuu Thelningin-
polun paikkeilla kasvanut puurivistö ja nykyisen Vanhakylän alue. *Foto Roos 1930. HKMKA.*

6. Lehmiä kartanon laitumilla Tahvonlahden pohjukan paikkeilla. Tah-
vonlahden vesipinta erottuu selkeästi rantakasvillisuuden ollessa lai-
dunnuksen seurauksena huomattavasti matalampaa kuin nykyisin. *Foto Roos 1930. HKMKA.*

7. Maisema Stansvikintieltä. Nykypäiväänkin asti säilynyt kivimuuri
erottuu kuvan vasemmassa laidassa. *C. Grünberg 1968. HKMKA.*

Magnus von Wrightin maalaus Nuottaniemen kallioilta kohti Stansvikin kartanoa vuosilta 1866–1867. HKM.

3 Nykytila ja kunnostustarpeet

Maanomistus-, kaavoitus-, selvitys- ja suunnittelutilanne

Maanomistus

Stansvikin kartanopuisto on kokonaisuudessaan Helsingin kaupungin omistama. Joitain alueita vuokrataan ulkopuolisille toimijoille.

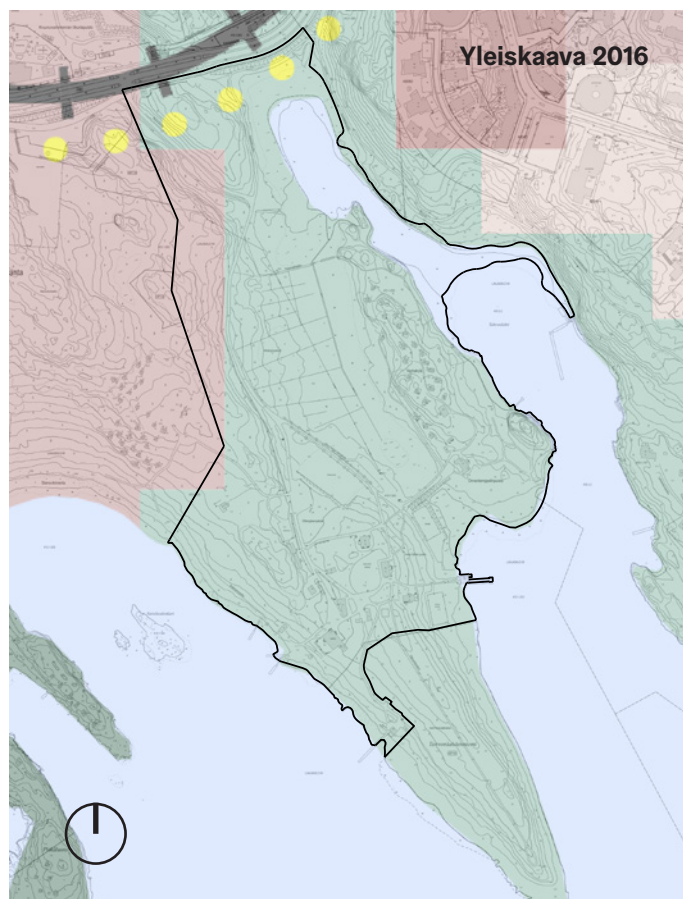
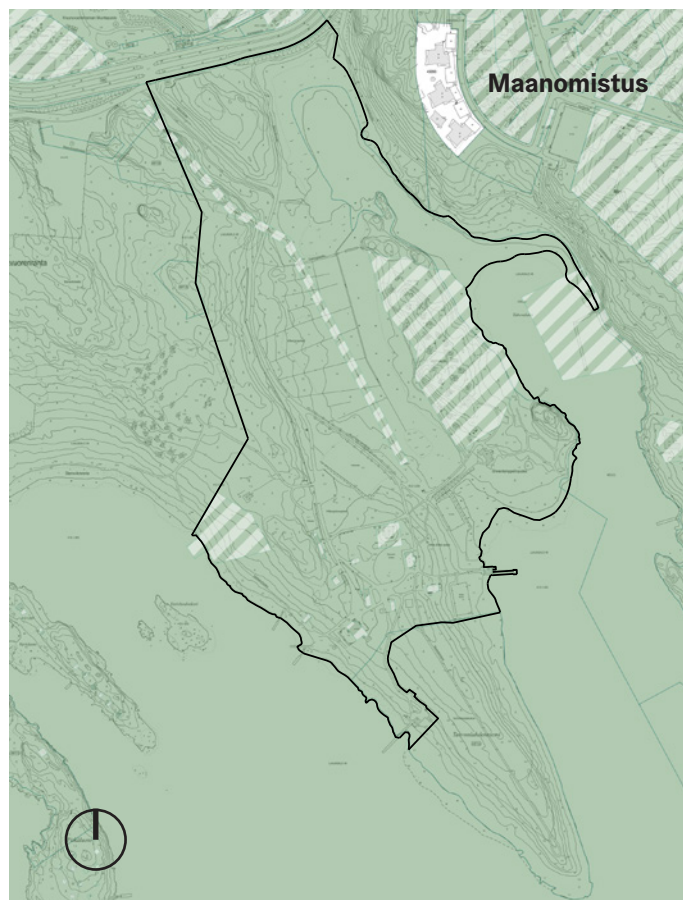
Yleiskaavoitus

Yleiskaavassa 2016 Stansvikin kartanopuisto on merkitty kokonaisuudessaan virkistys- ja viheralueeksi, jota ”kehittää merkittävänä virkistys-, ulkoilu-, liikunta-, luonto- ja kulttuurialueena, joka kytkeytyy seudulliseen viherverkostoon ja merelliseen virkistysvyöhykkeeseen.” Lisäksi ”Suunnittelussa tulee turvata kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen sekä ottaa huomioon ja turvata luonnon monimuotoisuuden, ekosysteemipalvelujen kehittämisen, luonnonsuojelun ja ekologisen verkoston sekä metsäverkoston kannalta tärkeät alueet.”

Tahvonlahden pohjukkaa sivuamaan on merkitty baanaverkko, joka käsittää pyöräliikenteen nopean runkoyhteyden. Koirasaarentiellä kulkee myös pikaraitiotieyhteys.

Asemakaavoitus

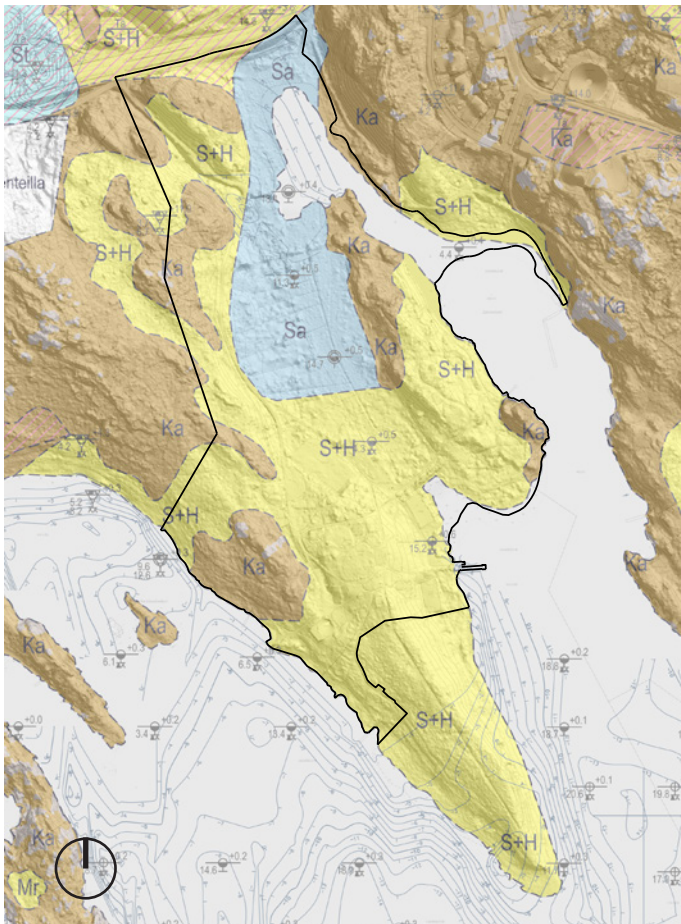
Stansvikin kartanopuiston alueelle on voimaantullut asemakaava 11960 vuonna 2016. Asemakaavaan sisältyy virkistys- ja puistoalueita (VL/s, VL/s-1, VP/s, VU), kesämaja- ja palstaviljelyalue (R-1, RP) sekä suojeltuja rakennuksia (sr-1, sr-1b, sr-2) ja pysäköintialueita (LP). Nyt laaditun hoito- ja kehittämissuunnitelman ulkopuolelle jää Tahvonlahdenniemien luonnonsuojelualue (VL/s). Stansvikin kartanopuiston asemakaavan ulkopuolelle jäävät Stansvikinkallion suunniteltujen asuinkorttelien alueet.

Viereisellä sivulla: Stansvikin kartanon asemakaava 11960 tuli voimaan vuonna 2016. Asemakaavahakemisto, Helsingin kaupungin karttapalvelu 2022.

Yllä oikealla: Stansvikin maa-alue on kokonaisuudessaan kaupungin omistuksessa. Maanomistuskartalla raidoitettuna kuvataan kaupungin omistamia, ulkopuolisille toimijoille vuokrattuja alueita. Maanomistus- ja vuokrausalueet, Helsingin kaupungin karttapalvelu 2022.

Alla oikealla Yleiskaava 2016 esittää Stansvikin kartanopuiston virkistys- ja viheralueena. Ote yleiskaavasta 2016, Helsingin kaupungin karttapalvelu 2022.

Yllä: Tahvonlahdenniemen mäntykangas on nykyisin luonnonsuojelualuetta.

Vasemmalla: Tahvonlahdenniemen maaperäkarta ja viistovalvarjoste. Helsingin kaupungin karttapalvelu 2022.

Topografia ja maaperä

Suunnittelualue on Tahvonlahden ja Varisluodon välisellä niemellä sijaitseva, kokonaislaajuudeltaan noin 22 hehtaarin kokoinen alue. Alun perin alueella on kasvanut metsää, lehdoista kuiviin kalliometsiin. Korkeusasema vaihtelee suunnittelualueella noin + 0...+13 mmpy välillä, ollen korkeimmillaan Stansvikinkallion reunoilla ja matalimmillaan meren sekä kluuvien rannoilla. Tahvonlahti on matala merenlahti, jonka syvimät alueet sijoittuvat todennäköisesti kallioiden Onnentemppelin ja vastarannan Nuottaniemen välisille alueille. Tahvonlahdenniemen reunat laskevat melko jyrkästi mereen, noin 14 metrin syvyyteen asti. Varisluodon puolella syvimät alueet ovat noin 6 metrin syvyysluokkaa. (Helsingin kaupungin karttapalvelu, 2022.)

Stansvikin maaperä on pääosin silttiä ja hiekkaa, joiden kerrospaksuus on alle 3 metriä. Tahvonlahdenniemi on yksi Helsingin harvoista harjumuodostelmista ja se on jäätikköjokimuodostumana geologisesti arvokas. Sen rannat ovat yleensä hiekkaa ja soraa. (Ruokonen, ym. 2003a, s. 45.)

Kallio on monin paikoin lähellä maanpintaa tai paljastunut avokallioiksi. Suunnittelualueen kallioisimmat alueet ovat Stansvikinkallion reunalla, Stansvikintien pohjoispään läheisyydessä, Vanhakylässä, Onnentempelellä sekä suunnitellun Edelheiminpolun läheisyydessä niemen eteläreunalla. Laajat savialueet sijoittuvat kluuvien ja Tahvonlahden pohjukan välisille alueille. Jääkaudella painunut maa lahdella kohoaa edelleen: aiemmin avovesinä olleet kluuvi ja Tahvonlahti ovat menettäneet yhteyttä merelle ja kasvavat vähitellen umpeen. Vanhakylän alue on kehittynyt saaresta enemmän osaksi mannerta maankohoamisen ja kannaspenkereiden rakentamisen myötä. Ilmastonmuutoksen vuoksi todennäköisesti nopeutuva merenpinnan nousu kuitenkin kompensoi maankohoamista. Vuonna

2100 tilanteen odotetaan olevan pitkälti nykyisen kaltainen: merenpinta kohoaa noin 30 cm ja maa nykyarvioiden mukaan noin 28 cm.¹

Öljynjalostustoiminta on todennäköisesti aiheuttanut lahden pohjukan sedimenttien saastumista, sillä lahdelle on luultavasti laskettu myrkyjä sisältäviä vesiä (Ruokonen, ym. 2003b, s. 7).

Luonto

Stansvikin alue on luontoarvoiltaan monin tavoin merkittävä. Kruunuvuorenrannan kehittämisen ja kaavoittamisen taustatyönä alueen luontoarvoja on kartoitettu, minkä lisäksi asemakaavatyön jälkeen arvoja on edelleen tarkentavasti kartoitettu puistosuunnittelua ja hoitosuunnitelman laadintaa varten.

Alueella esiintyy päällekkäin lukuisia luontoarvoja, jotka koskevat niin geologiaa, kasvilajistoa kuin eläinlajistoa. Hoito- ja kehittämissuunnitelman pohjana on käytetty Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmään koottuja inventointi- ja arvotietoja sekä alueelta laadittuja selvityksiä. Kartanopuiston lähialueilla tapahtuvien muutosten vuoksi hoitosuunnitelmassa pyritään turvaamaan tai parantamaan eliölajien olosuhteita Stansvikin kartanopuistossa.

Alueen luontoarvot

Tahvonlahdenniemen kärjen soraharju on arvokas geologinen muodostuma, jolla on todettu olevan luonnonsuojelu- ja opetusarvoa sekä suuri maisema-arvo. Harjulle on perustettu luonnonsuojelualue 23.3.2022. Fladan ja kluuvien väliin jäävällä geologisesti arvokkaalla liejukerrostumalla on myös luonnonsuojeluarvoa.

Luontotietojärjestelmästä kerätty tiedot (suluissa viimeisen inventoinnin vuosi):

- Lahokaviosammalhavainnot ja elinympäristökuviorajaukset (2021)
- Uhanalaiset luontotyytit, LAKU-kriteerien mukaisesti arvotettu maakunnallisesti arvokas kohde (2019)
- Tärkeitä lintualueet (2017)
- Huomionarvoiset pistemäiset luontokohteet (2014)
- Tärkeitä lepakoalueet, luokat II ja III (2014)
- Tärkeitä matelija- ja sammakkoeläinkohteet (2014)
- Metsäkohteet (2011)
- Arvokkaat kasvikohteet (2005, päivitetään parhaillaan)
- Arvokkaat geologiset kohteet (2004)

Alueelta laaditut selvitykset:

Luontoselvitykset:

- Ahola, Koskimies ja Nieminen/Faunatica. Raportti 2015. Helsingin Stansvikin luontoselvitykset vuonna 2014. Tilaaaja Stansvikin kyläyhdistys.
- Enviro Oy. 2005. Kruunuvuorenrannan osayleiskaava-alueen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutusten arviointi.

Metsäselvitykset ja kasvillisuusinventointiraportit:

- Nupponen, ym./Faunatica. 2022. Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet, Faunatican raportteja 109/2022.
- Nieminen & Makkonen/Faunatica. 2021. Laajasalon alueen lahokaviosammalselvitys vuonna 2021.
- Helsingin kaupungin ympäristökeskus. 2012. Selvitys eräiden Helsingin kaupungin omistamien metsäalueiden luonnon monimuotoisuudesta.
- Innofor Finland Oy. Helsingin luonto – Arvokkaat metsäluonnon monimuotoisuuskohteet (METSO). 2011.
- Hiltunen. 2001. Stansvikin kartanopuiston puu- ja ruohovartinen kasvillisuus ja kasvisto.

Lepakkoselvitykset:

- Karlsson/Tmi Metsäsiipi. 2022. Stansvikin lepakkoseuranta 2022 – Kaivoshuvilan, Schaumanin huvilan, Nalletalon ja Metsämajan jatkoseuranta sekä Vanhakylän poistuvien kolopuiden päiväpiiloselvitys.
- Karlsson/Tmi Metsäsiipi. 2019. Stansvikin kartanoalueen täydentävä lepakkoselvitys.
- Hagner-Wahlsten/BatHouse, Karlsson, Rasmus/Tmi Metsäsiipi. Helsingin Kaivoshuvilan ja Vuorilahdenpolun valojen sammuttamiskokeilun lepakkoseuranta 2018.
- Hagner-Wahlsten/BatHouse. Kruunuvuorenrannan lepakkoselvitys 2017.
- Hagner-Wahlsten/BatHouse. Lepakoiden jatkoseuranta – Helsingin Koirasaarentien kadunrakennustyömaan varrella Stansvikin kaivoshuvilan kohdalla 2016.

- Hagner-Wahlsten/BatHouse. Lepakoiden jatkoseuranta – Helsingin Koirasaarentien kadunrakennustyömaan varrella Stansvikin kaivoshuvilan kohdalla 2015.
- Wermundsen Consulting Oy. Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakoalueet vuonna 2014.
- Hagner-Wahlsten/BatHouse. Lepakkoseuranta – Helsingin Koirasaarentien kadunrakennustyömaan varrella Stansvikin kohdalla 2014. Tilaaaja Helsingin kaupunki, Rakennusvirasto.
- Wermundsen Consulting Oy. Lepakkoselvitys – Stansvik. 2013. Tilaaaja Stansvikin kyläyhdistys ry.
- Siivonen. 2004. Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakoalueet vuonna 2003. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 3/2004.

Lintuselvitykset:

- Ellermaa. 2018. Helsingin tärkeät lintualueet ja merkittävä linnusto 2017. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:8.
- Faunatica. Helsingin Stansvikin pesimälinnustoselvitys 2014. Tilaaaja Stansvikin kyläyhdistys. (Sisältyy Helsingin Stansvikin luontoselvitykset vuonna 2014 -raporttiin)

Sammakkoeläinselvitykset:

- Saarikivi. 2019. Sammakkoeläinkartoitus Tahvonlahden suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä keväällä 2019.
- Luontoselvitys Metsänen. 2019. Helsingin Kruunuvuorenrannan ruskosammakko-, viitasammakko- ja rupikonnakartoitus 2018–2019.
- Luontoselvitys Metsänen. Helsingin Kruunuvuorenrannan ruskosammakko-, viitasammakko- ja rupikonnakartoitus 2018 -väliraportti.
- Saarikivi. Viitasammakkohavaintoja Helsingissä keväällä 2017.

Kääpäselvitykset:

- Nupponen, ym./Faunatica. 2022. Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet, Faunatican raportteja 109/2022.
- Enviro Oy. 2005. Kruunuvuoren kääpäselvitys. (Sisältyy Kruunuvuorenrannan osayleiskaava-alueen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutusten arviointi -raporttiin)

Niveljalkaisiin liittyvät selvitykset:

- Nupponen, ym./Faunatica. 2022. Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet, Faunatican raportteja 109/2022.
- Mattila, ym. Hyönteisselvitys. 1999.

Alueen luontoarvot

Luontoarvot

- Arvokkaat kasvikohteet
- Uhanalaiset luontotyypit
- Arvokkaat lintualueet
- Tärkeitä lepakoalueet, luokka II
- Tärkeitä lepakoalueet, luokka III
- Arvokkaat geologiset kohteet
- Tärkeitä matalia- ja sammakkoeläinalueet
- Villasukkujen sekä rupikunnan ja sammakon tärkeimmät lisääntymisalueet
- Metsäkohteet
- Luonnonsuojelualueen raja, tuleva

Lähde: Helsingin kaupungin karttapalvelu, 2020

Lahokaviosammalhavainnot

- Lahokaviosammalten elinympäristökuivon raja, karttoitus 2021

Lähde: Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut, 2021

Huomionarvoiset pistemäiset kohteet

- 1 Mänty, ympärysmitta 247 cm
- 2 Mänty, ympärysmitta 228 cm
- 12 Kuusi, ympärysmitta 205 cm
- 13 3 mäntyä, isomman ympärysmitta 190 cm

Lähde: Stansvikin luontoselvitykset, 2014.

Uhanalaiset luontotyypit, nimi ja kuvaus

- 1 Stansvikin lehto 5
Arvoluokka III. Kosteet runsasravinteiset lehdot. Uhanalaisuusluokka VU = vaarantunut. Edustavuus: heikko.
- 2 Laajasalon fiada
Arvoluokka I. Fiadat. Uhanalaisuusluokka VU = vaarantunut. Edustavuus: hyvä.
- 3 Stansvikin lehto 1
Arvoluokka I. Jalopuulehdot. Uhanalaisuusluokka VU = vaarantunut. Edustavuus: erinomainen.
- 4 Laajasalon kuuvi
Arvoluokka I. Kuuvi. Uhanalaisuusluokka VU = vaarantunut. Edustavuus: heikko.
- 5 Stansvikin lehto 4
Arvoluokka II. Tuoreet runsasravinteiset lehdot. Uhanalaisuusluokka EN = erittäin uhanalainen. Edustavuus: kohtalainen.
- 6 Stansvikin lehto 3
Arvoluokka II. Jalopuulehdot. Uhanalaisuusluokka VU = vaarantunut. Edustavuus: kohtalainen.
- 7 Stansvikin lehto 2
Arvoluokka II. Jalopuulehdot. Uhanalaisuusluokka VU = vaarantunut. Edustavuus: kohtalainen.
- 8 Stansvik S
Arvoluokka III. Itämeren kivikkoiset niltityrannat. Uhanalaisuusluokka NT = silmäläpikäyttävä. Edustavuus: kohtalainen.
- 9 Stansvikin ranta
Arvoluokka II. Itämeren kivikkoiset niltityrannat. Uhanalaisuusluokka NT = silmäläpikäyttävä. Edustavuus: hyvä.

Lähde: Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä, 2021.

0 25 50

W

Arvokkaat kasvillisuuskohteet sekä kääpä- ja kääväkäs-lajisto

Kartanopuiston alueella sijaitsee arvokkaita kasvikohteita, uhanalaisia luontotyyppejä, lahokaviosammalen esiintymisaluetta sekä tärkeitä metsäkohteita. Lisäksi alueelta on inventoitu huomionarvoisia pistemäisiä kohteita, jotka koostuvat poikkeuksellisen suurista puista. Alueen ainoan arvokkaan kasvikohteen merkintä koskee Tahvonlahdenniemen mäntykankaan aluetta, jonne on vuonna 2022 muodostettu luonnonsuojelualue. Niitty- ja kulttuurikasvillisuuden arvoja sekä kääpä- ja kääväkäs-lajistoa inventoitiin vuonna 2022 ja tulokset näkyvät hoitoaluekohtaisissa hoitoohjeissa.

Uhanalaisiin luontotyyppeihin kuuluu Stansvikissa lehtoja, Itämeren ranta-alueita sekä kluuvi ja flada. Alueet on kartoitettu vuosina 2017–2020 ja niiden edustavuutta on arvioitu määritettyjen kriteerien perusteella. Kuviolla *Stansvikin lehto 4* hoitosuositukseksi on annettu jättipalsamin poisto, mutta muita hoitosuosituksia ei ole inventoinnin raportoinnin yhteydessä kirjattu. (ks. Erävuori, ym. 2022.) Hoito- ja kehittämissuunnitelmassa uhanalaisten luontotyyppien hoito on suunniteltu tukemaan luontotyyppien säilymistä. Joillain alueilla kuitenkin painotetaan kulttuurihistoriallisia arvoja. Etenkin rantojen hoitokeinoissa on tukeuduttu Tahvonlahdenniemen luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyihin hoidon tapoihin.

Stansvikin kartanopuiston metsäkohteet sisältyvät METSO-inventoituun (2011) Laajasalo Stansvik-Tullisaari-kokonaisuuteen, jonka kokonaisala on noin 100 hehtaaria. Lähes puolet kokonaisalasta on runsaslahoppuustoista kangasmetsää, minkä lisäksi kuviolla on lehtoja, erityyppisiä soita, metsäluhtia tai tulvametsiä sekä erilaisia kalliometsiä. Kohdekuvauksen mukaan alue on monimuotoisuusarvoiltaan merkittävä. Tärkeimmäksi tavoitteeksi monimuotoisuuden kannalta nostetaan lahoppuuston määrän lisääminen. Lisäksi kuviolla sijaitsevien lehtojen tilaa tulee tarkkailla.

Puutarhakasvillisuuden arvot

Hiltusen (2001, ss. 24–32) kasvillisuusinventointiraportin mukaan Stansvikin pihapiirin lajisto koostuu pääasiassa meillä luonnonvaraisina tavattavista lajeista, joiden lisäksi on runsas kirjo eri aikoihin kartanopuistoon tuotuja puutarhan pensas- ja perennakasveja. Esimerkiksi siperianhernepensas tuotiin Suomeen vuonna 1744 ja se on kasvanut Stansvikissäkin vähintään noin sadan vuoden ajan.

Hiltusen haastatteleminen ihmisten mukaan kartanoympäristön lajisto on vuosien varrella vähentynyt. Joitain lajeja on saattanut siirtyä pihapiireistä kukkapenkkeihin, viljelypalstoille tai teiden varsille. Esimerkiksi rautanokkonen on vähentynyt huomattavasti 1800-luvulta tähän päivään, mutta vuonna 2000 sitä tavattiin Stansvikin viljelypalstoilla, todennäköisesti maaperän siemenpankista itäneinä. Muita vastaavia ruohovartisia tai kulttuurin seuralaislajeja ovat muun muassa hukanputki, nurmilaukka, ketoneilikka ja yöailakki.

Vuonna 2022 toteutettiin uusi kasvillisuusinventointi,

Alla: Stansvikin kartanopuiston uhanalaisiin luontotyyppeihin kuuluvia alueita. Ylimpänä rantalehtoa kluuvin länsirannalla, keskellä näkymä Vanhakylän kalliolta kohti Tahvonlahden pohjukkaa ja alinna kivikkoista niitty rantaa niemen länsireunalla.

jonka perusteella esimerkiksi yöilakin, keltamon, ketoneilikan, nurmilaukan, rautanokkosen, jalomintun ja hanhentarren todetaan edelleen esiintyvän kartanon ydinalueella. Tulokset kertovat hyvin onnistuneesta kartanoympäristön hoitotyöstä 2000-luvulla.

Nupponen, ym. (2022) kirjoittavat raportissaan *Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet*, että niittyalueiden monimuotoisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi säännöllinen niitto on suositeltavaa. Raportissa ehdotetut niittyalueet on huomioitu hoito- ja kehittämissuunnitelman hoito- ja kunnossapitoluokkien kartalla lukuunottamatta kartanon päärakennuksen edustaa, mikä säilytetään historiallisista syistä huoliteltuna nurmikkona.

Raportissa (Nupponen, ym. 2022) havaituista kulttuurinseuralaislajeista yksivuotisia eli lisääntymisensä puolesta voimakkaasti siementuotannon onnistumisesta riippuvaisia kasvilajeja ovat hanhentar, persiantädyke, rautanokkonen ja yöilakki, ks. viereinen sivu. Vaarantuneen (VU) keltamataran säilyttämiseksi läheisten paimen- ja piennarmataraesiintymien hävittäminen on suositeltavaa, sillä keltamatar voi helposti risteytyä näiden vieraslajien kanssa. Kulttuurinseuralaislajien säilymisen ja lisääntymiseen liittyviä hoito-ohjeita on kirjattu lukuun 4.5 sekä aluekohtaisesti tärkeiden esiintymien hoitoalueille.

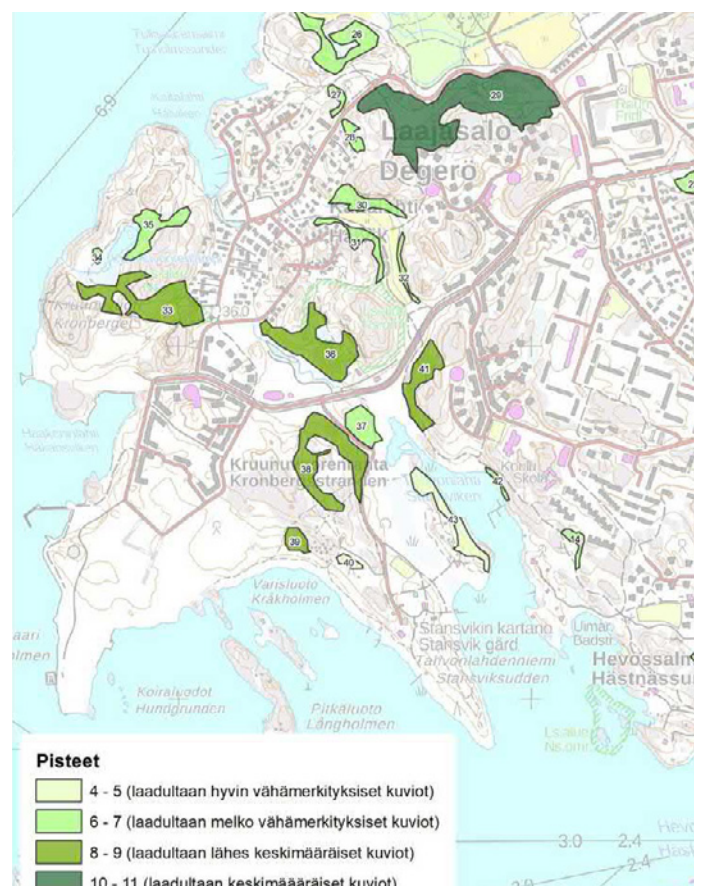
Lahokaviosammal

Lahokaviosammal kuuluu luonnonsuojelulain 42§:n rauhoitettuun lajeihin. Viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (Juutinen ym. 2019) se on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN).

Lahokaviosammalta esiintyy Stansvikissa etenkin luonnonmukaisilla tai luonnontilaisenkaltaisilla metsäalueilla Stansvikinkallion puoleisella reunalla sekä Vanhakylässä. Laajasalon alueen lahokaviosammalselvityksen 2021 kohteena olleet kuviot on pisteytetty ja arvotettu luokkiin (ks. kuva oikealla). Huomattavaa on, että parhaiten arvioidut Stansvikinkallio NE:n (kartalla nro 38.) ja Stansvikinrannan (nro. 39) kuviot ovat koko Laajasalon mittakaavassa erittäin parhaiten pisteytetyistä. Pisteytys on tehty vertaamalla Vantaan ja Vuosaaren kartoitustuloksiin. (Faunatica 2021.)

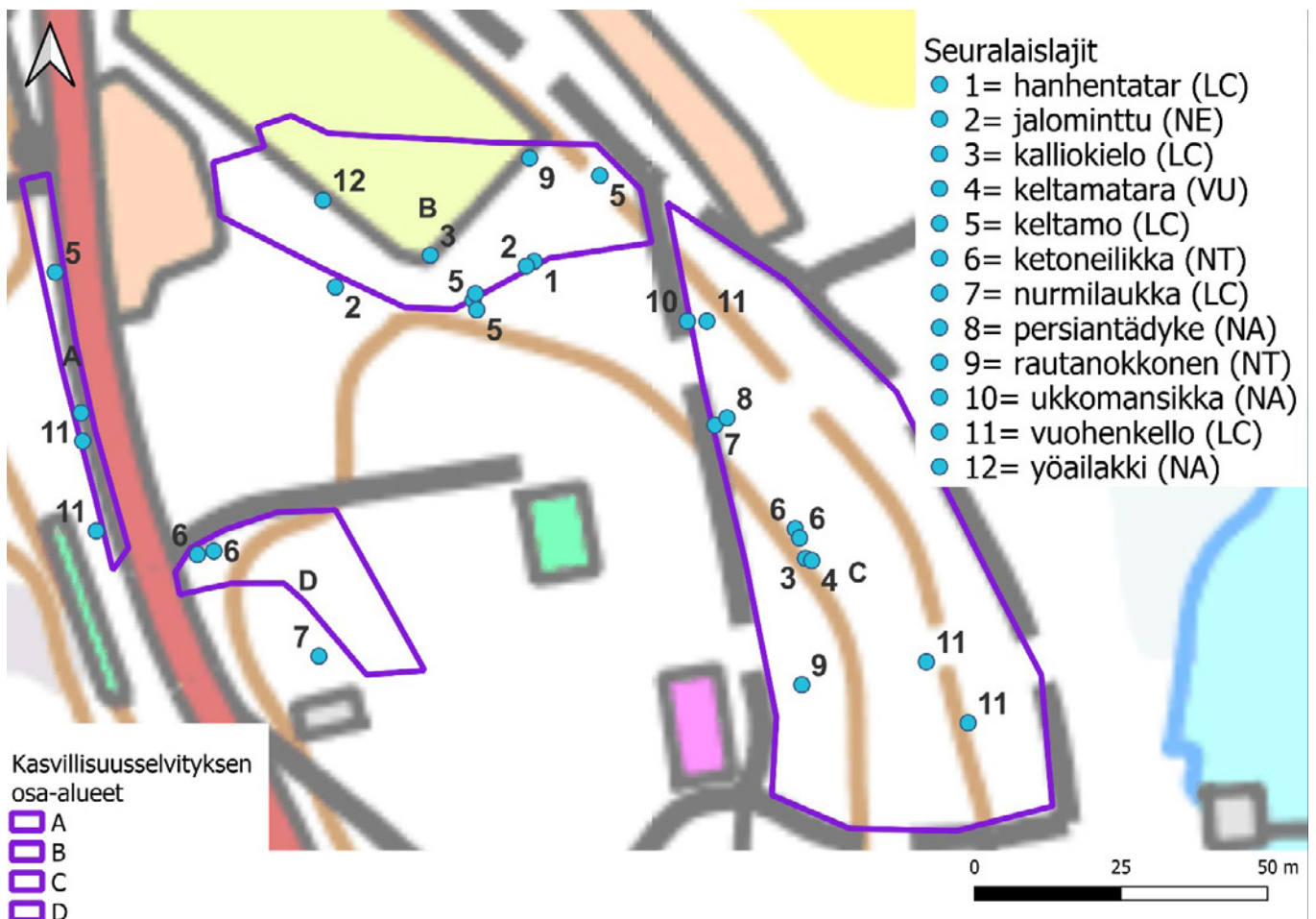
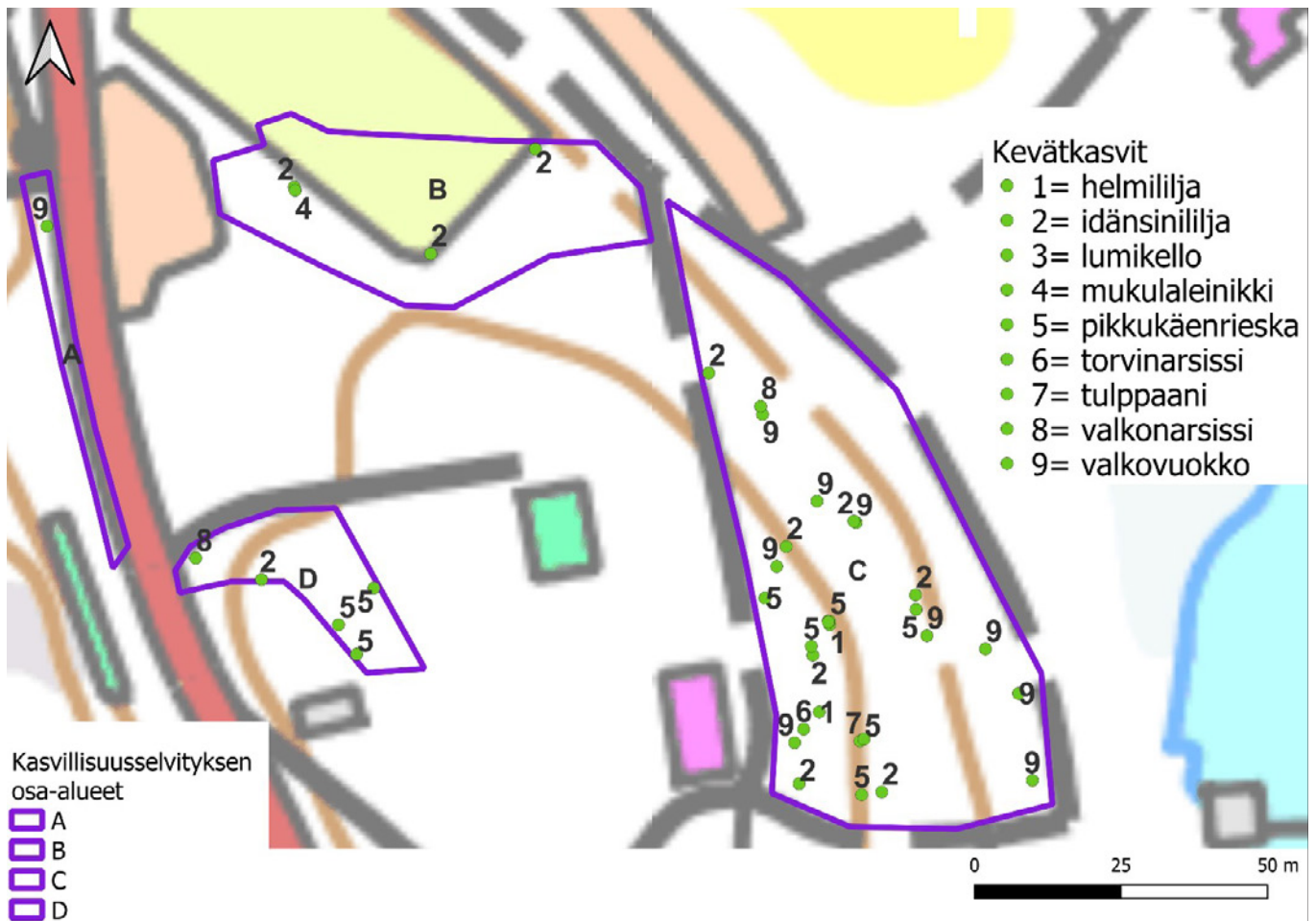
Käävät ja kääväkkäät

Nupponen, ym. 2022 kirjoittavat raportissaan *Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet* Stansvikin olevan paikallisesti merkittävä kääväkaskohde. Kartanoalueelta tavataan edelleen joitain erityisesti huomioitavia ja harvinaisempia kääpälajeja. Alueen laatua voidaan merkittävästi parantaa jättämällä kaikkien eri puolajien taimia kasvamaan eripuolille aluetta, jotta muodostuu ajan saatossa lahoppuujatkumo (ks. myös kohta *Puuston yleiskunto ja kokonaisrakenne* s. 32). Tiheät taimikasvustot voidaan pääosin poistaa.

Yllä: Kartta Laajasalon lahokaviosammalten esiintymisalueiden merkityksestä. Stansvikin kartanopuiston läheisyydessä merkittävimpiä ovat Stansvikinkallion sekä Stansvikin tien itäpuolen metsän kuviot. *Nieminen & Makkonen/Faunatica 2021, 34.*

Viereisellä sivulla: Kartat alueen runsaimmista kevätukukijakasvustoista ja alueella tehdyistä kulttuurinseuralaislajihavainnoista. *Faunatica 2022, 15.*

Eläimistöön liittyvät arvot

Selvitysten mukaan eläinlajeista erityisen merkittävä asema Stansvikissa on lepakoilla, linnuilla sekä matelija- ja sammakkoeläimillä.

Lepakot

Vuosina 2004–2019 tehtyjen inventointien perusteella (ks. kartta s. 26) lepakoille erittäin tärkeiksi alueiksi on merkitty yhtenäinen alue Onnentemppelin puistosta eteläisen kannastien kartanon puoleiseen päähän asti, pitkänomainen alue Knut Felixin tammikujan kohdalla sekä alueet Tahvonlahden rantametsikön ja Stansvikintien paikkeilla sekä Vanhakylän pohjoisosassa jatkuen Thelninginpolkua pitkin kartanon ydinalueen puolelle (Karls-son/Tmi Metsäsiipi 2019).

Selvityksessä luokan I lepakkoalueiksi on merkitty kolme rakennusta Stansvikin ympäristössä: Kaivoshuvila kartanopuiston pohjoispuolella, Nalletalo Vanhakylän eteläosissa ja huoltorakennus (nk. Metsämaja) Vanhakylän kesämaja-alueella. Knut Felixin tammikujan kuvio on arvo- luokaltaan luokassa III, ja muut alueet kuuluvat luokkaan II.

Lepakkoselvitysten mukaan Stansvikissa esiintyy ainakin neljää lepakkolajia: pohjanlepakkoja, viiksisiip- poja, vesisiippoja ja pikkulepakoita. Lisäksi selvityksiin on kirjattu havaintoja on korvayököstä, isolepakosta, vaivaislepakosta ja kääpiölepakosta. Kaikki lepakkolajit kuuluvat tiukan suojelun piiriin ja sisältyvät luontodirek- tiivin IVA-lajiluetteloon.

Lepakkoselvityksessä 2013 (Wermundsen Consulting Oy) annettujen suositusten mukaan voidaan todeta, että Stansvikin kartanopuistossa lepakoiden viihtyvyyteen vai- kuttavia tekijöitä ovat etenkin keinovalon määrä, ruoppaus ja metsänhakkuut. Valon sietämisen suhteen lepakot ovat erilaisia: pohjanlepakko ja korvayökkö hyödyntävät keino- valoa saalistuksessaan tai vähintään sietävät sitä, kun taas vesisiippa ja viiksisiipat karttavat valaistuja alueita petojen pelossa. Viimeksi mainittujen kannalta tärkeää on säilyttää pimeitä alueita lepakkojen lisääntymis- ja levähdyspaikoilla, siirtymäreiteillä ja saalistusalueilla, eikä metsiä tulekaan valaista touko-syyskuun aikana.

Vesisiippa hyötyy rantojen ruoppaamisesta, kun kaiku- luotausta häiritsevää vesikasvillisuutta poistetaan. Muille lajeille ruoppauksella ei ole todettu olevan vaikutusta. Puiden poistoa suunniteltaessa huomionarvoista on säilyt- tää rantapuustoa veden yllä sekä vanhoja kolopuita lepa- koiden päiväpiiloina. Liian tiheä metsä haittaa esimerkiksi viiksisiippojen kaikuluotausta, joten varovainen harvennus on lepakoille hyödyllistä. Mahdolliset puiden poistot tulee toteuttaa talvella, jolloin siipat horrostavat maanalaisissa tiloissa, rakennuksissa ja muissa suojaisissa paikoissa. Poh- janlepakot ja korvayököt saalistavat pienillä metsäaukeilla ja metsänreunoissa sekä yksittäisten puiden ja pensaiden ympärillä, jolloin niiden esiintuominen voi auttaa näiden lajien menestymistä. (Wermundsen Consulting Oy, 2013.)

Lepakkoalueiden luokitus

(ks. kartta s. 26)

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka

Ehdottomasti säilytettävä, hävittäminen tai heikentämi- nen luonnonsuojelulaissa kielletty.

Hävittämiselle tai heikentämiselle on haettava lupa ELY-keskukselta. Jos poikkeuslupa myönnetään, tulee lepakoille aiheutuvaa haittaa pienentää esimer- kiksi asentamalla korvaavia päiväpiilopaikkoja, kuten pönttöjä. Korvaavista toimista antaa tietoa esimerkiksi Mitchell-Jones (2004). Suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon suojeltuun kohteeseen liittyvät lepakoiden käyttämät kulkureitit ja ruokailualueet.

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti

Alueen arvo lepakoille huomioitava maankäytössä (EUROBATS).

Tärkeä saalistusalue voi olla sellainen, jolla saa- listaa monta lajia ja/tai alueella saalistaa merkittävä määrä yksilöitä. Aluetta käyttävä laji on harvinainen tai harvalukuinen. Alue on todettu tai todennäköinen siir- tymäreitti päiväpiilon ja saalistusalueen välillä. Jos siir- tymäreitti katkaistaan, tulisi toteuttaa korvaava reitti. Huomioidaan alueen lähellä sijaitsevat lisääntymis- ja levähdyspaikat.

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue

Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille. Alue on lepakoiden käyttämä, mutta laji ja/tai yksilömäärä on pienehkö.

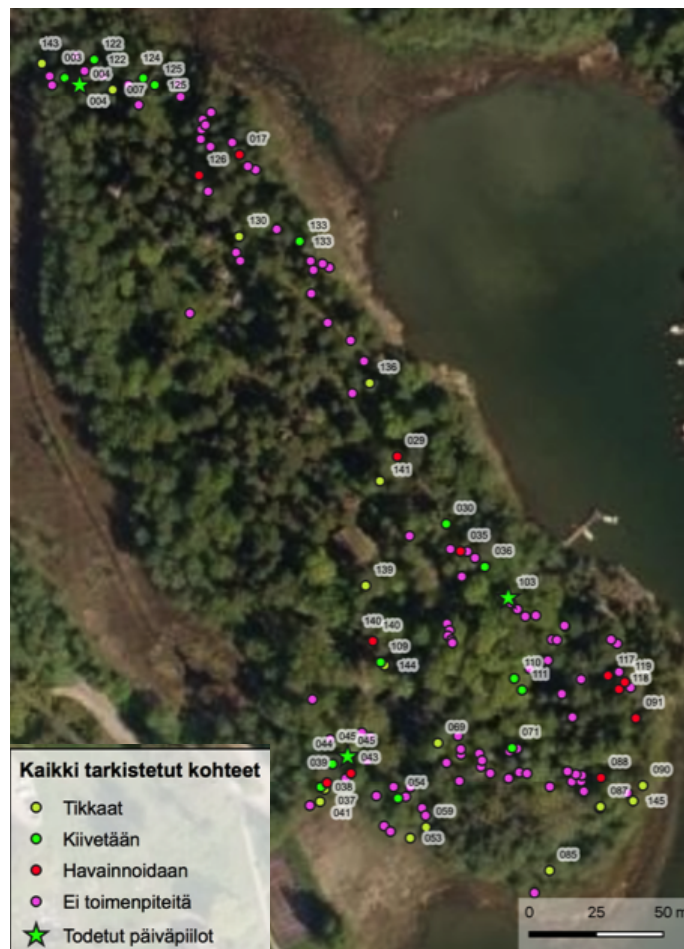
Luokitus: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry, suositus lepakko- kartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. 2012.

Yöperhoset

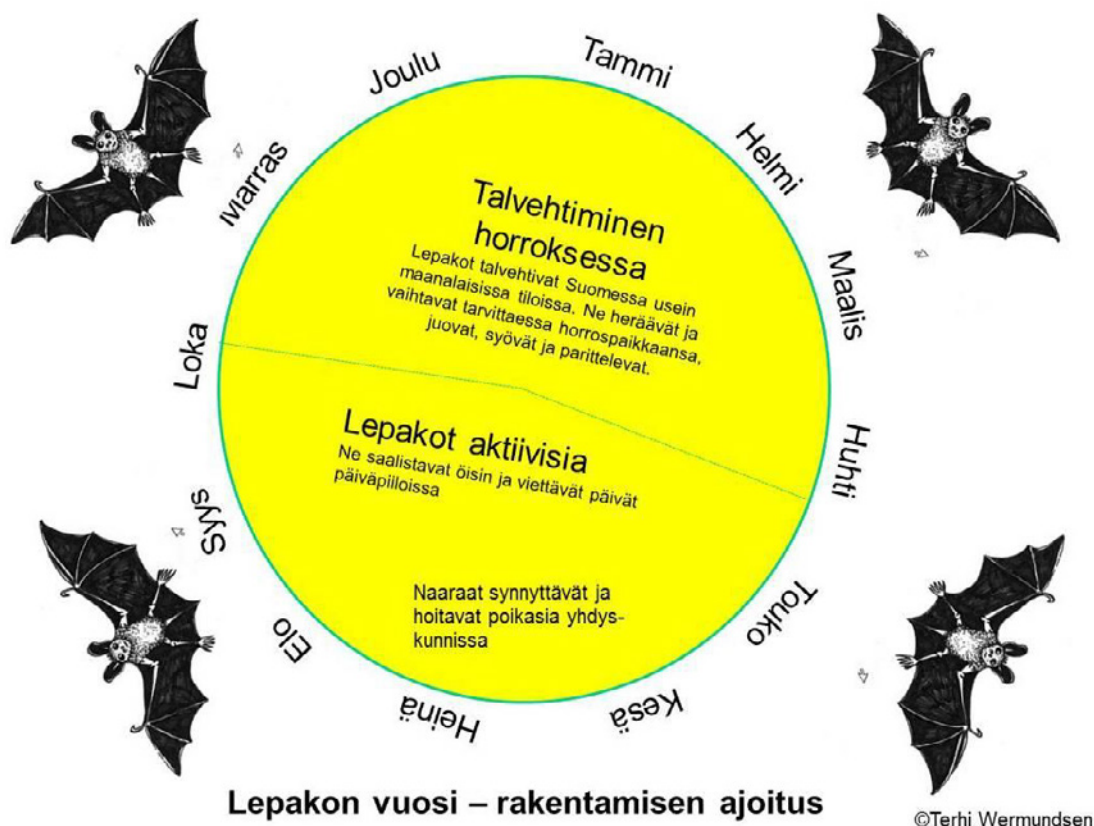
Nupponen, ym. 2022 kertovat selvityksessään *Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet* yöperhoslajeihin sisältyvän useita sellaisia, jotka suosivat kartanon pihapiirin tyyppisiä avoimia tai puoliavoimia elinympäristöjä, joilla kasvaa suuria jäkälärunkoisia puita, ja/tai avoimia niittyjä ja ketoja. Toinen selkeästi tietyille lajeille sopiva elinympäristö on Kluuvin kosteikko ja sen reunat, joilla esiintyy muun muassa hierakkakaitakoita (*Monochroa palustrella*), punakoisaa (*Ostrinia palustralis*) ja varjomaayökköstä (*Paradiarsia punicea*). Joukossa on myös harvakasvuisten lehtomaisten sekametsien lajeja.

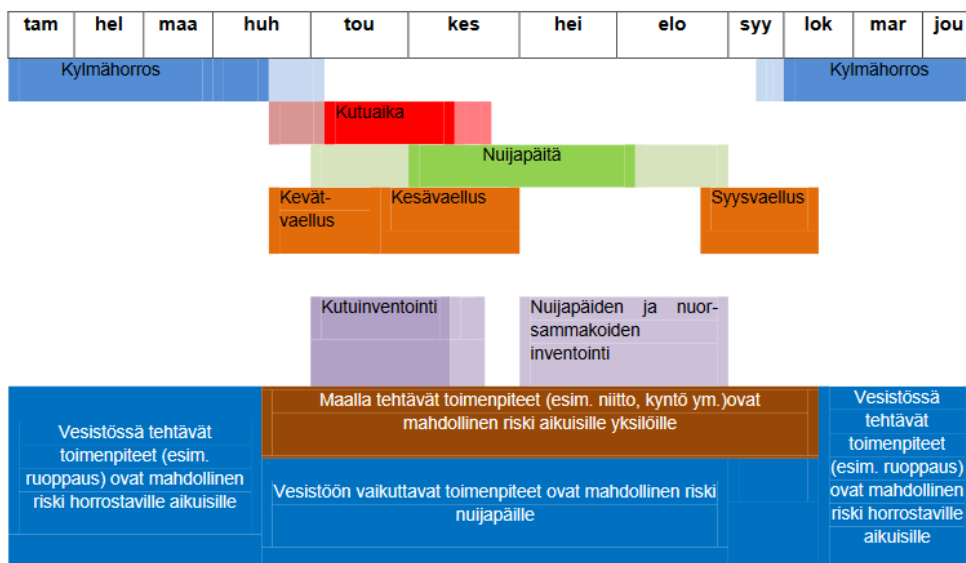
Kehittämissuosituksina selvityksessä mainitaan kluuvin ja Stansvikintien välisen lehdon harventaminen, sillä nykyisellään se on monien uhanalaisten yöperhoslajien kannalta liian tiheäkasvuista taimikkoa. Etenkin yksittäisten suurten puiden ympärillä taimikkoa voisi poistaa valoisuuden lisäämiseksi. Selvitys suosittelee myös kluuvin länsipuolisen, nykyisellään liian tiheän ja korkeakasvuisten niityn niittämistä kahdesti kesässä vuorotteluperiaatteella siten, että vain osa alueesta niitetään kerrallaan.

Alla: Lepakon vuodenkiertoa voidaan hyödyntää suunnittelussa. *Wermundsen Consulting 2014, 55.*

Yllä: Kartta Stansvikissa kesällä 2022 toteutetusta lepakkojen kolopuiden päiväpiilojen selvityksestä. Löydetty päiväpiilot on merkitty tähdellä. Yksi niistä sijaitsee poistettavassa lahossa koivussa, yksi Vanhakylän reitin mahdollisen rakentamisen yhteydessä poistettavassa puussa. *Karlsson & Metsänen 2022, 15.*

Vasemmalla: Viitasammakon vuosi (Jokinen 2012). Metsäsen (2019) mukaan vesistöllä tehtävät toimenpiteet tulisi suorittaa lisääntymiskauden ulkopuolella (ei huhti-heinäkuussa), mieluiten elo-syyskuussa.

Linnut

Lähes koko Tahvonlahdenniemi rantoineen ja vesialueineen on merkitty arvokkaihin lintualueisiin (Helsingin kaupungin karttapalvelu, 2021). Aineisto perustuu kartoituksiin vuosina 2008–2017 ja niiden perusteella koottuun raporttiin *Helsingin tärkeät lintualueet ja merkittävä linnusto 2017* (Ellermaa, 2018, Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:8). Raportissa Helsingin vahvuudeksi nostetaan maakunnallisesti, kansallisesti ja jopa kansainvälisesti tärkeät merenlahtikosteikot, jotka ovat merkittäviä etenkin levähtävälle linnustolle. Suhteellisesti heikoimmalla tolalla kerrotaan olevan (kuivien) avointen ja puoliavointen alueiden pesimälajiston, sillä laajojen niittyjen ja peltojen pinta-ala oli vähentynyt Helsingissä 85 % raporttia edeltäneiden 80 vuoden aikana. Lajeista Tahvonlahden alueella edustavina eli tarpeeksi suurilukuisina esiin on nostettu silkkiuikku, luhtakana, pajusirkku ja muuna merkittävänä pesimälinnustona kirjosieppo, kottarainen, urpiainen, isokäpylintu ja punavarpuunen.

Tahvonlahtea ruopattiin pilaantuneiden maiden kunnostamiseksi vuonna 2011. Ruoppauksesta kerrotaan lintuihin liittyen: *”lisäsi avoveden pinta-alaa ja paransi näin pohjukan tilaa huomattavasti.”* Hoitosuosituksina annetaan puoliavoi muuden säilyttäminen kartanon ympäristössä, vanhojen lehtipuiden ja mäntyjen (myös kuolleiden) säästäminen koko alueella sekä rauhallisuuden turvaaminen lahden pohjukassa. (Ellermaa, 2018.) Viimeiseen on jo vaikutettu heikentävästi Koirasaarentien leventämisen yhteydessä. Aiemmin laaditussa Stansvikin pesimälinnuston raportissa (Faunatica, 2014) todetaan Stansvikin olevan kokoaan merkittävämpi alue linnuston kannalta, sillä alueella pesii yli 40 lintulajia.

Matelija- ja sammakkoeläimet, viitasammakko

Tahvonlahdella elää pieni populaatio tiukasti suojeltuja viitasammakoita (luontodirektiivin liitteen IV a lajiluettelo), joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai

heikentäminen on LSL §49 mukaan kiellettyä. Laji on arvioitu viimeisessä uhanalaistarkastelussa elinvoimaiseksi (LC). Alueella esiintyy myös tavallisia sammakoita ja rupikonna. Niistä molemmat on rauhoitettu luonnonsuojelulailla ja arvioitu uhanalaistarkastelussa elinvoimaisiksi (LC).

Viitasammakkoensiselvityksessä (Jokinen 2012) kerrotaan lajin horrostavan talvisin vedessä, mutta ainakin Etelä-Ruotsissa ja Tanskassa osa kannasta talvehtii myös maalla. Suomessakin tavallinen sammakko talvehtii maalla. Osa populaatiosta vaelttaa talvehtimispaikoilleen ja osa talvehtii kutualueillaan. Tyypillisimpiä talvehtimispaikkoja ovat hitaasti virtaavat joet ja purot. Kutualueina viitasammakko suosii lampien ja järven- tai merenlahtien rantoja, jollaisiin Tahvonlahden pohjukka kuuluu. Kudun jälkeen viitasammakko vaelttaa vielä kesäalueille, joita ovat tyypillisesti niittymäiset, matalat ja kosteat rannat, rehevät suot, rehevät ja kosteat metsät (etenkin lehtimetsät) ja hakkuuaukot. Niiden vuosi päättyy syysvaellukseen kylmähorrospaikoille. Saarikiven (2019a) mukaan viitasammakko talvehtii Stansvikissa todennäköisesti Tahvonlahden pohjukassa.

Saarikiven lausunnossa (2019b) Stansvikin puistosuunnitelmasta todetaan, että rannat tulee jättää mahdollisimman luonnonmukaisiksi ja rantapuustoa tulee säilyttää ja käsitellä mahdollisimman vähän. Puiston kunnostuksen yhteydessä sammakoiden olosuhteita voidaan parantaa harkituin ruoppauksin. Ruoppauksissa sammakoiden vuodenkierto ja pohjasedimentteihin kertyneiden myrkkyjen mahdollinen vapautuminen tulee huomioida. Metsäsen (2019) selvitys puolestaan suosittaa rakentamisen, ruoppaamisen ja vesikasvien niiton välttämistä. Varjostavien puiden kaatamista tai kaulaamista hän pitää lajille hyödyllisenä. Levähdysalueilla kosteaa pienilmastoa ylläpitäviä puita ja pensaita ei tule poistaa. Samojen toimien voidaan katsoa turvaavan myös ruskosammakon (tavallinen sammakko) ja rupikonnan elinolosuhteita (Metsänen 2019).

Puuston yleiskunto ja kokonaisrakenne

Kartanopuiston **puisto- ja kadunvarsipuista** merkittävimpiä ovat Stansvikintietä ja Knut Felixin tammikujaa reunustavat vanhat istutetut, maisemallisesti ja luontoarvoiltaan merkittävät tammirivistöt ja -kujanteet. Rivitammien lisäksi kartanopuistossa on kylväytyneitä ja istutettuja yksittäistammiä ja tammimetsiköitä.

Stansvikintien molemmille puolille sijoittuu **metsätty-peiltään** erilaisia tuoreita ja kosteita lehtotyypppejä sekä kuivempia, kallioisia metsiä (Puuston kuntokartoitus, Stara 2018). Maisema on umpeenkasvun myötä yksipuolistunut ja vaihtelevat näkymät merelle ja päärakennukselle ovat katkenneet (Ruokonen, ym. 2003b, 7–8). Leimallisesti kartanopuiston puulaji on tammi. Lisäksi alueella esiintyy luontaisesti runsaasti esimerkiksi mäntyjä, kuusia, vaahteroita, tervaleppiä ja pihlajia. Jaloista lehtipuista kartanopuistossa kasvaa tammien lisäksi vaahteroita, lehmuksia, jalavia ja saarnia, joita esiintyy etenkin kartanon ydinalueella ja Vanhakylässä. Vanhat, arvokkaat lehtipuut ja komeat männyt ovat monin paikoin jääneet nuoren vaahtera- ja pihlajavaltaisen alikasvoksen ahdistamiksi, mikä tulee huomioida hoidossa. Myös vaalittavien nuorten puuntaimien ympärille tulee tehdä riittävästi kasvutilaa.

Alueelle jätetyt **maapuut ja kuolleet pystyrungot** tarjoavat elinympäristöjä sieni- ja hyönteislajeille sekä paikkoja eläimistön ravinnon- tai suojanhakuun. Myös vanhat, elävät puuyksilöt ovat samoista syistä merkittäviä. Puuston kuntotutkimusten yhteydessä alueella on havaittu lukuisia kääpälajeja, joista harvalukuisin on vain tammella kasvava sokkelokääpä (*Daedalea quercina*). (Stara 2018.) Kartanopuiston käävistä on tehty tarkentava selvitys vuonna 2022, ks.s. 28.

Stansvikin **puiden kuntoa** on tutkittu puisto- ja rakennussuunnittelun yhteydessä. Kuntokartoituksia tehtiin kesällä 2018, minkä lisäksi alueelle on laadittu luonnonhoidon suunnitelma vuonna 2017. Vuoden 2018 kartoituksessa Stansvikintien ja Knut Felixin tammikujan varsien vanhojen tammien ja muutamien mäntyjen kunto tarkastettiin ja tarvittaessa mitattiin resistograph-mikroporalla tai picus-tomografilla. Kuntoarvioiden mukaan suurin osa tammista on kunnoltaan kohtalaisia tai heikentyneitä. Muutaman puun kuntoarvio on huono, mutta erityisesti mäntyjen kuntoluokka on hyvä.

Kuntoraportin 2018 mukaan puuston kunto ja elinvoima on hyvä kaikilla kartoitetuilla alueilla. Hoitosuosituksina rakennusten ja kulkuväylien läheisiä puita kehoitetaan hoitoleikattaviksi. Suuret, kuolleetkin oksat tulee säästää, mikäli ne eivät aiheuta vaaraa pudotessaan. Liikennettä ja pysäköintiä puiden juuristoalueella tulisi hillitä ja estää.

Yllä: Stansvikin kartanopuiston erityyppisiä puustoisia alueita. Ylimpänä Knut Felixin arvokas tammikujanne, keskellä niemen länsirannan myrskyssä kaatuneita mäntyjä, jotka on säästetty maapuina ja alinna näkymä Onnentemppelin huvimajalta. Onnentemppelinpuiston ilme on nykyisin sulkeutunut ja nuorilla puilla ei ole tilaa kasvaa uusiksi, komeiksi maisemapuiksi.

Lahopuujatkumon turvaaminen Stansvikissa

- Stansvikissa on Helsingin mittakaavassa poikkeuksellinen määrä suurikokoisia tammia ja muita jaloja lehtipuita, joiden säilyminen turvataan. Vanhoilla puilla on paljon arvoa myös osittain kuolleina, kunhan ne eivät aiheuta turvallisuusriskiä puistossa liikkuville. Myös ontot puunrungot tarjoavat elinympäristön monille selkärangattomille (Nieminen 2020).
- Suuri koko ja lahoaste ovat hyviä lähtökohtia tammien säilyttämiselle arvokkaina maalahopuina. Lahokaviosammalen elinalustaksi jätetään myös kuusilahopuuta.
- Järeille kaatuneille tai poistettaville tammille ja jalopuille mietitään ajoissa paikka kartanopuistosta. Paikan tulee sijaita kartanon ydinalueen reunamilla tai ulkopuolella, jotta nurmen hoitaminen on edelleen mahdollista. Istuskeluun houkuttelevat maapuut aiheuttavat niitä ympäröivän maan kulumista, mikä huomioidaan sijoittelussa (Nieminen 2020). Kartanon hoidettujen ydinalueiden ulkopuolella kannot voidaan jättää sijoilleen.
- Suuria tammia korvaavat nuoret tammet valitaan ajoissa tai istutetaan uusia puuntaimia.

Historiasta säilyneet elementit

Kartanoympäristön peruselementit ovat säilyneet melko hyvin. Historiallisista rakennuksista paikoillaan ovat merkittävimmät ja muistakin suuri osa. Maaston erityyppiset jaksot ovat vielä olemassa – metsäiset kallioalueet ja Tahvonlahdenniemi, ruovikoituneet, mutta edelleen meren huuhtomat Tahvonlahti ja kluuvi sekä kartanon ydinalueen puistomaiset alueet. Suurimpia muutoksia on tapahtunut kartanopuiston pelloilla, jotka metsitettiin 1970-luvulla ja ovat nykyisin maisematilaltaan huomattavasti sulkeutuneempia kuin historiassa. Vähentyneen hoidon myötä vanhojen tammien alustat ja Onnentemppelinpuisto ovat kasvaneet umpeen, mikä heikentää iäkkäiden ja nuorten puiden elinolosuhteita. Alueen rantaviiva on säilynyt luonnollisena ja sille mahtuu myös luontotyyppiltään arvokkaita hiekkaisia kivikkorantoja.

Kartanon pihapiirissä säilyneitä elementtejä ovat päärakennuksen edustan avoin rinne, jonka käytävät ovat kuitenkin osittain muuttuneet. Rannan puoleinen rinne on merkittävä osa historiallisen saapumissuunnan näkymää ajalta, jolloin Stansvikiin tultiin vesiteitse. Päärakennuksen ja tilanhoitajan talon taustalle sijoittuvat hedelmätarha ja hyötyviljelypalstat merkkäavat historiallisten hyötytarhojen paikkaa. Rakennusten pihapiirit ovat säilyneet aitaamattomina ja kasvillisuudeltaan kartanoympäristöön sopivina. Yksityisen ja julkisen käytön limittymisen myötä rakennusten yhteydessä olevien toiminnallisten alueiden tulisi rajoittaa rakennusten välittömään läheisyyteen.

Työn kirjoittamisen aikaan Onnentemppelin huvimajan katto on huonokuntoisena purettu ja maja vaatii rekonstruktiota mahdollisimman pian. Uudelleenrakennustyön on tarkoitus valmistua vuonna 2023.

Alla: ylemmässä kuvassa Onnentemppelin huvimaja purettuine kattoineen. Alemmassa kuvassa vanhat portaat Vanhakylän pohjoisosissa.

Oikealla kuvassa on Stansvikin kartanon päärakennus ja taustalla Keltainen huvila eli Huvila Engel. Rakennusten ja rannan väliselle alueelle sijoittuu kartanon edusnurmi istutuksineen.

Nykyinen käyttö

Nykytilassaan Stansvikin kartanopuisto toimii sellaisessa käytössä, mihin se alun perin kesäkartanona rakennettiin. Kesäasukkaat asuttavat huviloita sekä kesämaja-alueita, minkä lisäksi kaupunkilaiset ja vierailijat käyttävät kartanopuistoa virkistykseen. Puistoon tullaan nauttimaan luonnosta, meren läheisyydestä sekä lomasta ja ravintolapalveluista. (Ruokonen, ym. 2003b.) Hieman historiasta muuttuneita toimintoja ovat viljelypalstat, jotka toisaalta muistuttavat lähiympäristönsä viljelyhistoriasta ja hyötytarhoista. Omenatarha on edelleen vanhalla paikallaan. Osa kartanorakennuksista, kuten päärakennukseen, haetaan vuonna 2022 uusia käyttäjiä, joiden myötä kartanoalueelle siirtyvät toiminnot ovat vielä tuntemattomia.

Alueen käyttötapojen yhteensovittamista vaikeuttaa yksityisen ja julkisen alueen limittyminen: rakennukset ovat osittain yksityiskäytössä, mutta alue on yleisesti kaikille avoin (Ruokonen, ym. 2003b). Kruunuvuorenrannan asuinalueiden edelleen rakentuessa virkistyskäyttö tulee lisääntymään.

Ennen teiden muodostumista 1700-luvun loppupuolella pääyhteys Stansvikiin oli meren suunnalta. Vuonna 2021 reittilinja Kauppatorilta Vasikkasaareen poikkesi myös Stansvikin laiturissa ja edellytykset veneliikenteelle ovat olemassa. Ympäri Tahvonlahdenniemeä on pienempiä venelaitureita. Uusi merellinen kartanopuiston käyttötapana on vuokrattava sauna Tahvonlahdenniemen luonnonsuojelualueen kupeessa niemen lounaisrannalla.

Kuvat vasemmalla: kartanon palstaviljelyalue sekä hiekkaranta, joilla oleskellaan etenkin kesäisin.

Stansvikintien eteläpäässä sijaitsevaa kahtanon pihapiiriä niitettiin, jolla kasvaa muun muassa ketonellikkaa, siiankärsäköä ja prapssikeltanoa.

4 Yleiset hoito-ohjeet

4.1 Yleistä

Stansvikin kartanoalueen peruskunnostus ja hoitotyöt tehdään ensisijaisesti tämän hoito-ohjeen mukaan.

Sitä täydentävät seuraavat asiakirjat:

- Helsingin kaupungin ylläpidon tuotekortit
- Kartanopuistojen kunnostuksen työtapoja Helsingissä (Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisu 2012:5)
- Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 (Viherympäristöliitto ry, julkaisu 67)
- Viheralueiden kunnossapito VKT 2021 (Viherympäristöliitto ry, julkaisu 70)
- Viheralueiden yleinen työselitys VRT '17 (Viherympäristöliitto ry, julkaisu 57)
- Rakennustieto Oy:n julkaisema InfraRYL

Yleisen hoidon linjat määräävät kunnossapitoluokat on esitetty hoitoaluekohtaisesti luvussa 5 sekä liitteessä 1 Kunnossapitoluokkakartta. Kunnossapitoluokkia vastaavat erilaiset hoitotehtävät ja niiden sisältö on seikkaperäisesti esitetty *Viheralueiden kunnossapito VKT 2021*-julkaisussa. Niittyjen hoidossa noudatetaan kuitenkin tähän hoito-ohjeeseen kirjattuja ohjeita VKT 2021:n sijaan. Muutoinkin yleisestä kunnossapitoluokan ohjeesta poikkeavat hoitotavat on koottu tähän hoito-ohjeeseen.

4.2 Sitomattomat päällysteet

Stansvikintien kunto tarkistetaan keväällä roudan sulaessa. Muiden käytävien pintojen kunto tarkistetaan vuosittain. Stansvikintien ja pysäköintialueiden päällyskerros on harmaata kivituhkaa, jonka raekoko on 0/16 ja kerrospaksuus 100 mm. Muiden käytävien päällyskerros on mursketta, jonka raekoko on 0/6 ja kerrospaksuus 50–100 mm. Stansvikintien, pysäköintialueiden ja käytävien pinnalla olevat epätasaisuudet ja muut pintavesiä keräävien lammikoiden kohdat täytetään ja muotoillaan päällyskerroksen murskeella. Pintojen sivukaltevuus säilytetään.

Uusi murske- ja multavarastointialue perustetaan laajennettavan pysäköintialueen vanhan ajotien paikalle, sitten kun ajoyhteys pysäköintialueelle siirtyy kulkemaan suoraan Stansvikintieltä.

4.3 Kasvualustat

Mullan toimituksesta tulee aina keskustella kartanovastavan tai hänen sijaisensa kanssa. Mullan mukana ei saa kulkeutua tällaiseen historialliseen kohteeseen rikkakasveja tai haitallisia vieraslajeja, jotka saattavat horjuttaa nykyisen lajiston tasapainoa. Mahdollisen lisämullan tulee olla puhdasta uutta multaa ja peräisin luotettavasta lähteestä. Perenna- ja kesäkuukku-alueilla ei käytetä katteita, vaan ne pidetään mulloksella, joka pidetään vapaana rikkakasveista. Uusilla pensasalueilla käytetään lehtipuukatetta. Vanhoille pensasalueille sitä voidaan levittää tarvittaessa.

Stansvikin kartanopuiston laajalla alueella olisi hyvä

Yllä: kartanon hoidettua edustaa istutuksineen.

pitää omaa pientä multavarastoa tarvittavia nurmikon tai niityn paikkauksia varten. Multavarasto saadaan rakentamisen tai kunnostamisen takia poistetusta ja seulotusta pintamaasta, joka otetaan talteen. Maat kasvittuvat paikkauksissa itsestään sisältämänsä siemenpankin ansiosta ilman uudelleenkylvöä. Multavarasto on murskevaraston yhteydessä, ks. luku 4.2.

4.4 Kastelu

Helteellä kastelu priorisoidaan ensisijaiseksi hoitotoimenpiteeksi, ja se aloitetaan heti ensimmäisenä toimenpiteenä aamulla. Kasteluletkujen säilytys tehdään siististi kerällä. Säilyttäminen on sallittua huomaamattomissa paikoissa kartanon pihapiirissä.

Kasteluautot ajavat vain ennalta määritettyjä reittejä, jotka on esitetty hoito- ja kehittämissuunnitelman liitekartalla 6 sekä s. 42. On tärkeää, ettei kasteluautolla ajeta liian kapeille käytäville, jolloin käytävien reunat rikkoontuvat.

4.5 Nurmikot ja niityt

Päärakennuksen ympäristössä nurmikot kantataan käytävien varsilla vuosittain. Kanttausta ei tehdä niittyjen ja käytävien rajoilla. Nurmet kalkitaan joka kymmenes vuosi masuunikuonalla (saatavuus tarkistetaan). Oikean lannoitustarpeen toteamiseksi tehdään tarvittaessa kasvualustan viljavuusanalyysi. Nurmikon tavoitekorkeus on R2-kunnossapitoluokan alueilla 6–12 cm ja R3-luokan alueilla 8–25 cm.

Kartanon ydinalueella omenatarhaa lukuun ottamatta niityn ja nurmen rajat mukailevat puiden latvusten alueita. Mikäli latvus on hyvin korkealla, leikataan nurmi puun latvuston alle, rungon tyvelle saakka. Rungon tyveä varotaan työssä.

Kukkivat nurmet: Vanhoilla nurmikoilla kukkii kasvukauden alkaessa esimerkiksi maahumalaa, idänsiniilijaa ja käenrieskaa, ks. kartat s. 29. Niiden tulee antaa kukkia ja kehittää siemenensä rauhasissa. Vasta sen jälkeen nurmea ryhdytään leikkaamaan. Nurmi saattaa siis näyttää epäsiistiltä jonkin aikaa, mutta on tärkeää saada edellä mainitut

Puiston tavoitetilä

pienet kukkivat kasvit lisääntymään. Lyhytaikainen hoitamaton ulkonäkö on pienempi haitta kuin nurmikon kasvilajiston supistuminen.

Niitto kerran kesässä tehdään elokuun lopussa, kun luonnonkukat ovat siementäneet. Pitkin kasvukautta poistetaan kitkemällä mm. nokkoset ja muut isot rikkakasvit. Mikäli esimerkiksi nokkonen on riehaantunut jollain alueella, voidaan ko. kohta niittää jo kesäkuussa.

Kaksi kertaa kesässä niitettävien alueiden ensimmäinen niitto toteutetaan heinäkuun alussa ja toinen kerta elokuun lopussa tai syyskuussa. Niittoaajat joustavat kasvukauden olosuhteiden mukaan: mikäli jollain niityllä kasvaa jokin kukkiva kasvi, voidaan kyseinen niitty leikata vasta myöhemmin. Mikäli ajankohta poikkeaa merkittävästi hoidon ohjeistuksesta, varmistetaan lupa poikkeavaan niittoon tilaajalta.

Niitto tehdään leikkaavalla terällä ja niittojäte kerätään pois. Puiden ja arvopensaiden ympärillä niitto viimeistellään käsityönä. Irtokivet poistetaan niitettäviltä alueilta niiton helpottamiseksi. Hyväksyttäviä niittovälineitä ovat niittokone, viikate ja korsiterä. Siimaleikkurin käyttö on niityillä kiellettyä.

Niityt, joissa kasvaa lähinnä varpuja, saniaisia tai kieloja, hoidetaan vesomalla. Varpuja, saniaisia ja kieloja ei niitetä, mutta niidenkin seasta poimitaan isot rikkakasvit pois koko kasvukauden.

Yksivuotisten kulttuurinseuralaislajien esiintymisen läheisyydessä varovainen maanpinnan paljastaminen voi parantaa itävyyden onnistumista. Esiintymien kohdalla oleellista on niiton riittävän myöhäinen ajankohta kesällä siementen kypsymisen varmistamiseksi. Myös monivuotiset kasvit hyötyvät myöhäisestä niitosta. Mikäli niittyalueita joudutaan niittämään rehevöitymisen tai umpeenkasvun vuoksi useammin kesän aikana, tulee niitot tehdä kohdenetusti ja kulttuurilajeja varoen.

4.6 Kukkapenkit

Kukkapenkit pidetään rikkaruohoista puhtaina ja kasvustot siisteinä ja elinvoimaisina. Joka toinen vuosi kaikille perennoille laitetaan hyvin maatonutua kompostia noin 3–5 cm:n paksuisena kerroksena. Pionien juurelle levitetään joka kesä 2 cm uutta multaa. Kesäkukat hoidetaan aina R1-kunnossapitoluokan tason mukaan. Yleisesti kesäkukkia pidetään hoitamalla hyväkuntoisina, ylikukkineet varret ja huonot lehdet poistetaan. Tarkemmat hoito-ohjeet, ks. VKT 2021.

4.7 Pensaat

Säilytettävät vanhat koristepensaat hoitoleikataan huomioiden kukin kasvilajin ja lajikkeen vaatimukset. Vanhojen pensaiden alasleikkaus on ehdottomasti kiellettyä, ellei sitä ole erikseen mainittu aluekohtaisissa hoitotoimissa.

Vanhoista syreeneistä poistetaan enintään joka viides vuosi muutamia vanhimpia ja vaurioituneita runkoja erittäin suurta varovaisuutta noudattaen, jotta jäljelle jäävät rungot eivät vaurioidu.

Pensasryhmien seasta poistetaan puuntaimet ja rikkakasvit. Kaikkia kukkivia säästetään: maahumalat, käenrieskat, ym. Mikäli poistettavaa lajia ei tunnisteta, kysytään tilaajalta lupa ennen ko. kasvin poistamista.

Kaikkien pensaiden kasvualustaa parannetaan lannoittamalla ja muokkaamalla sitä. Vanhoja pensaita on syytä lannoittaa puiston peruskunnostuksessa; niiden juuriston alueelle levitetään hitaasti liukenevaa lannoitetta, jota annostellaan valmistajan ohjeen mukaan. Pensaita voidaan lannoittaa näin noin viiden vuoden välein, mikäli pensaiden kunto ja kasvu sitä vaativat. Pensaiden juurelle lisätään säännöllisenä hoitotoimenä joka kolmas vuosi kompostimultaa noin 10 cm ja ruusuille 5 cm. Pensaat kalkitaan joka kymmenes vuosi masuunikuonalla hortensioita lukuun ottamatta. Oikean lannoitustarpeen toteamiseksi tehdään tarvittaessa kasvualustan viljavuusanalyysi.

4.8 Puut

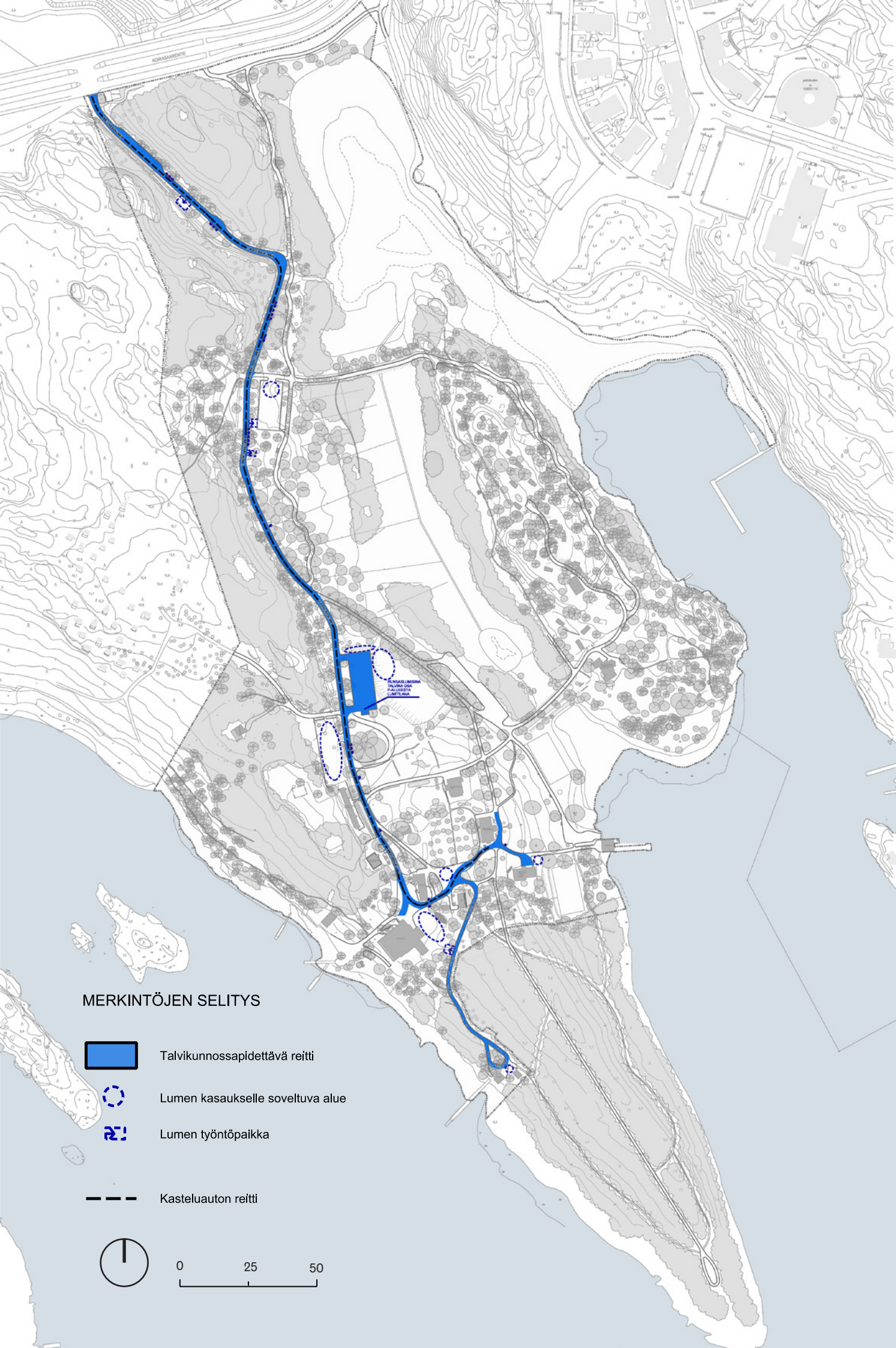
Vanhojen puiden tulee olla jatkuvassa seurannassa. Käytetyimmillä alueilla puut tarkistetaan vuosittain. Huonokuntoisten puiden tilanne arvioidaan aina tapauskohtaisesti: kartanon vilkkaimmin käytetyllä ydinalueella puun romahtaminen voi aiheuttaa vaaraa alueella liikkuville, mutta metsäalueilla huonokuntoisetkin puut voidaan säilyttää pystyssä. Myrskyjen jälkeen alueella on heti tehtävä kierros myrskytuhojen selvittämiseksi ja tarvittavien toimenpiteiden määrittämiseksi.

Kartanon ydinalueella kaadettavien, pienempien puiden kannot poistetaan kokonaan jyrsimällä ja maasto niiden kohdalla tasoitetaan. Kun kantoja poistetaan jyrsimällä nurmikolta tai niityltä, kannon kohta peitetään levittämällä pinnalle alueelta saatavaa pintamaata. Vanhojen, suurten puiden kantoja voidaan jättää paikoilleen suojaisiin kohtiin niityillä ja metsissä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi.

Istutettavien puiden suurin suositeltava taimikoko on rym 16–18. Isompia taimia ei käytetä, koska niiden hoito ja kasvuunlähtö on työläämpää. Taimille asennetaan kanisuo-javerkot (ks. 4.10) sekä korkeat tukiseipäät, jotka ulottuvat puun latvuksen tasolle asti.

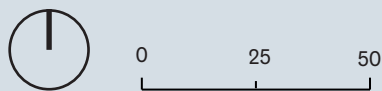
4.8.1 Lahopuujatkumon turvaaminen

Tuoreissa luontoselvityksissä korostettiin erilaisen lahopuuston tarjonnan tärkeyttä ja lahopuujatkumoa. Niillä alueilla, joilla hoitointensiteetti on pieni (ks. kartta s. 40), maalahopuita ja pökölöitä jätetään maastoon. Periaatteena on, että puunrungot sijoitetaan mahdollisimman lähelle kasvupaikkaansa alueelle, jossa kasvaa saman lajisia puita. Lahopuuna suositaan etenkin arvokkaita tammia, muita järeitä jaloja lehtipuita sekä mäntyjä. Kuusia kantoineen jätetään vain suojaisiin ja kosteisiin paikkoihin, joissa esiintyy lahokaviosammalta (hoitoalueet 4, 6 ja 18). Mäntyrungot sijoitetaan hoitoalueille 10, 20 ja 30. Nuoria puita ei jätetä lahopuiksi. Tervaleppävyöhykkeillä maapuuston annetaan muodostua luontaisesti puunrunkoja siirtämättä

MERKINTÖJEN SELITYS

- Talvikunnossapidettävä reitti
- Lumen kasaukselle soveltuva alue
- Lumen työntöpaikka
- Kasteluauton reitti

tai poistamatta (hoitoalueet 7, 12 ja 14).

Kartanon hoidetulla ydinalueella maapuita ja pötkelöitä jätetään hyvin harkitusti ja kokonaismäärältään vain muutamia. Maapuut sijoitellaan hoidetun alueen reunamille, jolloin ne eivät merkittävästi vaikeuta alueen hoitoa.

Maapuusto siirretään sijoituspaikalleen mahdollisimman suurina kappaleina, mahdollisuuksien mukaan latvusto ehjänä pilkkomatta. Ydinalueelle jätetään vain puiden rungot, ei latvuksia oksineen. Maapuut asetetaan maata vasten tasaisesti. Myös suuret oksat ja pienempi määrä ohuita oksia sijoitetaan lähistölle, niitä ei haketeta. Oksia voidaan kerätä pieniin kasoihin suojaisissa paikoissa. Hoitotoimenpiteiden aikana maapuiden yli ei ajeta koneilla.

Luontaisesti muodostuneet pötkelöt säilytetään riittävän kaukana reiteistä. Pötkelöitä voidaan myös tehdä katkaisemalla järeärunkoinen puu 3 – 8 m korkeudelta. Pystyyn kuolleiden kuusipuiden (torrakat) annetaan kaatua omia aikojaan metsien sisäosissa paikoissa, missä ne eivät aiheuta vaaraa. Iäkkäiden mäntyjen annetaan keloutua paikoilleen turvallisissa paikoissa: mökkialueiden ja kulkureitien varsilta ne poistetaan.

Konkelot (toista puuta vasten kaatuneet puut) kaadetaan ja sijoitetaan sopiviin paikkoihin maapuiksi.

4.9 Kasvinsuojelu

Pelargoniappoa saa käyttää käytävien rikkakasvien torjunnassa. Rikkakasvien torjunnan myrkyttömiä vaihtoehtoja selvitetään. Torjunnassa ei saa käyttää liekinheitintä, koska sen käyttö on liian vaarallista historiallisten rakennusten suttymisvaaran takia. Alueella ei saa käyttää myöskään glyphosaattipohjaisia torjunta-aineita.

Kasvinsuojelussa noudatetaan kaupungin yleisiä, voimassa olevia kasvinsuojeluohjeita.

4.10 Kani- ja myyräsuojaus

Kasvillisuuden kani- ja rusakko- sekä myyräsuojaus toteutetaan tarpeen mukaan.

Vuosittain tarkistetaan, että uusien puuvartisten istutusten ja valittujen kartanopuutarhan arvopensaiden kani-suojat ovat ehyitä eivätkä ne kurista kasveja. Myös kasviryhmät ja yksittäispensaat suojataan verkoilla. Kasvillisuuden suojaamiseen käytetään vihreää 2,6 mm:n paksuista ja pienisilmäistä (20–30 mm) metalliverkkoa. Se kiinnitetään maahan upotettavilla harjateräksillä, joiden halkaisija on 12 mm ja jotka ovat yläpäästään taivutettu 6 cm:n pituudelta. Puiden rungonsuojauksia ulotetaan 1,2 metrin korkeuteen asti.

Puistoilmeen kannalta tärkeillä alueilla, muun muassa kartanopuutarhassa, pystyverkot poistetaan kesäksi. Huomaamattomissa paikoissa ne voidaan pitää paikallaan ympäri vuoden.

Nuoret puuvartiset istutukset ja muut valitut arvokkaat puuntaimet suojataan myyriä vastaan muovikauluksella.

Puistoilmeen kannalta tärkeillä alueilla, mm. kartanon ydinalueella, myyräsuojat poistetaan kesäksi.

4.11 Haitalliset vieraslajit

Lakisääteisesti torjuttavia haitallisia vieraskasvilajeja, joita on havaittu Stansvikin kartanon alueella ovat kurturuusu, jättipalsami, komealupiini, jättitatar ja japanintatar. Stansvikissa vieraslajikartoituksessa (2021) havaittuja vieraslajeja ovat lisäksi rikkapalsami, viitapihlaja-angervo, tatar *Fallopia*, terttuselja, isotuomipihlaja, paimenmatara, piennarmatara ja pajuangervot *Spiraea* spp, sektio *Spiraria*. Haitallisimpia lajeja esiintyy eniten kartanon ydinalueella sekä kluuvin rannoilla ja Vanhakylässä. (Stansvikin vieraslajikartoitus 2021.)

Helsingin kaupungin vieraslajien torjunnan ohjekortit *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa* ja priorisointisuunnitelma ovat valmistuneet vuonna 2022. Ohjeistuksia noudatetaan myös Stansvikin kartanopuistossa. Torjuttavien vieraslajien torjuntatapa on kuvaltu kunkin hoitokuvion kohdalla. Kesämaja-alueilla asukkaat ovat velvollisia torjumaan haitalliset vieraslajit.

Vieraslajikasvien poistossa syntynyt kasvijäte hävitetään vieraslajit.fi-sivuston ohjeen mukaisesti.

Espanjansiruetanat

Espanjansiruetana on luokiteltu erittäin haitalliseksi vieraslajiksi kansallisessa vieraslajistrategiassa.

Vieraslajien torjunta tehdään valmistuvan ohjeen (Luke) mukaisesti sekä Helsingin kaupungin vieraslajien torjunnan ohjekortin *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Espanjansiruetana* (2022) mukaan.

4.12 Kalusteet

Kaikki kalusteet hoidetaan kunnossapitoluokassa R2, vaikka kaluste sijoittuisikin toiseen kunnossapitoluokkaan.

Tarvittaessa töhryt poistetaan kalusteista ja rakenteista mahdollisimman nopeasti.

4.13 Laitteet ja järjestelmät

Stansvikintien ja Koirasaarentien risteyksessä sijaitsee pumppaamo. Toinen pumppaamo sijaitsee Knut Felixin tammikujan eteläpäässä nurmialueella. Puiston alueella kulkee 20 kV voimalinja sekä muita ilmajohdot. Stansvikintien varrella, palstaviljelyalueen läheisyydessä sijaitsee laitekaappeja. Ensimmäisen peruskorjausurakan yhteydessä nämä laitekaapit on suunniteltu siirrettäviksi sekä uusi UV-keskus on suunniteltu rakennettavaksi läntisen pysäköintialueen yhteyteen. Näiden laitteiden ja järjestelmien ylläpidosta huolehtii niiden hallinnoija.

4.14 Valaistus

Puistovalistus sammutetaan kesäisin lepakoiden takia aikavälillä 1.6.–31.8.

4.15 Reittien kunnossapito

Reittien hoito on ensisijaisesti rakenteen hoitoa. Kappa-leessa 4.16 ja kuvassa s. 40 määrätyillä reiteillä lisäksi talvikunnossapitoa. Reitin ylläpitoon kuuluu turvallisuuden takia tehtävä vaarallisten puiden poisto ja reunaniitto, mikäli se on tarpeen.

4.16 Talvikunnossapito

Talvikunnossapidossa noudatetaan hoitosuunnitelman talvikunnossapidon liitekarttaa (pienennös oikealla, myös liite 6) ja uusille auraajille järjestetään perehdytys kartanoryhmän toimesta. Lumet aurataan ensisijaisesti väylän sivuun. Lisäksi käytetään ravintolan takaista nurmialuetta sekä pelikenttää. Lumia voi varastoida pysäköintialueiden päätyihin, jotka jätetään auraamatta. Lunta ei saa kasata pensasistutusten päälle. Stansvikintietä ei suolata.

Ennen lumen tuloa asennetaan kaikille talvikunnossapidettaville reiteille aurauskepit, jotta käytävien reunat eivät vaurioidu. Maastoon merkitään selvästi aurausaukot, joiden kohdalla lunta voidaan työntää pidemmälle.

Auratessa ja lumien varastoimisessa tulee varoa kaikkia puita. Stansvikintien varrella tietä lähimpänä oleville arvopuille on asennettu suojaksi maakivet, jotka tulee ottaa huomioon tietä auratessa.

Talven jälkeen näkyvät hiekoitushiekat kerätään pois.

4.17 Huoltoajo

Huoltoajo kartanopuistossa tehdään vain merkittyjä huolto-aittejä pitkin. Ajaessa tulee varoa kaikkia puita ja istutuksia sekä vanhoja rakenteita.

Huoltoajon mahdollisesti aiheuttamat vahingot kartanopuistossa korjataan STARAn/kartanoryhmän toimesta ajon tilaajan kustannuksella.

4.18 Ajonesto

Mikäli alueella on tarvetta ajonestoon, käytetään suuria maakiviä.

4.19 Yleinen siisteys

Alueelta löytyvät roskat tai hylätyt tavarat tulee siivota pois.

Hoitoalueiden rajat

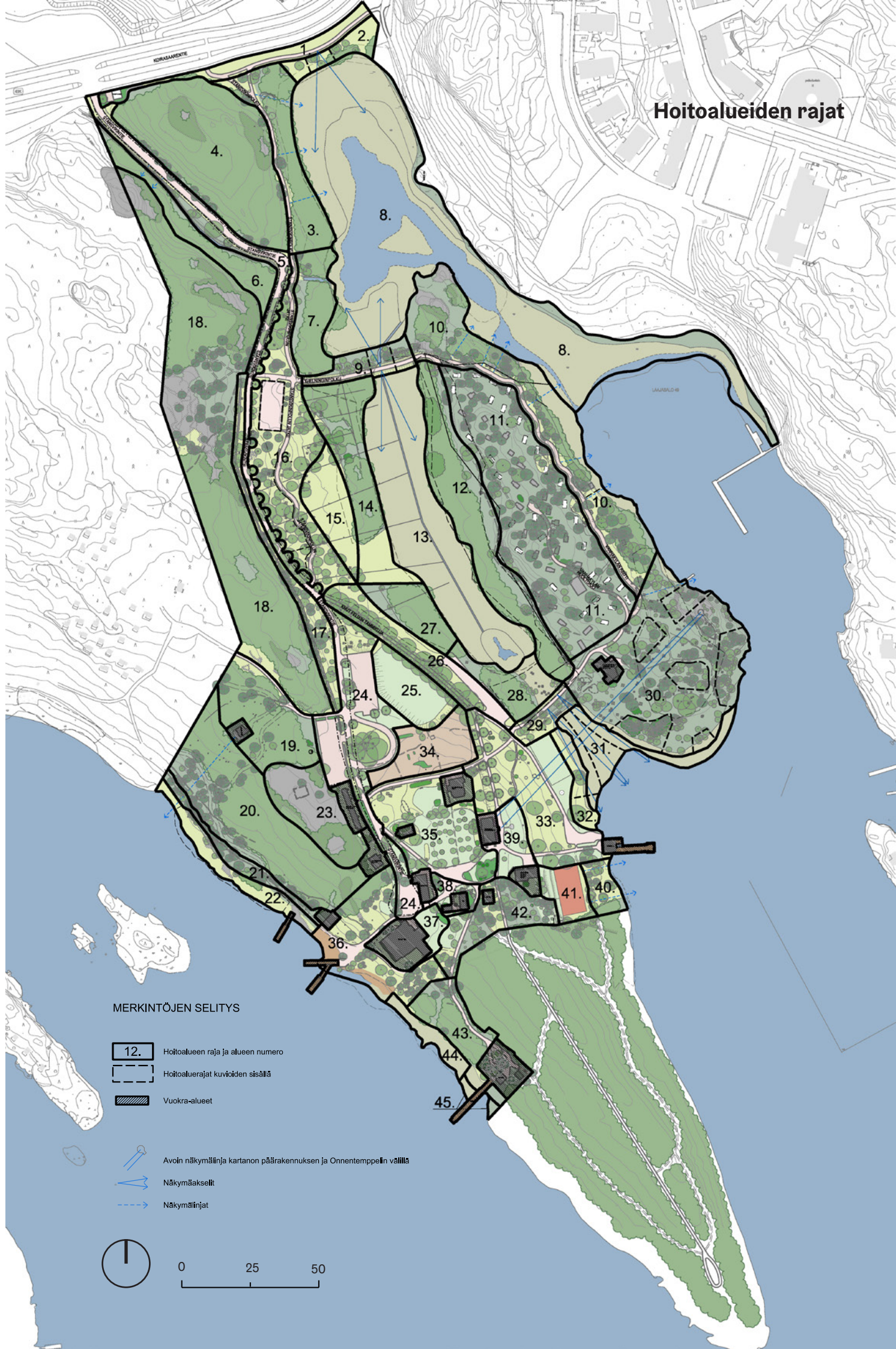
MERKINTÖJEN SELITYS

- Hoitoalueen raja ja alueen numero
- Hoitoalueen rajat kuvioiden sisällä
- Vuokra-alueet

- Avoin näkymälinja kartan päärakennuksen ja Onnentemppelein välillä
- Näkymäakselit
- Näkymälinjat

0 25 50

Hoidon intensiteetti

Intensiteetikartta kuvaa hoidon määrää eri alueilla. Mitä vaaleampi alue on, sitä luonnonomukaisempi alue ja vähemmän sitä hoidetaan.

MERKINTÖJEN SELITYS

- Intensiteetti 0: vaarallisten ja huonokuntoisten puiden poisto, ei muita toimenpiteitä.
- Intensiteetti 0 / I: Näkymälinjojen avoimuus säilytetään. Vaarallisten ja huonokuntoisten puiden poisto, ei muita toimenpiteitä
- Intensiteetti I: plenpuuston hoito / vesominen kerran 6. vuodessa
- Intensiteetti II: plenpuuston hoito / vesominen kerran 3. vuodessa
- Intensiteetti III: plenpuuston hoito / vesominen väh. 1 krt/vuosi
- Kesämaja-alue: kaupunki poistaa vaaralliset ja huonokuntoiset puut ja ylläpitää reittiä. Muu hoito tarpeen mukaan.
- 12. Hoitoalue raja
- Hoitoalueiden ulkopuolelle rajattu rakennuksen vuokra-alue

0 25 50

5 Hoito- ja kehittämissuunnitelma

Merkittävä osa hoito- ja kehittämissuunnitelmaa ovat hoito-aluekohtaiset hoito-ohjeet. Hoitoalueita kuvaava kartta on edellisellä aukeamalla. Stansvikin kartanopuisto on jaettu esimerkiksi luonnonympäristöltään, maisemaltaan tai hoitotavaltaan yhtenäisiin alueisiin, joilla noudatettavat ohjeet on annettu jäljempänä. Ohjeisiin liittyvät karttaotteet on poimittu edellisen aukeaman hoitokuviokartasta. Hoito-ohjeiden laatimisessa on koottu alueiden arvoja ja ominaispiirteitä yhteen sekä tallennettu kartanopuistossa hyväksi havaittuja työtapoja tulevaisuutta varten.

Arvot-kohdassa on lueteltu kaikki arvoalueet, joihin hoitokuvio kuuluu. Joidenkin arvojen rajaukset ovat hyvin suuria ja suurpiirteisiä. Luontoarvojen rajaukset löytyvät kartalta sivulta 26 ja RKY-alueen rajausta kartalta sivulla 8.

Hoidon intensiteetin selitteet löytyvät edelliseltä sivulta ja kunnossapito-/hoitoluokkien selitteet raportin liitteistä 2 ja 3.

Yllä: näkymä itään pitkin Koirasaarentietä hoitoalueella 1.

Aluekohtaiset ohjeet

Hoitoalue 1, Koirasaarentien varsi ja pumppaamo

Pinta-ala: 2,0 ha

Nykytilanteen kuvaus

Koirasaarentietä reunustavat puuttomat nurmialueet, jotka rajautuvat ranta- tai metsäalueisiin. Hoitoalueella sijaitsee pumppaamo. Pumppaamon vieressä kasvaa istutettu nuori tammi.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Kartanopuiston sisääntulo ja osa kartanopuiston julkisivua Koirasaarentielle päin.

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokat I ja II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat

geologiset kohteet, tärkeät matelija- ja sammakkoeläinkohdet.

Tavoitetila/tavoitteet

Kartanopuiston julkisivu pidetään huoliteltuna. Pumppaamo ympäröivien istutettujen pensaiden sekaan ei kasva puun siementaimia tai rikkaruohoja.

Korjaukset

Ei toimenpiteitä (puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn).

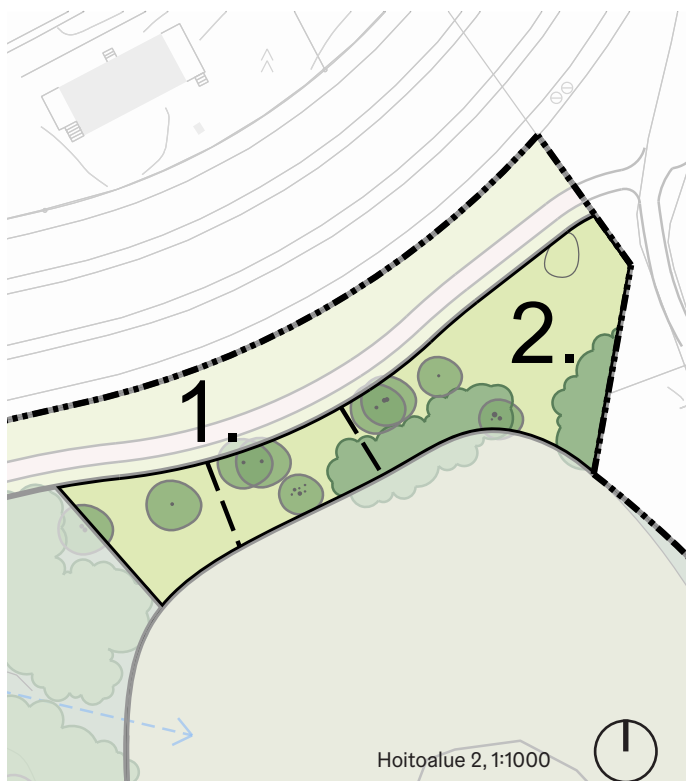
Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A3/B3C / RAMS R4/A3C

Niitto kerran kesässä, jätettä ei kerätä pois. Istutettujen pensaiden kitkeminen: niiden sekaan kylväytyneet puiden siementaimet ja rikkaruohot poistetaan. Pensaiden hoitoleikkaus tarvittaessa.

Hoitoalue 2, Tahvonlahden pohjukka

Pinta-ala: 1,2 ha

Nykytilanteen kuvaus

Rannassa kasvaa runsaasti järeitä tervaleppiä sekä tervaleppätiheikköjä. Hoitoalueen itäreunan ojan reunoilla kasvaa tervaleppävesakkoa. Tervaleppien joukossa kasvaa vaahteran taimia. Pohjakerros on ruohovartista kasvillisuutta.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Näkymäakseli Kaivoskallion huviloilta Tahvonlahdelle.

Luontoarvot:

Hoitoalueen ranta-alue kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 5: Kosteat runsasravinteiset lehdot* (III luokka).

Metsäkohteet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, tärkeät matelija- ja sammakkoeläin-kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Näkymäakselin ulkopuolella runsasravinteisen ja tervaleppävaltaisen lehdon kerroksellisen puuston säilyttäminen, mikä takaa lepakoiden siirtymäreitin Vuorilahdenpolulta Stansvikinpolulle.

Tahvonlahden pohjukan poikki aukeavan näkymäakselin osittainen palauttaminen ja näkymien säilyttäminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: 0/ I

Hoito-/kunnossapitoluokka: C5, näkymälinja B4F / RAMS M1, näkymälinja A4F

Kulttuurihistoriallisesti merkittäviä näkymiä Koirasaarentien pohjoispuolella sijaitsevilta Kaivoskallion huviloilta Tahvonlahdelle avataan raivaamalla vesakkoa ja poistamalla

nuoria vaahteroita. Järeät tervalepät säilytetään. Näkymäakselialueella tervaleppä taimia harvennetaan siten, että niistä valikoidaan säilyviksi yksittäisiä taimia. Näkymiä huviloilta ja Koirasaarentieltä Tahvonlahdelle pidetään avoimena vesakon raivauksella kerran kolmessa vuodessa alueen keskellä.

Näkymäakselin ulkopuolella puusto on kerroksellista. Säilyvä puusto lahdenpohjukassa suojaa myös lahdella elävää tai pysähtyvää linnustoa Koirasaarentien häiriöltä. Näkymäakselin ulkopuolella rantojen säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisina hyödyttää eliöstöä. Rantapuustoa säilytetään ja sitä käsitellään mahdollisimman vähän. Toimenpiteitä suunniteltaessa huomioidaan viitasammon vuodenkierto, ks. s. 32.

Rantapuustoa säilytetään lepakoiden saalistuksen ja siirtymisreittien suojana.

Hoitoalue 3, Stansvikinpolun rantalehto

Pinta-ala: 4,0 ha

Nykytilanteen kuvaus

Tervaleppävaltainen rantalehto, jossa kasvaa myös koivua, vaahteraa, kuusta, mäntyä, tammea ja tuomea. Pohjakerroksessa kasvaa heiniä ja ruohovartista kasvillisuutta. Lahopuun määrä hoitoalueella on noin 0,1–5 m³/ha.

Alueen pohjoisosassa esiintyy vieraslajeista terttuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot:

Valtaosa hoitoalueesta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 5: Kosteat runsasravinteiset lehdot* (III luokka). Kapeita alueita rannasta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon flada: Fladat* (I luokka).

Metsäkohteet (luokat I ja II), tärkeät lepakkoalueet (luokka

Viereisellä sivulla: Koirasaarentieltä Tahvonlahden pohjukkaan purkavan ojauoman rannat ovat voimakkaasti vesakoituneet.

Yllä: Stansvikinpolun rantavyöhykkeen puusto on monilajista.

II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, tärkeät matelija- ja sammakkoeläinkohteet, lahokaviosammalen elinympäristö.

Tavoitetila/tavoitteet

Rehevä, monimuotoinen, runsaslahopuustoinen, tervalepältainen rantalehto. Sekä lepakoiden siirtymäreitin että lahopuujatkumon turvaaminen. Stansvikinpolulta avautuu kapeita näkymiä Tahvonlahdelle.

Hoito

Hoidon intensiteetti: 0 / I

Hoito-/kunnossapitoluokka: C5 / RAMS M1

Tekstissä puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

Huonokuntoisten puiden poisto ja vesakon raivaus alueen reunoilla teiden ja Stansvikinpolun varressa. Lisäksi Stansvikinpolun alapuolelta polun läheisyydestä poistetaan lehtipuuvesakko vanhojen mäntyjen juurilta. Yksittäisten, huonokuntoisten puiden poisto, rungot jätetään maalahopuiksi. Stansvikinpolulta avautuvien kapeiden näkymälinjojen kohdalta vesakon poisto. Polun varren ja kapeiden näkymälinjojen ulkopuolella hoitoalue säilytetään

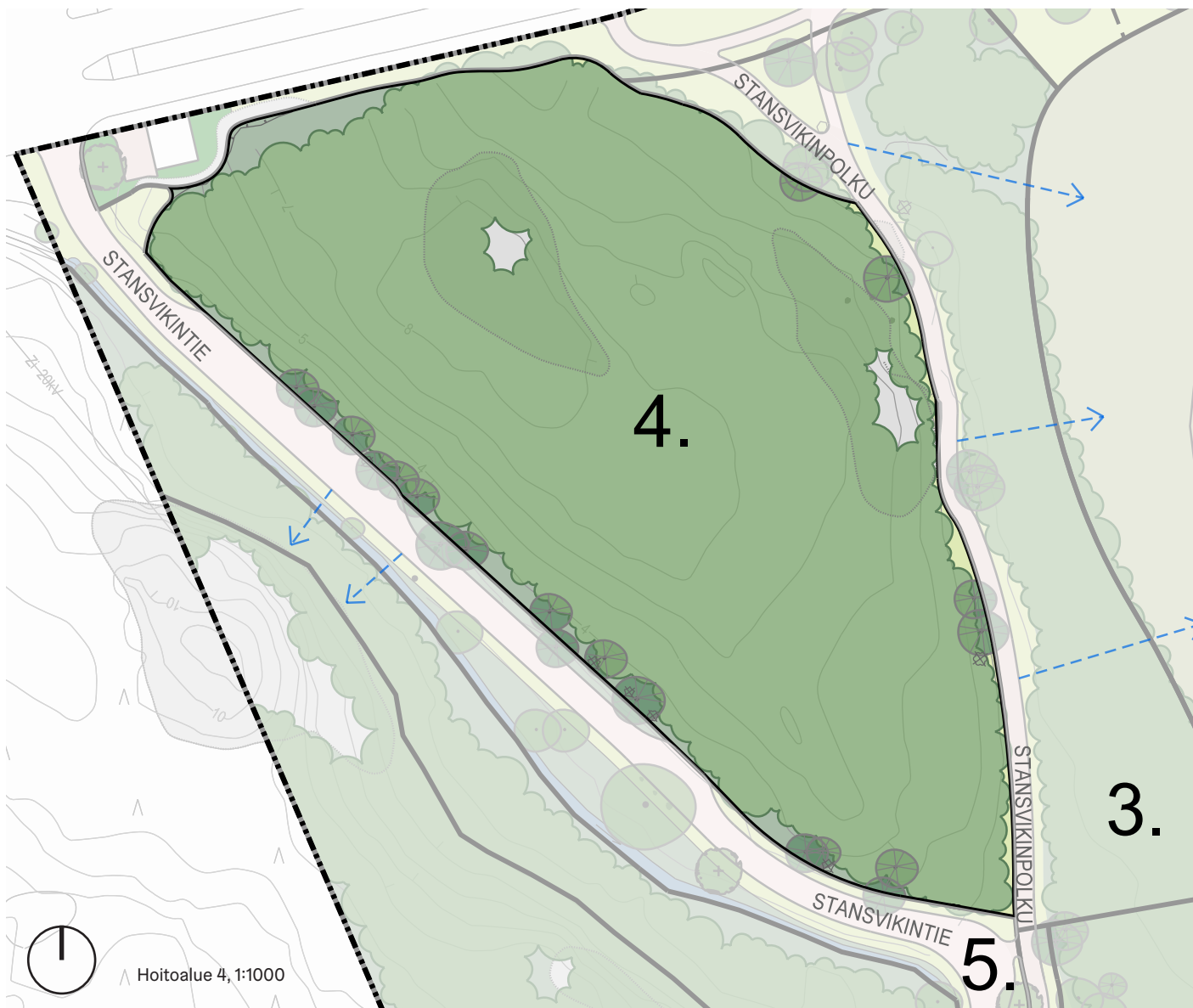
luonnontilaisena. Terttuseljan torjunta.

Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahopuun määrää lisätään. Lahopuista kuusta jätetään etenkin lahokaviosammaleen elinalustaksi kosteisiin ja suojaisiin paikkoihin. Maapuut ja kuolleet pystyrungot tarjoavat elinympäristöjä useille lajeille sekä paikkoja ravinnon- tai suojanhakuun. Suuret, kuolleet oksat jätetään poistamatta turvallisisissa paikoissa.

Rantapuustoa säilytetään lepakoiden saalistuksen ja siirtymisreittien suojana. Puiden poistot tehdään talvella, jolloin lepakot horrostavat nykytiedon mukaan useimmiten maanalaisissa tiloissa ja rakennuksissa (ks. lepakkojen vuodenkierto s. 31).

Rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina myös sammakoiden takia. Rantapuustoa säilytetään ja sitä käsitellään mahdollisimman vähän. Levähdysalueiden ulkopuolella puiden paikallinen poisto voi olla sammakkolajeille hyödyllistä. Toimenpiteitä suunniteltaessa huomioidaan viitasammakon vuodenkierto, ks. s. 32.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 4, Koirasaarentien, Stansvikintien ja Stansvikinpolun rajaama laaja metsäalue

Pinta-ala: 9,9 ha

Nykytilanteen kuvaus

Mäntyvaltainen hoitoalue, jossa lisäksi huonokuntoista ja kuollutta kuusta, sekä koivua. Pohjakasvillisuus varpuja, sammalia ja jäkälää. Lahopuun määrä hoitoalueella on noin 0,1–5 m³/ha.

Hoitoalueen etelä- ja länsilaidalla esiintyy vieraslajeista tertsuslajaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokka I), lahokaviosammalen elinympäristö, tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Luonnontilaisen kaltainen, runsalahopuustoinen, kerroksellinen, mäntyvaltainen ja monimuotoinen metsä. Turvallinen ulkoilijoille, erityisesti hoitoalueen reunoilla reittien varrella.

Hoito

Hoidon intensiteetti: 0

Hoito-/kunnossapitoluokka: C2/RAMS M3

Huonokuntoisten puiden poisto ja vesakon raivaus hoitoalueen reunoilla teiden ja Stansvikinpolun varressa. Lisäksi Stansvikinpolun yläpuolelta polun läheisyydestä poistetaan lehtipuuvesakko vanhojen mäntyjen juurilta. Yksittäisten, huonokuntoisten puiden poisto, rungot jätetään maalahopuuksi. Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi maalahopuujatkumo turvataan. Lahopuista etenkin kuusta jätetään lahokaviosammaleen elinalustaksi. Maaston kulumista lahokaviosammalen esiintymisalueilla ehkäistään maapuiden sijoittelulla.

Hoitoalueen keskialue säilytetään luonnontilaisena. Maapuut ja kuolleet puiden pystyrungot tarjoavat elinympäristöjä useille lajeille sekä paikkoja ravinnon- tai suojanhaakuun. Suuret, kuolleet oksat jätetään poistamatta turvallisissa paikoissa.

Tertsuslajia torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Yllä: hoitoalue 4. on kuivahkoa mäntymetsää. Alueen hoidossa tavoitellaan runsalahopuustoista, kerroksellista metsää.

Yllä: Stansvikintien pohjoisosan länsipuolen reunat ovat jyrkkätörmäisiä ojapenkereitä.

Hoitoalue 5, Stansvikintien pohjoisosan reunat

Pinta-ala: 4,6 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalue muodostuu Stansvikintien ja ojan välisestä alueesta sekä tien pientareista. Alueella kasvaa eri-ikäisiä tammia. Ojan piennar on erittäin jyrkkä ja lähellä Stansvikintien alkupäätä. Stansvikintien eteläpuolella hoitoalueen pohjoisosassa kasvaa suuri vanha tammi sekä muutama suuri tervaleppä, ja hoitoalue levenee niiden kohdalla niityksi, joka on vesakoitunut. Ojan pientareella kasvaa runsaasti tervaleppävesakkoa sekä muuta kasvillisuutta kuten saniaisia ja suurruohoja. Tien pientareilla kasvaa lähinnä heiniä.

Alueen pohjoisosassa esiintyy vieraslajeista terttuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). 1860-luvulla istutettu tammikujanne on kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti erittäin arvokas.

Kartanopuiston sisääntulotie, jota suuret yksittäispuut reunustavat.

Luontoarvot: Reuna-alueita hoitoalueesta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 1: jalopuulehdot* (I luokka).

Metsäkohteet (luokat I ja II), lahokaviosammalen elinympäristö, tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Eri-ikäiset tammet, erityisesti 1800-luvulla istutetut, ovat tärkeitä elinympäristöjä hyönteisille, sammalille ja jäkälille.

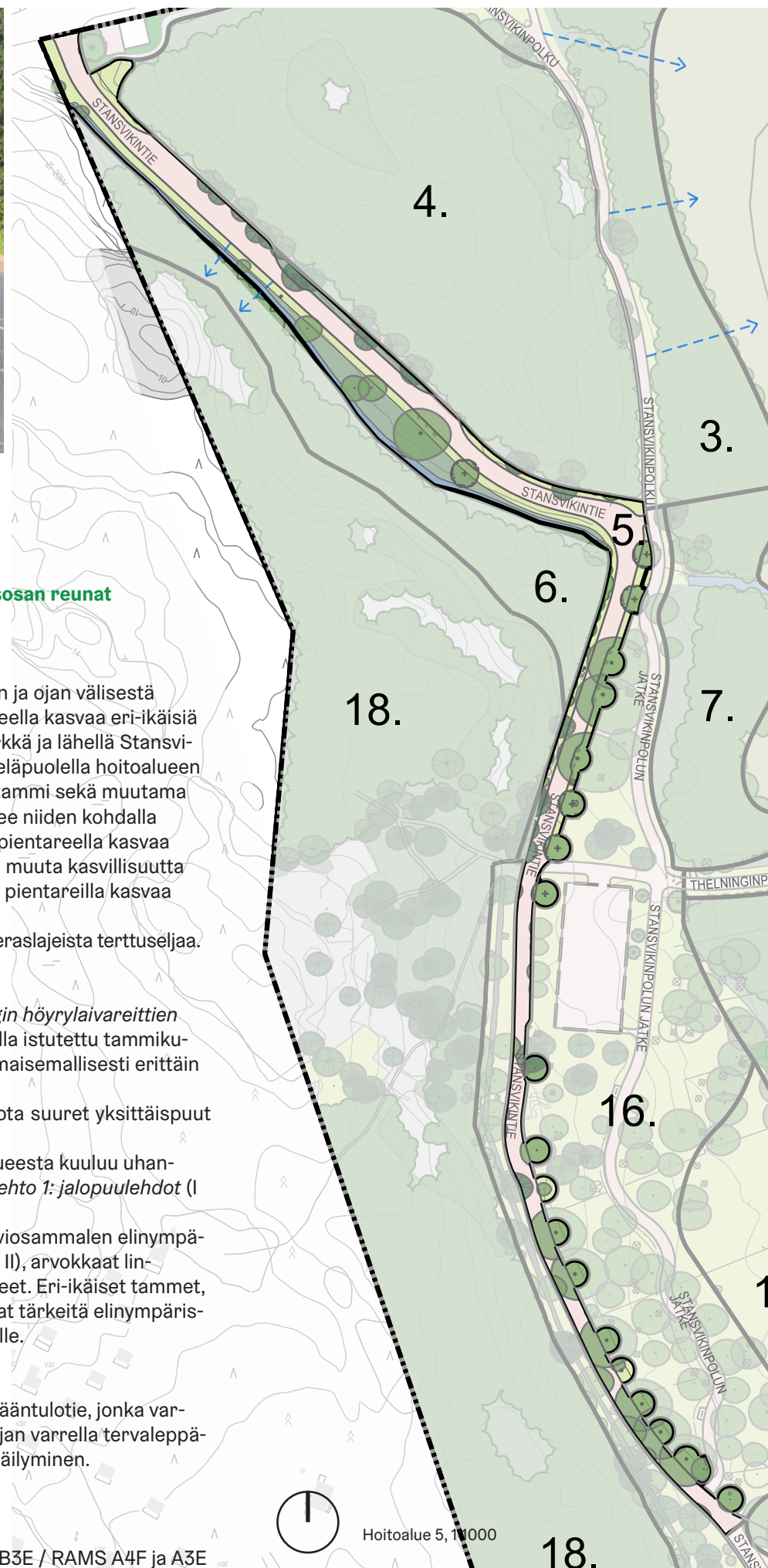
Tavoitetila/tavoitteet

Hoidettu ja turvallinen kartanon sisääntulotie, jonka varrella kasvaa yksittäisiä puita sekä ojan varrella tervaleppäryhmiä. Tammien ja luontoarvojen säilyminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: B4F ja B3E / RAMS A4F ja A3E

Tekstissä puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

Huonokuntoisten puiden poisto. Ojan reunan tervalepavesakkoa harvennetaan; siihen jätetään muutamia tervaleppiä yksittäispuina tai pieninä ryhminä hoitoalueen leveimmälle kohdalle. Muut puiden taimet ja vesakot poistetaan. Ojan varteen ei saa siis muodostua yhtenäistä puunauhaa. Puiden rungot ja oksat viedään pois; tälle hoitoalueelle ei jätetä lahoppua. Maalahoppuut voidaan siirtää tältä hoitoalueelta esimerkiksi läheisille hoitoalueille 6 tai 18.

1800-luvun tammien latvusalueilla kasvavat, tammien kasvua haittaavat vaahterat ja muidenkin lajien vesat poistetaan tammien runkoa varoen. Muualla vesakon raivaus kerran vuodessa.

Tien reunaa niitetään 2–3 metrin leveydeltä, vanhojen tammien alla käsin niitto. Saniaisia ei niitetä. Vanhoja yksittäispuita on varottava niitossa! Vuosittainen raivaus- ja niittojäte jätetään maastoon.

Uuden pysäköintialueen reunan vaahterat arvioidaan tämän työn yhteydessä ja päätetään, korvataanko ne tammi-istutuksilla.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartist kasvit*

-ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaatt alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022)

Hoitoalue 6, Stansvikintien alkupään ojan eteläpuoli

Pinta-ala: 2,5 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalue on monipuolista sekametsää. Stansvikintien mutkan läheisyydessä kasvaa istutettuja suuria kanadantuijia.

Hoitoalueella kasvaa runsaasti erilaisia saniaisia. Alueen keskivaiheilla on matala sammaleinen kallioseinä, joka näkyy Stansvikintielle.

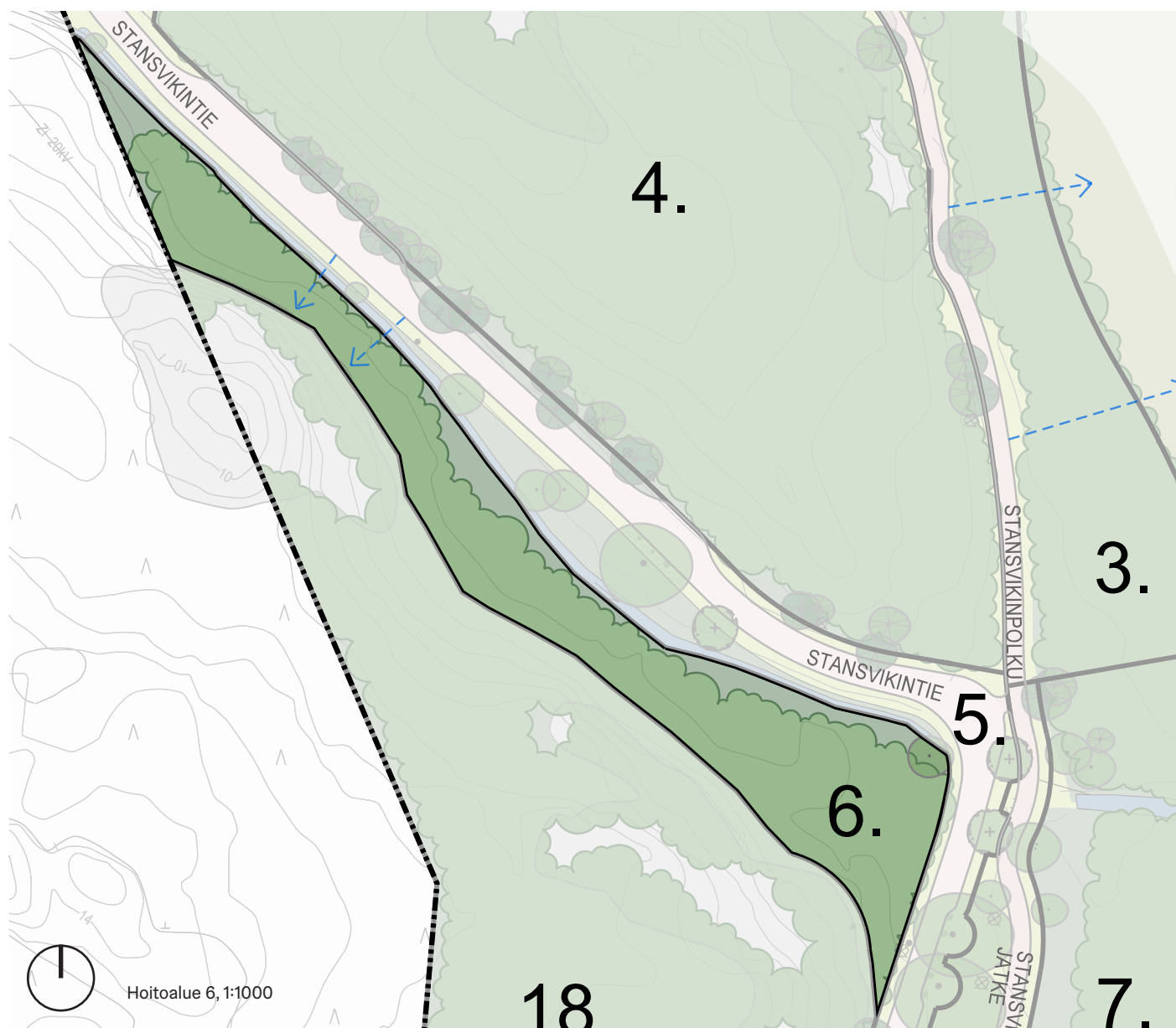
Hoitoalueen etelä- ja keskiosissa esiintyy vieraslajeista terttuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Vanhat kartanoistutukset.

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokat I ja II), lahokaviosamalen elinympäristö, tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Pidetään yllä sekä hoitoalueen kulttuuri- että luontoarvoja. Varmistetaan kallioseinämän näkyminen Stansvikintiellä. Vaalitaan vanhoja kartanoistutuksia hoitoalueen eteläpäässä. Muualla alueella kerroksellinen metsä, jossa on lahopuuta.

Yllä: Stansvikin tien mutkan tienoilla kasvaa vanhoina kartanoistutuksina suuria kanadantuijia. Ojan pientareet ovat kauttaaltaan runsaskasvuiset.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: C1.1 / RAMS M2.1

Huonokuntoisten puiden poisto Stansvikintien läheisyydestä. Ojan reunan nuorta puustoa harvennetaan kallioseinämän edestä siten, että suositaan tervaleppiä yksittäispuina tai pieninä ryhminä. Ojan varteen ei saa siis muodostua yhtenäistä puunauhaa peittämään kallioseinää tai estämään ojan toimintaa. Kallioseinämän edestä poistetaan myös vesakkoa kuten myös vanhojen kartanoistutusten ympäriltä. Saniaiskasvuston metsittymistä ehkäistään vesakkoa poistamalla. Vesakon poisto em. kohdista tehdään kolmen vuoden välein.

Muualla hoitoalueella metsä on kerroksellista ja siellä turvataan maalahopuujatkumo. Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahopuun määrää lisätään. Lahopuista etenkin kuusta jätetään lahokaviosammaleen elinalustaksi.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaas alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 7, Kosteaa rantalehto (Stansvikinpolun itäpuoli 2 m polusta, Thelninginpolun pohjoispuolella)

Pinta-ala: 2,6 ha

Nykytilanteen kuvaus

Kosteaa rantalehto, jolla kasvaa lähinnä tervaleppää.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot:

Lähes koko hoitoalue kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 5: Kosteaa runsasravinteiset lehdot* (III luokka). Kapeita alueita rannasta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon flada: Fladat* (I luokka). Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, tärkeät matelija- ja sammakkoeläinkohteet, lahokaviosammaleen elinympäristö.

Tavoitetila/tavoitteet

Luonnontilainen rantalehto.

Hoito

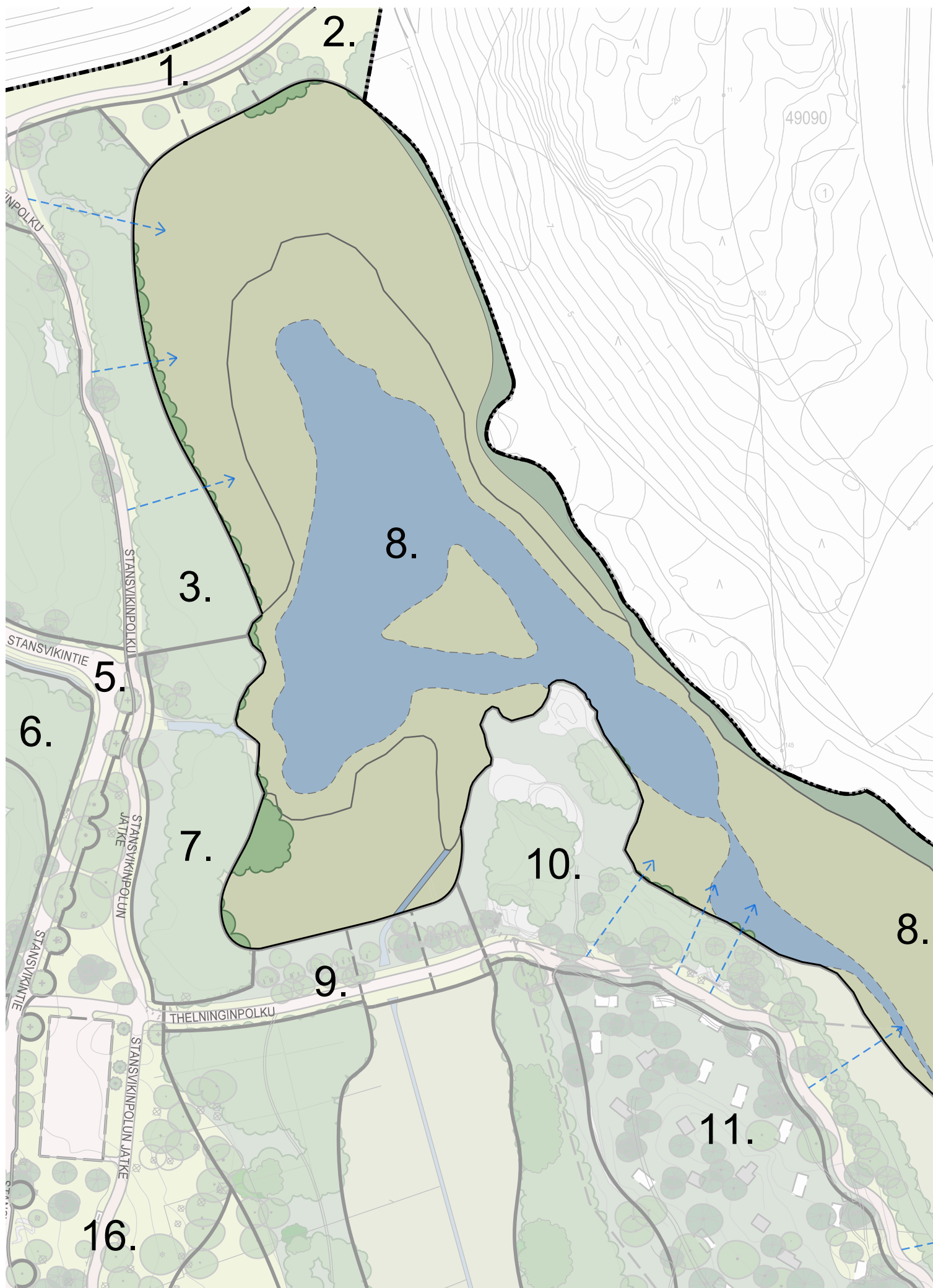
Hoidon intensiteetti: 0

Hoito-/kunnossapitoluokka: C5 / RAMS M1

Huonokuntoisten puiden poisto Stansvikinpolun läheisyydestä. Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahoppuun määrää lisätään. Lahopuista etenkin kuusta jätetään lahokaviosammaleen elinalustaksi. Maapuut ja kuolleet pystyrungot tarjoavat elinympäristöjä useille lajeille sekä paikkoja ravinnon- tai suojanhakuun. Suuret, kuolleet oksat jätetään poistamatta turvallisissa paikoissa. Ei muita toimenpiteitä.

Huonokuntoisten puiden poisto tehdään talvella, jolloin lepakot horrostavat nykytiedon mukaan useimmiten maanalaisissa tiloissa ja rakennuksissa (ks. lepakkojen vuodenvieritys s. 31). Rantapuusto säilytetään lepakoiden saalistuksen ja siirtymäreittien suojana.

Yllä: Tahvonlahteen purkava ojauoma ruopattiin vuonna 2011.

Hoitoalue 8, Tahvonlahden fladan ruovikkoalue

Pinta-ala: 26,7 ha

Nykytilanteen kuvaus

Ruovikoitunut, matala merenlahti, jonka avoin vesipinta rajautuu hoitohoitoalueen keskiosiin. Ruovikon seassa kasvaa yksittäisiä tervaleppiiä.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Valtaosa hoitoalueesta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon flada: Fladat* (I luokka). Kapeita alueita rannasta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 5: Kosteat runsasravinteiset lehdot* (III luokka). Metsäkohteet (luokat I ja II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet ja viitasammakon sekä rupikannon ja sammakon tärkeimmät lisääntymisalueet. Merenlahtikosteikko on merkittävä etenkin levähtävälle linnustolle.

Tavoitetilä/tavoitteet

Luontaisesti kehittyvä ruovikkoinen merenlahti. Viitasammakon sekä rupikannon ja sammakon elinolosuhteiden säilyttäminen.

Hoito

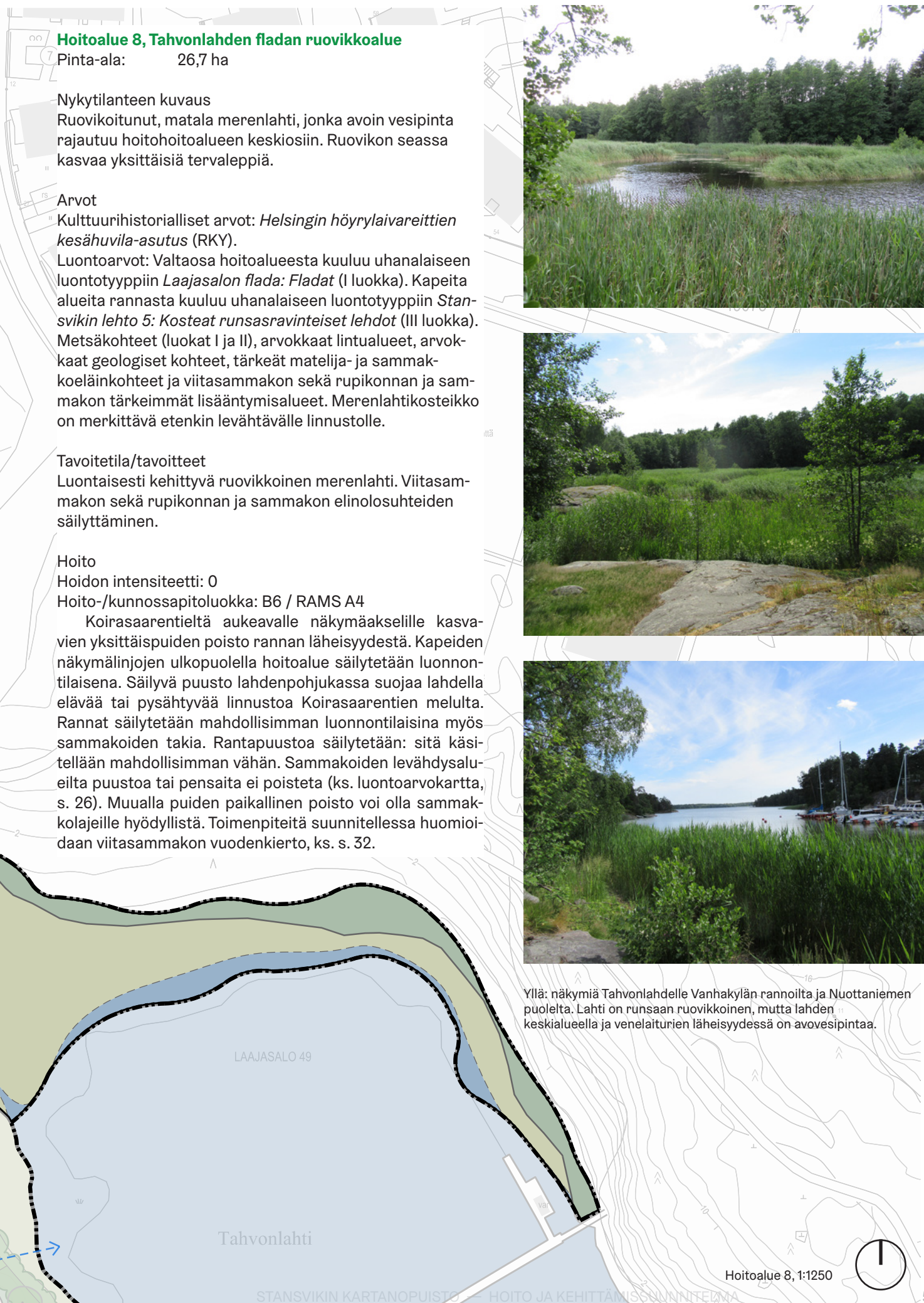
Hoidon intensiteetti: 0

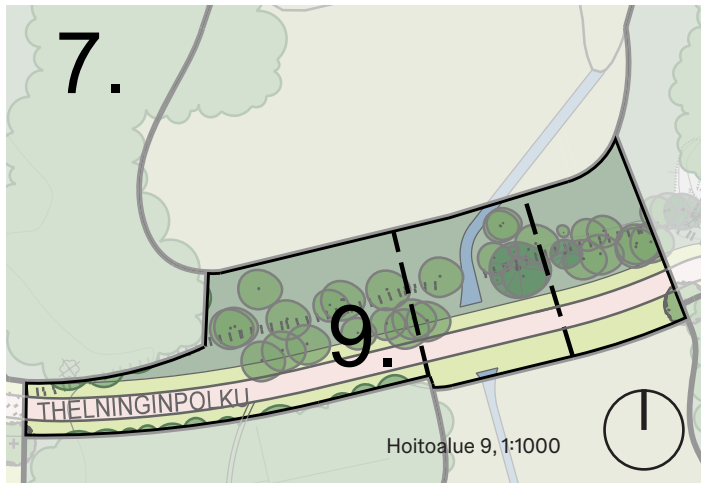
Hoito-/kunnossapitoluokka: B6 / RAMS A4

Koirasaarentieltä aukeavalle näkymäakselille kasvavien yksittäispuiden poisto rannan läheisyydestä. Kapeiden näkymälinjojen ulkopuolella hoitoalue säilytetään luonnontilaisena. Säilyvä puusto lahdenpohjukassa suojaa lahdella elävää tai pysähtyvää linnustoa Koirasaarentien melulta. Rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina myös sammakoiden takia. Rantapuustoa säilytetään: sitä käsitellään mahdollisimman vähän. Sammakkoiden levähdysalueilta puustoa tai pensaita ei poisteta (ks. luontoarvokartta, s. 26). Muualla puiden paikallinen poisto voi olla sammakolajeille hyödyllistä. Toimenpiteitä suunniteltaessa huomioidaan viitasammakon vuodenvaihtelu, ks. s. 32.

Yllä: näkymiä Tahvonlahdelle Vanhakylän rannoilta ja Nuottaniemen puolelta. Lahti on runsaan ruovikkoinen, mutta lahden keskialueella ja venelaiturien läheisyydessä on avovesipintaa.

Yllä: nykyinen pengertie Vanhakylään on kapea polku, jonka reunoilla kasvaa tervaleppää. Uusi penger on suunniteltu nykyisen eteläpuolelle, jolloin puut säilyvät lepakkojen ja viitasammakon suojana.

Hoitoalue 9, Thelninginpölän keskiosassa

Pinta-ala: 1,5 ha

Nykytilanteen kuvaus

Vanhaa noin 100-vuotta sitten rakennettua, pohjoiseksi patopoluksi kutsuttua kannasreittiä reunustaa tervaleppäkujanne, jonka seassa kasvaa koivuja ja muutama mänty. Kannaksessa olevan aukon ja siihen johtavan ojan kautta kluuvin vesi on päässyt vaihtumaan. Kannasta reunustavat rantaniityt ja ruovikot.

Puistosuunnitelman ensimmäisessä toteutusvaiheessa tullaan rakentamaan uusi kannas vanhan rinnalle. Veden vaihtumisen reitti turvataan myös uuden kannaksen ali. Uusi kannas tarjoaa huolto- ja pelastustien Vanhakylän mökkikylään.

Alueen pohjoisosassa esiintyy vieraslajeista tervetullejia.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus (RKY).

Luontoarvot: Hoitoalueen länsiosa kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 5: Kosteat runsasravinteiset lehdot* (III luokka). Kapea alue rannasta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon flada: Fladat* (I luokka). Pieni hoitoalueen reuna-alue kuuluu uhanalaiseen

luontotyyppiin *Stansvikin lehto 1: jalopuulehdot* (I luokka). Yhtenäinen alue hoitoalueen etelälaidalta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon kluuvi: kluuvit* (I luokka). Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet.

Vanhan kannaksen puusto toimii lepakoiden siirtymäreittinä.

Tavoitetila/tavoitteet

Turvallisuus ja viihtyisyys. Pidetään yllä sekä hoitoalueen kulttuuri- että luontoarvoja: lepakoiden siirtymäreitti säilytetään ja reitti turvataan sekä kluuvin ja fladan välinen näköyhteys pidetään auki puiden lomitse.

Hoito

Hoidon intensiteetti: 0 / I

Hoitoluokka: C5, näkymä B4F / RAMS M1, näkymä A4F

Suunnitelmassa puuston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyin.

Huonokuntoisten puiden poisto kulkureitin läheisyydestä. Puiden poisto tehdään talvella, jolloin lepakot horrostavat nykytiedon mukaan useimmiten maanalaisissa tiloissa ja rakennuksissa (ks. lepakkojen vuodenkierto s. 31). Uuden ja vanhan kannaksen läpi aukeavaa näkymää pidetään auki vesomalla kannaksen reunoja näkymäakselilla. Rumpuputkien päiden kohdalle jätetään matalaa kasvillisuutta, joka ei häiritse näkymälinjaa. Kasvillisuus antaa suojaa sammakoille, jotka todennäköisesti liikkuvat rumpuputkea pitkin. Runkopuut säilytetään näkymäakselilla ja niitä korvaamaan valitaan ajoissa uudet nuoret puut luontaisesti kylväytyneistä taimista. Myös Thelninginpölän varilla huolehditaan, että uusia nuoria taimia jää korvaamaan vanhoja puita, jotta lepakoiden siirtymäreitti säilyy. Muualla Thelninginpölän ympäristö saa jäädä luonnontilaan.

Kannaksen pohjoispuolen rannat säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina muun muassa sammakoiden takia. Rantapuustoa säilytetään ja sitä käsitellään mahdollisimman vähän näkymäakselia lukuun ottamatta.

Kannaksen ekorumpujen ylläpito: rummut on pidettävä säännöllisellä kunnossapidolla auki.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 10, Vanhakylän alueen itäranta

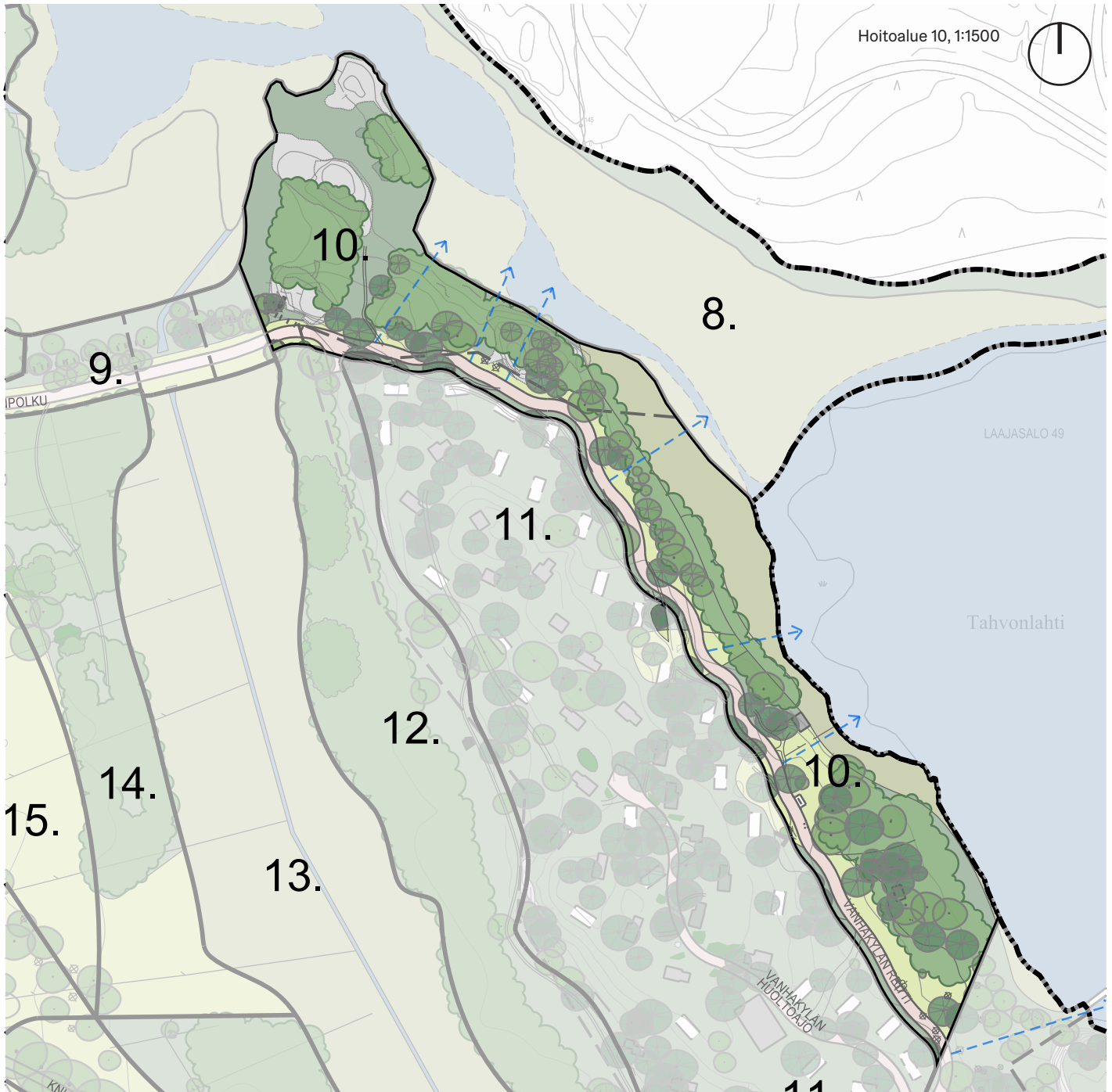
Pinta-ala: 9,4 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalue sijaitsee Tahvonlahden ja Vanhakylän kesäma- ja alueen välissä. Hoitoalueella kasvaa komeita mäntyjä sekä joitakin kuusia ja lehtipuita sekä muutama tammen taimi. Alueella kasvaa joitakin idänvirpiangervoja. Pohjakerroksessa kasvaa kieloa, mustikkaa, heiniä, saniaisia, oravanmarjaa, käenkaalia sekä yksittäisiä puutarhakasveja. Hoitoalueen Tahvonlahden puoleisella reunalla kasvaa mesiangervoa ja muita suurruohoja sekä järviruokoa. Lahopuun määrä hoitoalueen pohjoisosassa on noin 10–20 m³/ha.

Alueen pohjoisosassa kalliotörmän yhteydessä sijaitsevat vanhat kiviportaavat.

Hoitoalueen pohjois- ja keskiosassa esiintyy vieraslajeista tervetullejia.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Näkymät Tahvonlahdelle ja vastarannalle. Vanhat kiviportaatt.

Luontoarvot: Pieni alue hoitoalueen reunalta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 4: tuoreet runsasravinteiset lehdot* (II luokka). Pieni yhtenäinen alue hoitoalueen eteläosasta kuuluu kuvioon *Stansvikin lehto 3: jalopuulehto* (II luokka). Pieniä alueita pohjoisesta rannasta kuuluu kuvioon *Laajasalon flada: Fladat* (I luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, tärkeät matelija- ja sammakkoeläinkohteet, lahokaviosammalen elinympäristö. Vanhoja kookkaita mäntyjä.

Tavoitetila/tavoitteet

Turvallisuus. Näkymien säilyminen Tahvonlahdelle ja vastarannalle. Lepakoiden kannalta riittävä puustoisuus.

Hoito

Hoidon intensiteetti: I

Hoito-/kunnossapitoluokka: C1.1 / RAMS M2.1

Tekstissä puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

Huonokuntoisten puiden poisto. Alueelta poistetaan vaahtera- ja pihlajavesakkoa. Pienpuuston hoidossa suositetaan mäntyä. Joitakin vanhan lehmuksen kylväytyneitä siementaimia säilytetään kohdissa, joissa niillä on kasvutilaa. Rannalla suositetaan tervaleppiä yksittäispuina tai pieninä ryhminä.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartist kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Rantaan ei tule muodostua yhtenäistä puunauhaa. Toisaalta rantaan ei saa syntyä isoja yhtenäisiä aukkoja, koska ranta-alue on osa lepakoiden siirtymäreittiä ja

saalistusaluetta. Rantapuusto turvataan huolehtimalla, että rantaan jätetään myös hyväkuntoisia tervalepän taimia kasvamaan.

Hoitoalueen pohjoisosan kallioalueella tehdään pienpuuston hoito 6 vuoden välein, suositetaan mäntyä ja rannoilla tervaleppää.

Olevat maapuut säilytetään. Uusia maapuita jätetään harkiten. Lahopuista kuusta jätetään etenkin lahokaviosammaleen elinalustaksi kosteisiin ja suojaisiin paikkoihin.

Varvikot, kielokasvustot sekä niitty laikut hoidetaan vesomalla. Vesominen tehdään kolmen vuoden välein. Puuvartinen vesomisjäte vietään pois.

Vanhojen kiviportaiden alareunasta poistetaan pihlaja sekä taikinamarjapensas. Vanhoista kiviportaista ei saa kasvaa jatkossakaan puuvartista kasvillisuutta, vaan nämä poistetaan tarvittaessa vuosittain.

Haitalliset vieraslajit sekä muut voimakkaasti leviävät vieraslajit, kuten idänvirpiangervo, poistetaan juurineen.

Hoitoalue 11, Vanhakylän kesämaja-alue

Pinta-ala: 13,5 ha

Nykytilanteen kuvaus

Vanhakylän kesämaja-aluetta. Alueella kasvaa komeita mäntyjä sekä muutamia lehtikuusia ja lehmuksia. Hoitoalueella kasvaa runsaasti istutettua puutarhakasvillisuutta ja myös voimakkaasti leviäviä puutarhakasveja, kuten tuoksuvatukkaa ja idänvirpiangervoa.

Hoitoalueella esiintyy vieraslajeista tatarta, terttuseljaa sekä pajuangervoja '*Spiraea spp*' ja Helsingissä haitalliseksi luokiteltua viitapihlaja-angervoa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Kesämaja-alue.

Luontoarvot: Hoitoalueen reuna-alueita kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 4: tuoreet runsasravinteiset lehdot* (II luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokat I ja II), arvokkaat lintualueet, lahokaviosammaleen elinympäristö.

Tavoitetila/tavoitteet

Kesämaja-alueen turvallisuus. Vieraslajien torjunta. Kesämaja-alueelle ei saa istuttaa Helsingin haitalliseksi määrittelmiä vieraslajeja ja jo levinneet lajit tulee aktiivisesti torjua.

Hoito

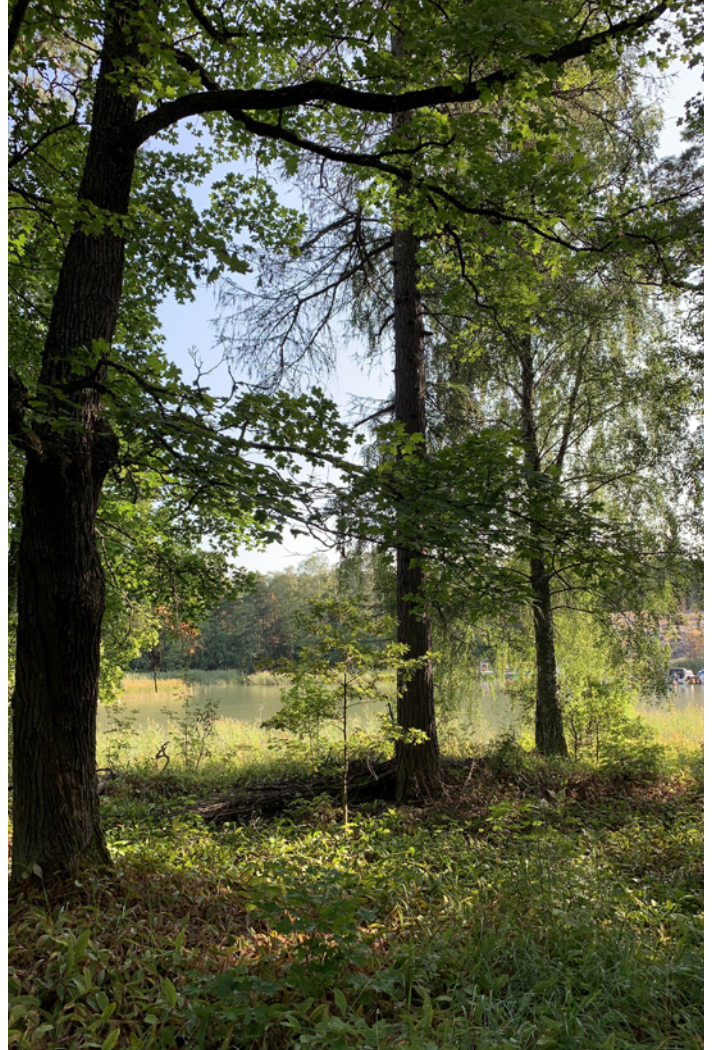
Hoidon intensiteetti: -

Hoito-/kunnossapitoluokka: C1.1 / RAMS M2.1

Tekstissä puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

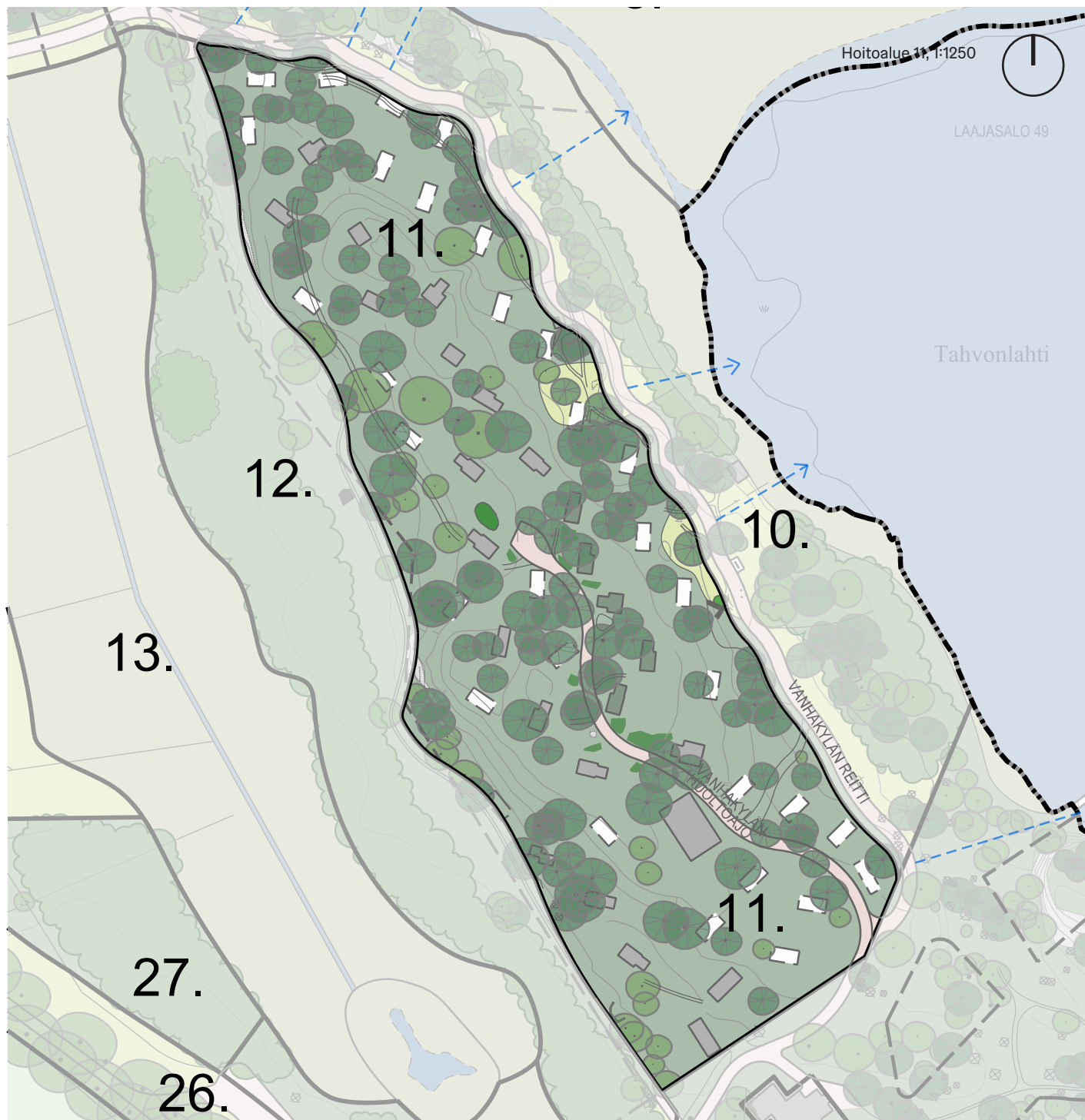
Huonokuntoisten puiden poisto. Puiden poisto tehdään talvella, jolloin lepakot horrostavat nykytiedon mukaan useimmiten maanalaisissa tiloissa ja rakennuksissa (ks. lepakkojen vuodenvierä s. 31). Kesämajojen pihloilla ei saa kasvattaa haitallisia vieraskasveja; niiden torjunta kuuluu kesämajojen asukkaille, ei kaupungille.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaas alas läheltä maanrajaa. Viitapihlaja-angervo torjutaan saman ohjeen mukaan kaivamalla

Yllynnä: näkymä hoitoalueen 10. läpi kohti Nuottaniemeä. Ranta-alueen metsän pohjakasvillisuus vaihtelee heinistä varpuihin.

Yllä: näkymä Vanhakylässä. Alueelle tyypillistä on metsäluonnon ja mökkien pihapiirien istutusten limittyminen.

mahdollisuuksien mukaan juurineen ylös. Mikäli kaivaminen ei ole mahdollista, torjutaan viitapihlaja-angervo samaan tapaan kuin terttuselja. Tatar torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – "Jättitattaret" – japanintatar ja muut aasialaiset tatarkasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla varret ja kaivamalla kasvi n. 1 metrin syvyyteen tai kunnes juuria ei enää ole havaittavissa. (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 12, Alue kluuvin ja Vanhakylän mökkialueen välissä

Pinta-ala: 6,7 ha

Nykytilanteen kuvaus

Tuore, runsasravinteinen lehto, joka sijaitsee kluuvin ja Vanhakylän mökkialueen välissä. Hoitoalueella on kulttuurivaikutuksena mm. runsaasti jättipalsamia ja muita

mökkien pihapiiristä levinneitä vieraslajeja kuten tatarta, kurttureusua, komealupiinia, terttuseljaa, rikkapalsamia sekä viitapihlaja-angervoa. Hoitoalueella kasvaa sekalaista monenikäistä puustoa. Pääpuulajina on tervaleppä. Pohjakasvillisuutena kasvaa saniaisia ja ruohovartista kasvillisuutta. Lisäksi pensaskerroksessa kasvaa lehtipuuesakkoa, etenkin vaahteraa. Alueen eteläpäässä mökkien pihamaat ovat levittäytyneet hoitoalueen alueelle. Oletettavasti mökkiläiset ovat raivanneet näkymäaukkoja hoitoalueen poikki kohti kluuvia.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Hoitoalue kuuluu lähes kokonaisuudessaan uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 4: tuoreet*

Ylinnä: näkymä Vanhakylän mökkialueelta. Mökkialueelle mahdollistetaan huonokuntoisten puiden poisto turvallisuuden säilyttämiseksi.

Yllä: uhanalaisen lehdon tilan parantamiseksi tehdään vieraslajien poistoa. Mökkialueella on myös tärkeää estää puutarhakasvien ja vieraslajien leviäminen lehtoon.

runsasravinteiset lehdot (II luokka). Kapea alue hoitoalueen ranta-alueelta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon kluuvi: kluuvit* (I luokka).

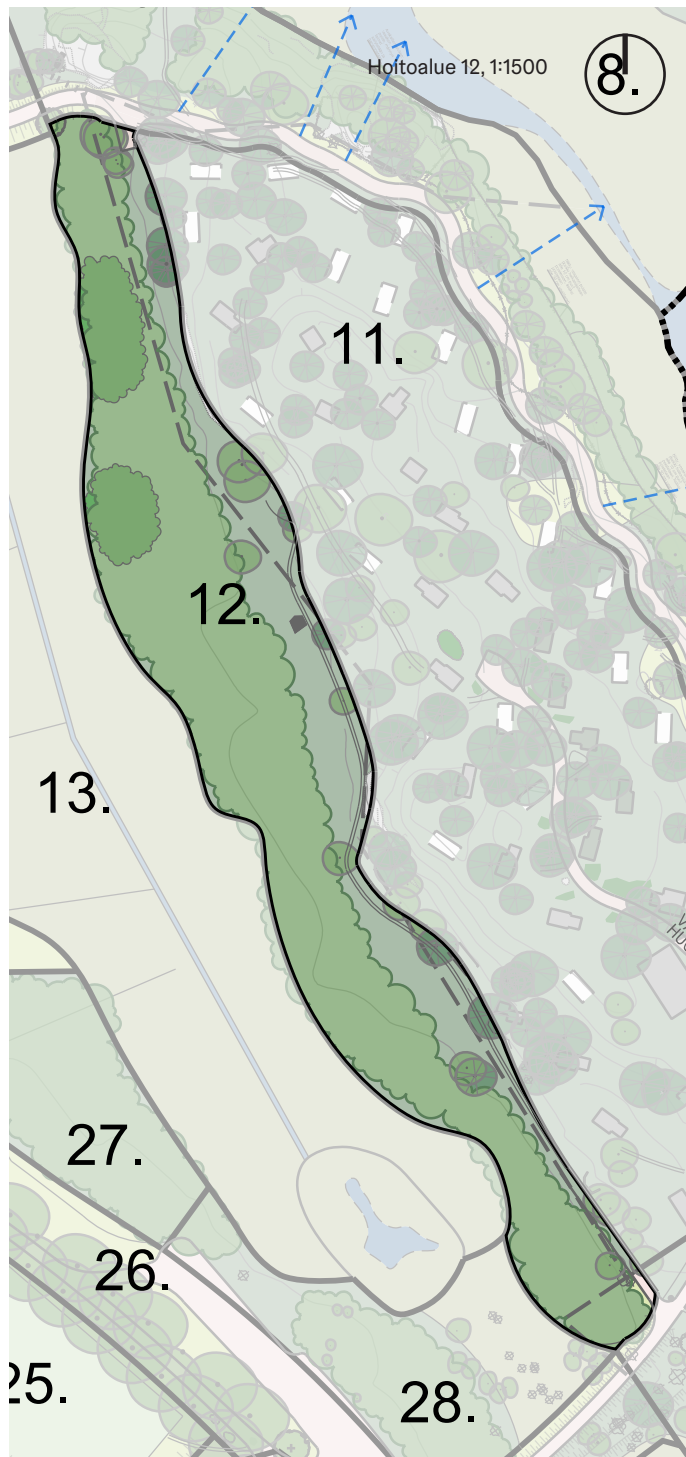
Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, lahokaviosammalen elinympäristö.

Tavoitetila/tavoitteet

Turvallisuus mökkien lähellä. Luontoarvojen säilyminen ja lahopuujatkumon turvaaminen. Kesämaja-alueelle ei saa istuttaa Helsingin haitalliseksi määrittelemiä vieraslajeja ja jo levinneet lajit tulee aktiivisesti torjua.

Hoito

Hoidon intensiteetti: 0

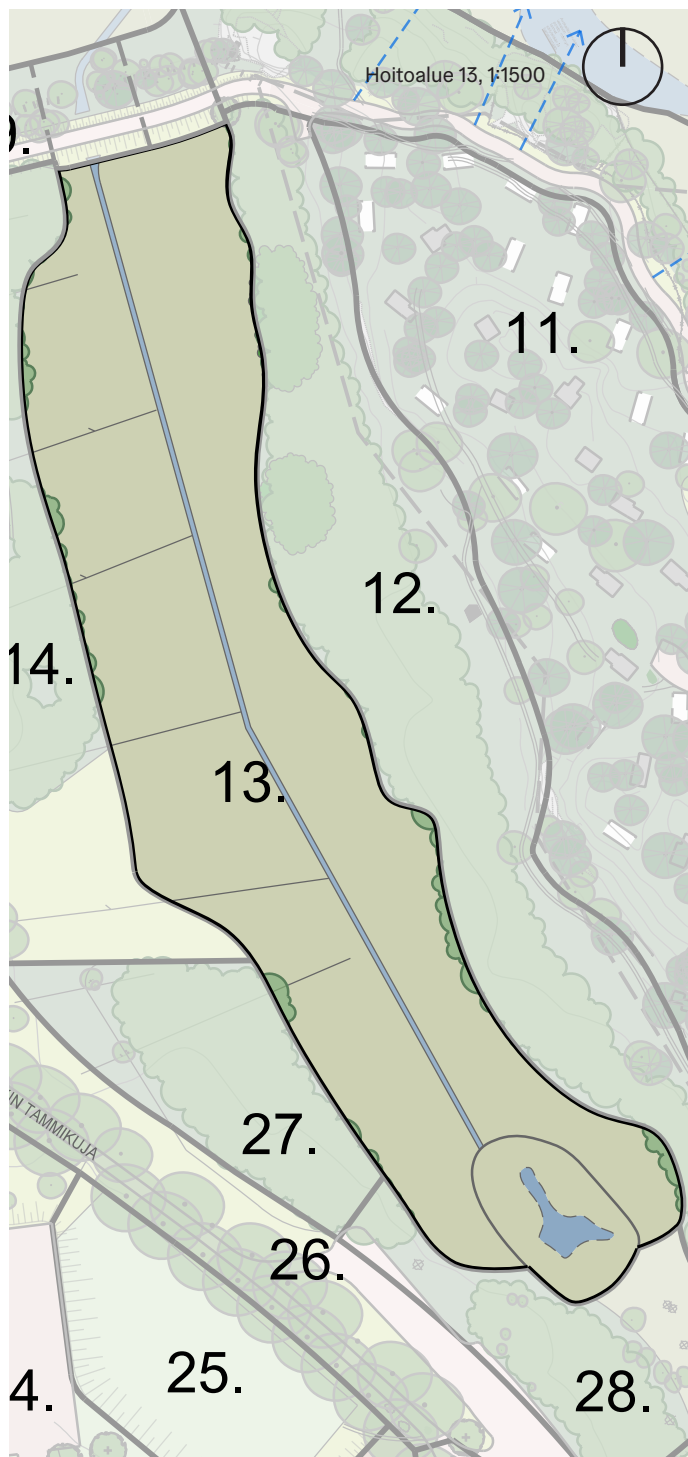

Hoito-/kunnossapitoluokka: C5 / RAMS M1

Huonokuntoisten puiden poisto mökkien läheltä. Ei muita toimenpiteitä kuin vieraslajien torjunta.

Vanhat puut ja lahopuusto sekä kerroksellinen, rehevä kasvillisuus tarjoavat hyvät elinolosuhteet lukuisille lajeille. Rantapuusto säilyy lepakoiden saalistuksen ja siirtymäreittien suojana. Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahopuun määrä saa lisääntyä. Lahopuista etenkin kuusta jätetään lahokaviosammaleen elinalustaksi. Maaston kulumista lahokaviosammalen esiintymisalueilla ehkäistään maapuiden sijoitteluilla.

Kesämajojen pihilla ei saa kasvattaa haitallisia vieraskasveja; niiden torjunta kuuluu kesämajojen asukkaille, ei kaupungille. Mökkikyläläisten täytyy omalta osaltaan estää vieraslajien leviäminen ympäristöön. Puutarhajätteen

Yllä: kluuvi rajautuu kaikilta reunoiltaan metsäisiin alueisiin. Hoitoalue 13. on kauttaaltaan ruovikoitunut, mutta sinne on pohjoisen kannastien alitse vesiyhteys mereen.

Hoitoalue 13, Kluuvi

Pinta-ala: 10,5 ha

Nykytilanteen kuvaus

Liejupohjainen entinen vesialue, jolla kasvaa ruovikkoa ja yksittäisiä puita. Kluuvin eteläosassa on vesipintainen lampare ja hoitoalueen läpi kulkee oja. Kluuvi tulvii korkean veden aikaan. Kluuvin länsireuna on ojitettu sen toimittua 1900-luvun alkupuoliskolla niitty- ja peltoalueena. Ojien ylläpidon puutteen vuoksi alue on ruovikoitunut.

Hoitoalueen itäreunalla esiintyy vieraslajeista terttuseljaa ja jättipalsamia.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Hoitoalue kuuluu kokonaisuudessaan uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon kluuvi: kluuvit* (I luokka). Pieniä kaistaleita kluuvin rannoilta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 4: tuoreet runsasravinteiset lehdot* (II luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Kluuvin annetaan kehittyä luonnonmukaisena. Vesiyhteys kluuviin säilytetään rakennettavan Thelninginpolun uuden kannaksen rumpuja pitkin samalta kohdalta, jossa nyt on oja ja aukko vanhassa kannaksessa.

Hoito

Hoidon intensiteetti: 0

Hoito-/kunnossapitoluokka: B6 / RAMS A4

Thelninginpolun kannaksen ekorumpujen ylläpito: rummut on pidettävä auki. Vieraslajien torjunta. Ei muita toimenpiteitä.

vieminen uhanalaiseen lehtoon on kielletty.

Vieraslajeista kurturuusu torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Kurturuusu* -ohjekortin mukaisesti niittämällä kasvustot alas 3 kertaa kasvukaudessa kunnes uusia versoja ei enää nouse. Komealupiini torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Komealupiini ja rehuvuohenherne* -ohjekortin mukaisesti kaivamalla pienet esiintymät ylös juurineen. Suuremmat kasvustot niitetään 3 kertaa kasvukaudessa ennen kukintaa usean vuoden ajan. Tatar torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–"Jättitattaret" – japanintatar ja muut aasialaiset tatarkasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla varret ja kaivamalla kasvi n. 1 metrin syvyyteen tai kunnes juuria ei enää ole havaittavissa. (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 14, Puustoinen rantaniitty (Stansvikinpolun itä- ja Thelninginpolun eteläpuolella)

Pinta-ala: 4,8 ha

Nykytilanteen kuvaus

Puustoinen rantaniitty. Hoitoalueen itäreunassa kulkee tallautunut polku puiden lomitse. Pohjakasvillisuus vuohenputkea, kortetta ja suurruohoja.

Aueen eteläosassa esiintyy vieraslajeista terttuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). Kartanopuiston aiemmin avoimena ollut rantaniitty/pelto.

Luontoarvot: Valtaosa hoitoalueesta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 1: jalopuulehdot* (I luokka). Hoitoalueen pohjoisosa kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 5: kosteat runsasravinteiset lehdot* (III luokka). Kapea alue hoitoalueen itälaidalta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon kluuvi: kluuvit* (I luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetilä/tavoitteet

Annetaan hoitoalueen kehittyä luontaisesti.

Hoito

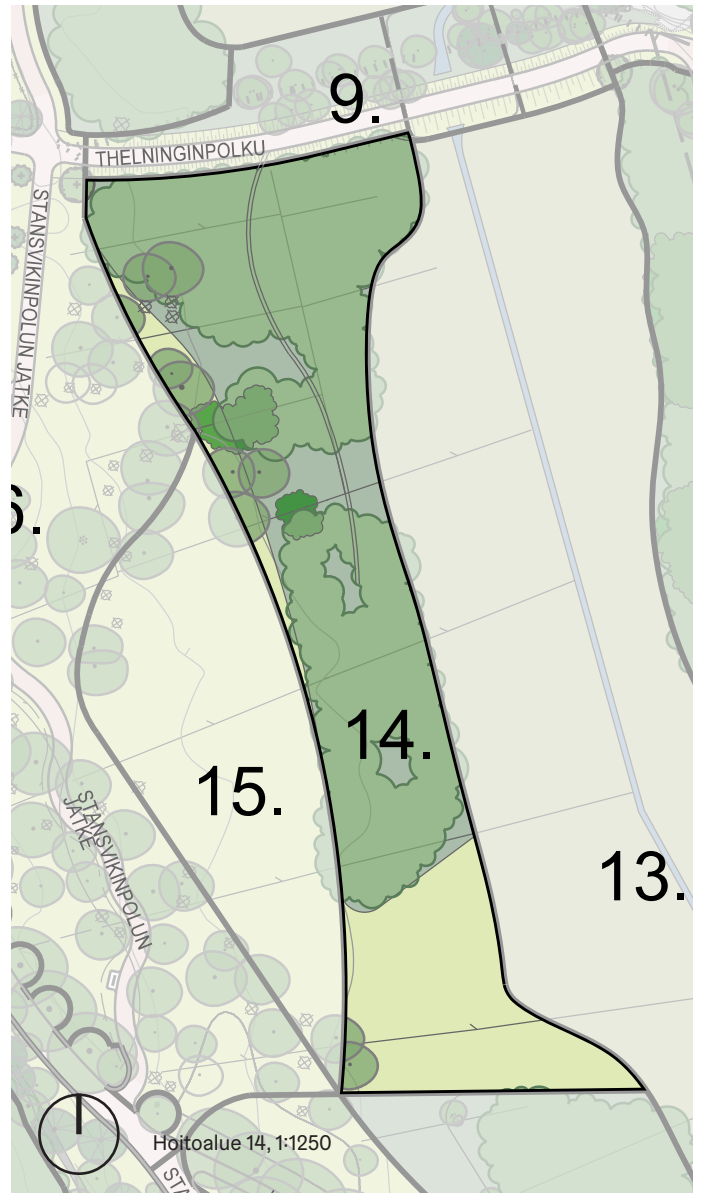
Hoidon intensiteetti: 0

Hoito-/kunnossapitoluokka: C5 / RAMS M1

Hoitoalue säilytetään luonnontilaisena. Vaarallisia ja huonokuntoisia puita voidaan poistaa tarvittaessa kulkureittien välittömästä läheisyydestä.

Rantapuustoa säilyy lepakoiden saalistuksen ja siirtymäreittien suojana. Kolopuita säilytetään lepakoiden päiväpiiloina. Vanhojen ja myös kuolleiden lehtipuiden ja mäntyjen säästämisen parantaa myös lintujen elinolosuhteita.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaas alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Alla: kuviolla 14. on arvokasta lehtometsää. Kostean rantalehdon läpi kulkee muutamia polkuja.

Hoitoalue 15, Villberginpalstojen avoin niittyalue

Pinta-ala: 2,3 ha

Nykytilanteen kuvaus

Kluuvia kohti (itään) viettävä avoin niittyalue, joka tulvii ajoittain. Rannassa kasvaa ruovikkoa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). Kartanopuiston rantaniitty/pelto. Luontoarvot: Kapeita alueita hoitoalueen reunoilta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 1: jalopuulehdot* (I luokka).

Metsäkohteet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

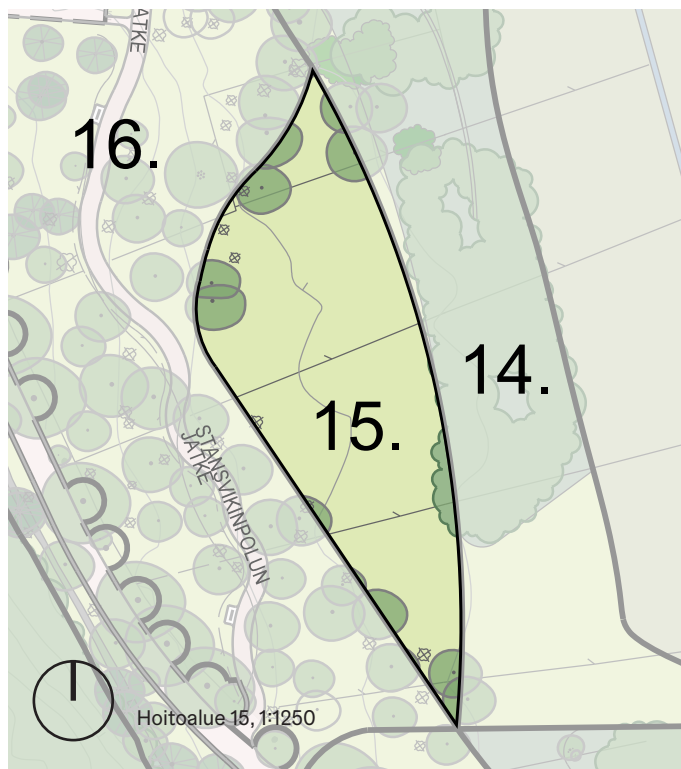
Avoimen niittyalueen säilyminen. Luontoarvojen säilyminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: I

Hoito-/kunnossapitoluokka: B3F / RAMS A3F

Avoimena pidettävä niitty, joka on sen verran kostea, että se on pysynyt luontaisesti avoimena. Hoito vesomalla tarvittaessa niin, että alue säilyy avoimena. Raivausjäte korjataan pois.

Ylinnä: hoitoalueella 15. reunamilla kasvaa harvakseltaan puita. Kostea niitty kasvaa rehevää heinää.

Hoitoalue 16, Tammilehto

Pinta-ala: 7,6 ha

Nykytilanteen kuvaus

Harvahkoa tammimetsää. Stansvikintien läheisyydessä kasvaa myös mäntyjä sekä muutamia kuusia ja koivuja. Alueella kasvaa lisäksi eri-ikäisiä vaahteroita sekä vaahteravesakkoa. Pohjakasvillisuus on niittyä, jossa kasvaa heiniä ja ruohovartista kasvillisuutta.

Hoitoalueella esiintyy vieraslajeista jättipalsamia alueen pohjoisosassa sekä terttuseljaa eri puolilla hoitoaluetta.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). Alue on ollut avoimena peltona aina 1960-70-luvun taitteeseen asti, minkä jälkeen kaupunki on istuttanut alueelle tammia. Alue on ojitettu.

Luontoarvot: Hoitoalue kuuluu lähes kokonaan uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 1: jalopuulehdot* (I luokka). Kapeita alueita hoitoalueen itäreunalta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 5: Kosteat runsasravinteiset lehdot* (III luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, lahokaviosammalen elinympäristö. Tammia.

Tavoitetilä/tavoitteet

Tammivaltaisen jalopuumetsikön kehityksen tukeminen sekä luontoarvojen säilyminen. Tammien elinolosuhteiden aktiivinen parantaminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: C5 / RAMS M1

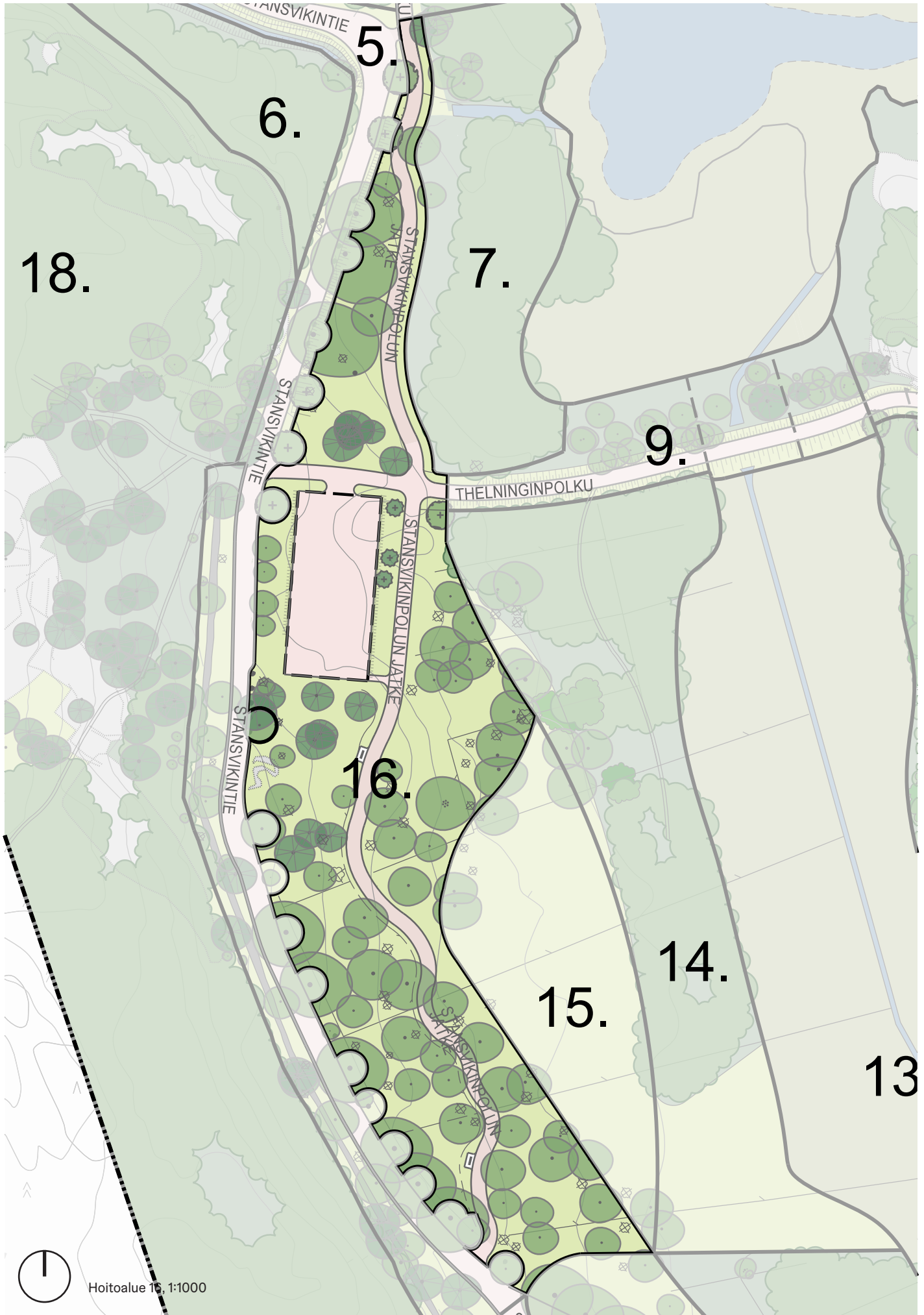
Tekstissä puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

Poistetaan tammien yltä, ympäriltä ja alta tammien nykyistä ja myöhempää kasvua haittaavaa puustoa. Tammien alustojen vesakon raivaus tehdään tammia jatkuvasti suosien vaahteroiden kustannuksella. Puuryhmät voivat olla kerroksellisia. Lahopuuta jätetään monimuotoisuuden tukemiseksi ja lahokaviosammaleen elinalustaksi kosteisiin ja suojaisiin paikkoihin.

Jättipalsami torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Jättipalsami ja lännenpalsami* -ohjekortin mukaisesti niittämällä kasvustot läheltä maanrajaa 3 kertaa kasvukaudessa ennen kukintaa. Terttuselja torjutaan *Met-sissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Kuvat yllä: hoitoalueella 16. kasvaa suuria tammia. Muu puusto on suurelta osin nuorta, kuten vaahteravesakkoa. Pohjakasvillisuus on runsasta.

Hoitoalue 17, Stansvikintien varren kivimuurin ympäristö

Pinta-ala: 2,5 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella on vanha kartanonaikainen kivimuur. Alueelle kuuluu kivimuri ympäristöineen sekä kapea niitykaistale muurin ja Stansvikintien välissä.

Hoitoalueella kasvaa monenikäisiä tammia. Tammi on muodostanut hoitoalueelle siementaimia, joita on harvennettu. Alueen suurimmat tammet kasvavat Stansvikintien varressa ja ovat noin puoli metriä halkaisijaltaan. Hoitoalueella kasvaa lisäksi vaahteroita sekä muutamia kuusia, mäntyjä, haapoja ja pihlajia. Kenttäkerroksessa kasvaa heiniä, suurruohoja ja saniaisia. Lahopuun määrä hoitoalueen pohjoisosissa on noin 20–50 m³/ha.

Hoitoalueella esiintyy vieraslajeista terttuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Vanha kivimuri.

Luontoarvot: Leveä tienvierusalue hoitoalueen eteläosassa kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 2: tuoreet keskiravinteiset lehdot* (II luokka).

Metsäkohteet (luokat I, II ja III), arvokkaat lintualueet, lahokaviosammalen elinympäristö. Vanha kivimuri sammalineen ja eliöineen. Eri-ikäisiä tammia.

Tavoitetila/tavoitteet

Kartanopuiston hoidettu sisääntuloalue. Vanha kivimuri säilytetään ja pidetään hyväkuntoisena. Sen molemmin puolin kasvaa nykyisen kaltainen tamminiitty, jolta nousee yksittäispuita tammivaltaisesti.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

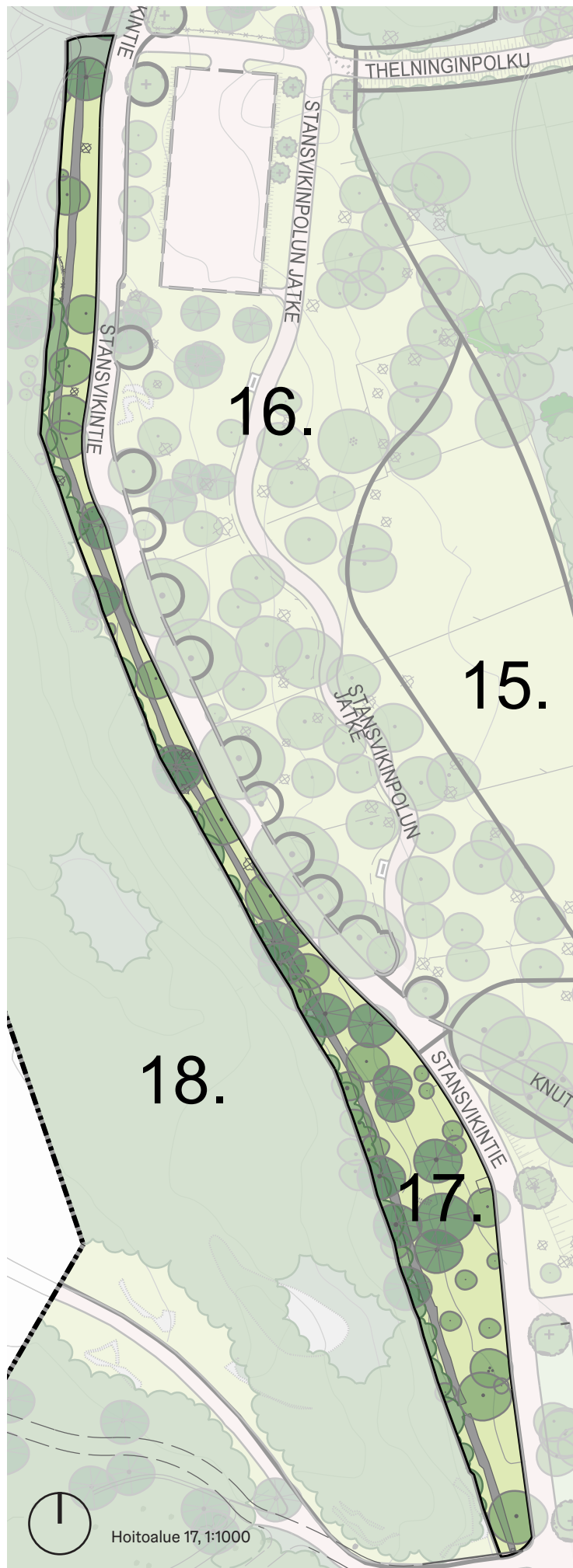
Hoito-/kunnossapitoluokka: B5H / RAMS A1H

Tekstissä puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

Muurirakennetta selvästi haittaava puusto poistetaan. Poikkeuksena muurin lähellä kasvavat suuret männyt sekä metsälehmukset, joiden annetaan jäädä kasvamaan. Muurin takana eli länsipuolella 2 metrin niittyvyöhykkeeltä kaikki vaahterat poistetaan. Muurissa kasvavat puun ja pensaiden taimet poistetaan varovasti. Muurin sisällä olevia juuria ei poisteta muurin vaurioittamisen välttämiseksi.

Tammiin kehittymistä haittaavat puut poistetaan ja tammen taimet harvennetaan. Puiden rungot ja oksat vietään pois; tälle hoitoalueelle ei jätetä lahopuuta. Maalaho-puut voidaan siirtää tältä alueelta esimerkiksi alueelle 18.

Kadun varrella hoitoalueen keskivaiheilla nuori tammi jätetään kasvamaan uudeksi Stansvikintien varren kujanpuuksi. Tammen elinvoimaisuuden varmistamiseksi vieressä kasvavat pienemmät tammen taimet poistetaan. Lähellä kasvava kippurainen tammi säilytetään, sillä se ei

matalana haittaa kujannetaimen kasvua.

Muurin ja Stansvikintien välinen alue niitetään kerran kesässä. Muurin tausta niitetään noin 2 metrin vyöhykkeeltä 5 ensimmäistä vuotta kerran kesässä, saniaisia ei niitetä. Tämän jälkeen voidaan harkita, siirrytäänkö niittämiseen kerran kahdessa vuodessa. Niittojäte kerätään pois.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Oikealla ja alla: hoitoalueen 17. reunassa kulkee vanha, arvokas kivimuuri. Sen edustalla kasvaa puita muun muassa saniaisten, kielojen tai niityn seasta.

Hoitoalue 18, Stansvikintien länsipuolinen metsä ja avokalliot

Pinta-ala: 19,0 ha

Nykytilanteen kuvaus

Laaja kangasmetsäalue kaavoitetun Stansvikinkallion asuinalueen ja Stansvikintien varren kivimuurin välissä. Hoitoalue rajautuu eteläreunastaan nykyiseen käytävään. Käytävän linjaus muuttuu hieman, kun Stansvikinkallio rakentuu. Tällöin myös hoitoalueen reuna siirtyy uuden käytävän linjauksen mukaiseksi.

Hoitoalueella on muutamia erikokoisia avokallioalueita. Kallioalueilla kasvillisuus on karumpaa kuin hoitoalueen eteläosien ja kallioreunojen notkelmien kosteammilla alueilla, joilla kasvillisuus on runsasta. Alueen eteläreunan käytävän vieressä on joitakin pieniä avoimia niittyalaikkuja. Isoimpana puustona hoitoalueella kasvaa järeeä kilpi-kaarnapetäjää. Nuorempana puustona kasvaa tammaa, pihlajaa, tuomea sekä muutama saarni. Pensaskerrossa kasvaa runsaasti vaahteraa ja tammaa, joiden lisäksi myös mäntyä, katajaa, pihlajaa sekä tuomea. Paikoitellen vesakko muodostaa läpipääsemätöntä tiheikköä. Lahopuun määrä hoitoalueen pohjoisosissa on noin 20–50 m³/ha ja keskialueella noin 5–10 m³/ha.

Hoitoalueella esiintyy vieraslajeista viitapihlaja-angervoa, terttuseljaa ja jättipalsamia.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokat I, II ja III), arvokkaat lintualueet, lahokaviosammalen elinympäristö.

Jalopuumetsä. Katajia. Tammia.

Avokallioalueita.

Tavoitetila/tavoitteet

Mäntyä, katajia ja tammia suosiva metsä, jossa säilytetään luontoarvot.

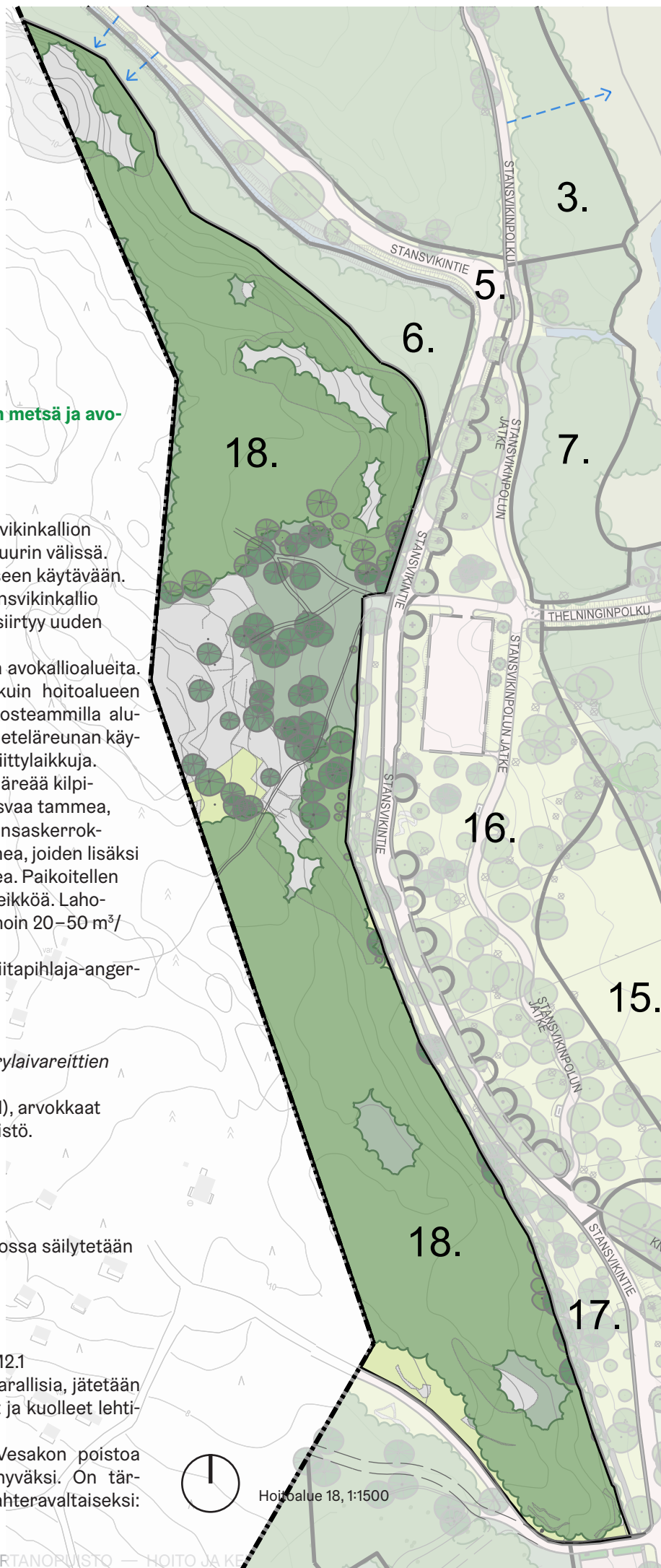
Hoito

Hoidon intensiteetti: I

Hoito-/kunnossapitoluokka: C1.1 / RAMS M2.1

Kalliolla olevat kelot, jotka eivät ole vaarallisia, jätetään pystyyn. Pystyyn kuolleet nuoret lehtipuut ja kuolleet lehtipuuesat poistetaan kallioalueelta.

Tammia haittaavien puiden poisto. Vesakon poistoa tammen, männyn, saarnen ja katajan hyväksi. On tärkeää huolehtia, ettei metsä muutu vaahteravaltaiseksi:

tavoitteena on monilajinen puusto. Kuolleet nuoret lehtipuut ja kuolleet lehtipuuvesat poistetaan. Pienpuuston hoitoa tehdään 6 vuoden välein.

Hoitoalueella kasvaa joitakin läpipääsemättömiä tiheikköjä. Tiheikköjen leviämistä hillitään vesomalla ne 6 vuoden välein, jotta luontainen ruohovartinen aluskasvillisuus voi kehittyä ja lajisto monipuolistua. Alueella saa olla tiheikköjä, mutta hoidolla huolehditaan, ettei hoitoalue kasva kokonaan umpeen.

Lahokaviosammal tarvitsee lahoppuuta, minkä takia maapuita jätetään metsään. Kuusilahoppu on sille tärkein, mukaan lukien kuusenkannot. Sammal ei suosi kallioalueita, vaan kosteita, reheviä metsäalueita. Maaston kulumista lahokaviosammalen esiintymisalueilla ehkäistään maapuiden ja tiheikköjen sijoitteluilla. Maapuut ja kuolleet pystyrungot tarjoavat elinympäristöjä monille muillekin lajeille sekä paikkoja ravinnon- tai suojanhakuun. Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahoppuun määrää lisätään.

Hoitoalueen eteläreunaa rajaavan käytävän varrelta poistetaan vesakko noin 3 metriä leveältä vyöhykkeeltä koko polun matkalta. Saarnen taimet kuitenkin säilytetään ja tarvittaessa harvennetaan. Käytävää reunustavat niitylaikut pidetään avoimina vesomalla ne 3 vuoden välein.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa. Viitapihlaja-angervot kaivetaan mahdollisuuksien mukaan ylös juurineen. (Helsingin kaupunki 2022.)

Yllä oikealla: mäntyvaltaista metsää hallitsevat paikoittain tiheät pihlajavesakkoalueet.

Oikealla: kuivilla, kallioisilla metsäalueilla muutamia puita on kuollut kuivuuteen.

Hoitoalue 19, Hirsimökin ympäristö

Pinta-ala: 4,1 ha

Nykytilanteen kuvaus

Valoisaa ja kerroksellista tuoretta kangasmetsää, jonka keskellä sijaitsee hirsimökin pihapiiri. Monilajinen puusto koostuu kilpikaarnamännystä sekä tammista, vaahteroista, kuusista, saarnista ja koivuista. Hoitoalueella on pensaita ja paikoin tiheitäkin pihlaja-, vaahtera-, tuomi- ja tammivesakkoja. Metsäalueiden joukossa on avoimia niitty laikkuja. Pohjakerroksessa kasvaa pääasiassa heiniä ja saniaisia.

Hoitoalueen kupeessa sijaitsee sr-2-merkitty hirsimökki (ent. sauna) piha-alueineen.

Hoitoalueen reunoilla esiintyy vieraslajeista viitapihlaja-angervoa ja terttuseljaa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). Suojeltu hirsimökkirakennus on historiallisesti, rakennustaiteellisesti ja aluekokonaisuuden kannalta arvokas rakennus.

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokat I ja II), arvokkaat lintualueet, lahokaviosammalen elinympäristö.

Tavoitetila/tavoitteet

Turvallisuus ja viihtyisyys. Luontoarvojen säilyminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: I

Hoito-/kunnossapitoluokka: C1.1 / RAMS M2.1

Yllä: tie hirsimökille kulkee monilajisen puuston läpi.

Huonokuntoisten puiden poisto. Pienpuuston hoito tammien, männyn ja saarnen hyväksi. Mökin läheisyydestä ja reittien varsilta vesakkoa poistetaan. On tärkeää huolehtia, ettei monilajinen metsä muutu vaahteravaltaiseksi.

Hoitoalueella kasvaa joitakin läpipääsemättömiä tiheiköjä. Tiheiköt poistetaan vesomalla, jotta luontainen ruohovartinen aluskasvillisuus voi kehittyä ja lajisto monipuolistua. Jatkossa tiheiköt poistetaan vesomalla ne n. 6 vuoden välein. Käytävien ja polkujen reunat pidetään avoimina vesomalla ne n. kolmen vuoden välein. Raivausjäte viedään pois.

Hoitoalueen pohjoisreunaa rajaavan käytävän vierestä poistetaan vesakko noin 3 metrin matkalta. Saarnen taimet

kuitenkin säilytetään ja tarvittaessa harvennetaan.

Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahoppuun määrää lisätään. Kun huonokuntoisia puita poistetaan, osa rungoista jätetään lahoppuiksi. Lahokaviosammal suosii erityisesti kuusilahoppuuta.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaas alas läheltä maanrajaa. Viitapihlaja-angervot kaivetaan mahdollisuuksien mukaan ylös juurineen. Mikäli kaivu ei ole mahdollista, leikataan se alas terttuseljan kanssa samaan tapaan. (Helsingin kaupunki 2022.)

Hoitoalue 20, Nykyisen rantapolun yläpuolinen metsikkö

Pinta-ala: 8,4 ha

Nykytilanteen kuvaus

Tuoreessa kangasmetsässä kasvaa pääasiassa järeää mäntyä, jonka seassa koivua, kuusta ja haapaa. Ison puuston alla kasvaa tiheitäkin pihlaja- ja

vaahteravesakkoalueita. Pohjakerroksessa kasvaa varpuja, saniaisia ja ruohovartista kasvillisuutta. Lahoppuun määrä hoitoalueen länsiosissa on noin 20–50 m³/ha.

Alueen koillisreunalla esiintyy vieraslajeista terttuseljaa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokat I ja II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, lahokaviosammalen elinympäristö.

Tavoitetila/tavoitteet

Turvallinen ja valoisa mäntyvaltainen metsikkö. Luontoarvojen lisääminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: I

Hoito-/kunnossapitoluokka: C1.1 / RAMS M2.1

Huonokuntoisten puiden poisto polkujen läheisyydestä.

Hoitoalueen luontoarvoja pyritään lisäämään poistamalla vesakko sekä läpipääsemättömät (pihlaja)tiheiköt, jolloin aluskasvillisuus saa enemmän valoa ja kasvillisuus monipuolistuu.

Hirsimökin ja rannan väliseltä sektorilta poistetaan vesakkoa ja pienpuustoa siten, että meren voi nähdä puiden väleistä hirsimökiltä.

Vesakon raivausta tehdään noin kuuden vuoden välein. Raivausjäte kerätään pois.

Metsäalueen lahoppuun määrää lisätään jättämällä järeitä puunrunkoja maapuiksi. Lahoppuiksi jätettäviä puita voivat olla haavan, tammen, saarnen, lehmuksen, jalavan, vaahteran sekä kuusen rungot, sillä nämä ovat monimuotoisuuden kannalta erityisen hyviä lahoppulajeja. Lahokaviosammaleen elinalustaksi jätetään lahoppuista etenkin kuusta suojaisiin ja kosteisiin paikkoihin. Lahoppuiksi sopivia runkoja voidaan tuoda myös muilta hoitoalueilta.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 21, Nykyisen rantapolun lähiympäristö

Pinta-ala: 1,1 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalue on kangasmetsää. Puusto on pääasiassa järeää mäntyä, jonka seassa kasvaa leppää ja muutamia koivuja. Järeän puuston alla kasvaa lähinnä vesakkoa, nuorta puustoa on vain vähän. Pohjakerroksessa kasvaa heiniä,

kieloja ja varpuja.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokat I ja II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Hoitoalueella kasvaa sekä luontoarvoiltaan että maisema-arvoiltaan merkittäviä vanhoja kilpikaarnamäntyjä.

Tavoitetila/tavoitteet

Turvallinen ja valoisa rantametsikkö, jonka runkojen läpi näkyy merelle. Luonto- ja maisema-arvojen säilyminen.

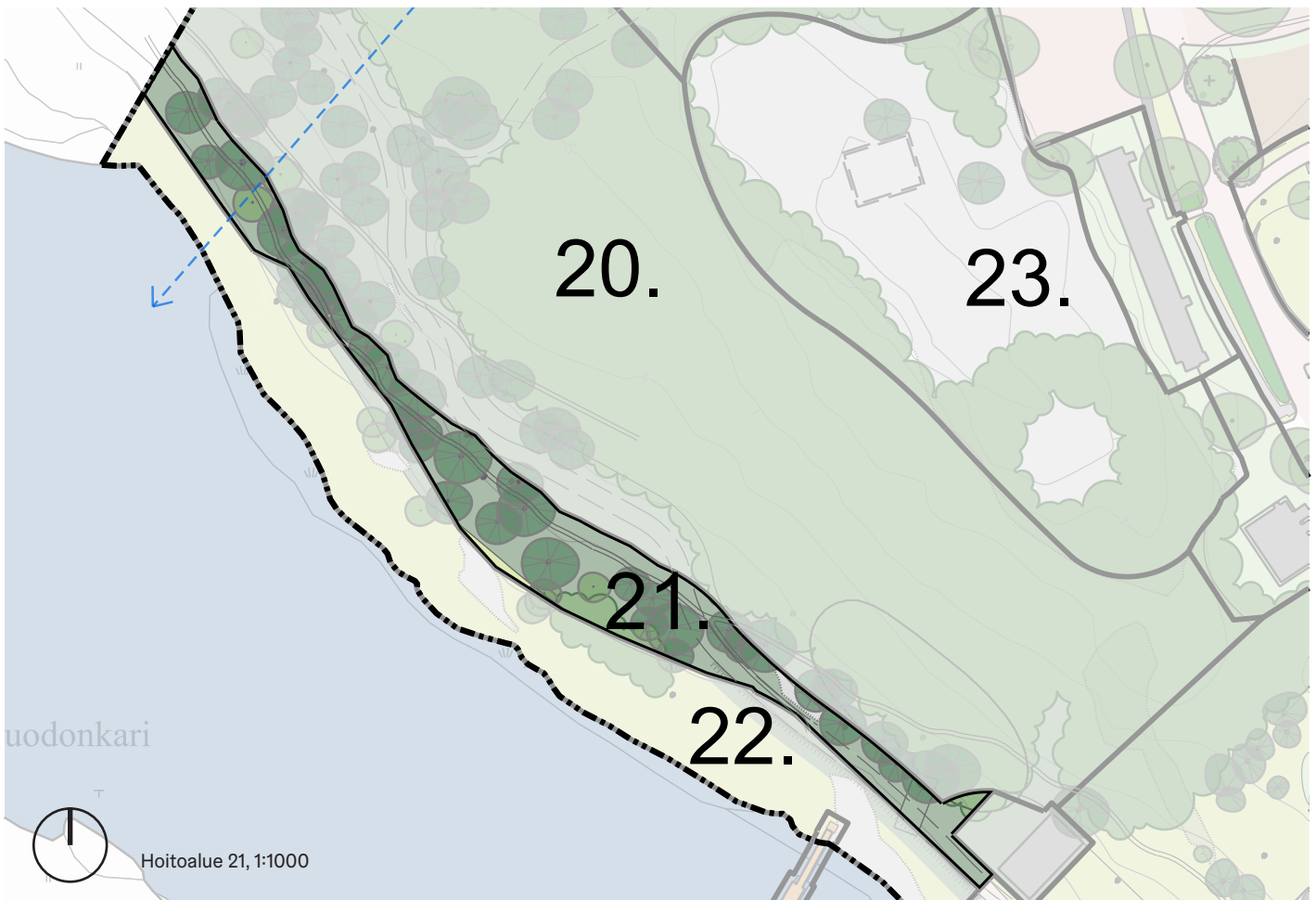
Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: B5H / RAMS A1H

Kuolleiden ja huonokuntoisten puiden poisto ja pienpuuston hoito mäntyä suosien. Mäntyselot, jotka eivät ole vaarallisia, säilytetään. Männyn maapuut säilytetään. Uudet mäntymaapuut asetellaan luontevasti esim. polun reunoille istuimiksi. Vanhojen ja myös kuolleiden lehtipuiden ja mäntytien säästäminen parantaa lintujen elinolosuhteita.

Vaahtera- ja pihlajavesakko poistetaan. Vesakkojen korjuujäte viedään pois, jotta ympäristö ei rehevöidy ja lajiston monipuolisuus kärsi. Jatkossa alueen vesominen tehdään kerran kolmessa vuodessa.

Hoitoalue 22, kivikkoisen rantaniitty

Pinta-ala: 1,8 ha

Nykytilanteen kuvaus

Lähes puuton rantaniitty, jolla kasvaa heiniä ja yksittäisiä lepän taimia.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Hoitoalue kuuluu lähes kokonaisuudessaan silmälläpidettävään luontotyyppiin *Stansvik S: Itämeren kivikkoiset niittyrannat* (III luokka).

Metsäkohteet (luokat I ja II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetilä/tavoitteet

Luonto- ja maisema-arvojen säilyminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: B5H / RAMS A1H

Merenrantaniitty pysyy luontaisesti avoimena, minkä takia sitä ei tarvitse niittää, mutta siihen kylväytyvät puun- taimet poistetaan.

Rannassa kasvaa järviruokoa. Vastaavalla tavalla kuin Tahvonlahden harjun luonnonsuojelualueella järviruokoa näivetetään useamman vuoden peräkkäisellä niitolla, jolloin kasvusto taantuu vähitellen. Samalla rantaniityn kasvuston elinolosuhteet parantuvat, kun ruovikko poistetaan. Ruokojäät niitetään vähintään ruovikon ja rannan väliseltä rajalta,

Yllä: kuvion 22. rannassa kasvaa matalaa niittykasvillisuutta. Niitty pysyy luontaisesti avoimena, mutta ruovikoituvia rantaosuuksia hoidetaan niittämällä.

mikä estää ruovikon levittäytymistä. Leikkuujäte korjataan pois. Ensimmäisen niiton yhteydessä korjataan pois myös maahan aiemmin kuivuneet korret. Vuosittaisten niittojen jälkeen niittoväli harvennetaan n. 3–5 vuoteen, mutta kasvuston tilannetta seurataan ja tarvittaessa niittoja toteutetaan useammin.

Hoitoalue 23, Kallioniitty

Pinta-ala: 3,2 ha

Nykytilanteen kuvaus

Avoim, kuiva kallioniitty, jossa kasvaa mäntyjä ja joitain vaahteroita sekä nuoria pihlajia. Pohjakerroksessa sammalia ja jäkälää, paikoin heiniä ja muuta ruohovartista kasvillisuutta. Lahopuun määrä hoitoalueella on nykyisin noin 0 m³/ha.

Hoitoalueella sijaitsee vanhan asuinrakennuksen betoninen kivijalka.

Eri puolella aluetta esiintyy vieraslajeista terttuseljaa ja isotuomipihlajaa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Hoitoalueella on vanha asuinrakennuksen betoninen kivijalka. Rakennukseen osui perimätiedon mukaan pommi sota-aikaan, mutta se on nähtävissä edelleen vuoden 1954 kartassa. (Ruokonen, ym. 2003a.)

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokka II), arvokkaat lintualueet, lahokaviosammalen elinympäristö.

Tavoitetila/tavoitteet

Kallioniityn säilyminen. Asuinrakennuksen kivijalan säilyminen. Luontoarvojen säilyminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: I

Hoito-/kunnossapitoluokka: C1.1 / RAMS M2.1

Vanhan kivijalan ympäristöstä poistetaan rakennusjätteet ja roskat. Kivijalan päälle tai sisälle kaatuneet puut siirretään sen ulkopuolelle. Kivijalan sisältä ja lähiympäristöstä poistetaan puuvartinen kasvillisuus.

Huonokuntoisten puiden poisto. Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahopuun määrää lisätään. Lahopuista etenkin kuusta jätetään lahokaviosammaleen elinalustaksi, myös kuusenkanot jätetään. Maapuita

asetellaan hillitsemään kulkua kulutusherkälle kallioalueelle ja parhaille lahokaviosammaleesiintymille.

Vesakon poisto asuinrakennusten pihojen reunustalta hoitoalueen itäreunalta. Vanhan asuinrakennuksen kivijalan sisäpuolta ja ympäristöä hoidetaan vesomalla 6 vuoden välein.

Vieraslajit torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Sivun yllä: vanha asuinrakennuksen kivijalka otetaan esille vesomalla sen sisällä ja läheisyydessä kasvavia taimia.

Hoitoalue 24, Stansvikintien eteläosan reunat, kääntöpaikka ja pysäköintialueet

Pinta-ala: 6,4 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueeseen sisältyvät Stansvikintien eteläosan ja pysäköintialueiden välittömässä läheisyydessä olevat nurmialueet sekä kääntöpaikka. Hoitoalue rajautuu kartanon pihapiiriin.

Kääntöpaikan keskellä kasvaa kuusi suurta vanhaa tammia, kaksi nuorta vaahteraa ja yksi jalava. Yhdessä tammista on sokkelokääpää (sokkelokääpä on maltillinen lahottaja ja tammi pärjää sen kanssa hyvin vuosikymmeniä). Hoitokuviolla kasvaa myös vaahteroita, haapoja, koivuja, raitoja, mäntyjä, kuusi, tervaleppä, kaksi saarnea, lehmus, nuoria tammia ja koristepensaita.

Aluella esiintyy vieraslajeista kurttureusua, terttuseljaa, rikkapalsamia, paimenmataraa ja viitapihlaja-angervoa.

Hoitoalueen kupeessa sijaitsevat suojellut rakennukset Piikojen talo eli Pitkähovi (sr-2) ja varastorakennus (sr-2).

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Hoitoalue on sisääntuloväylä kartanon ydinalueelle.

Läheiset suojellut rakennukset ovat historiallisesti, rakennustaiteellisesti ja aluekokonaisuuden kannalta arvokkaita rakennuksia.

Luontoarvot: Tärkeitä lepakkoalueet (luokka III), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Kääntöpaikan vanhat tammet.

Vanhan kulttuurin seuralaislajit, kuten vuohenkello ja Helsingissä harvinainen yöailakki.

Tavoitetila/tavoitteet

Historialliseen kartanoympäristöön sopiva hoidettu ilme.

Tammien säilyminen.

Korjaukset

Puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

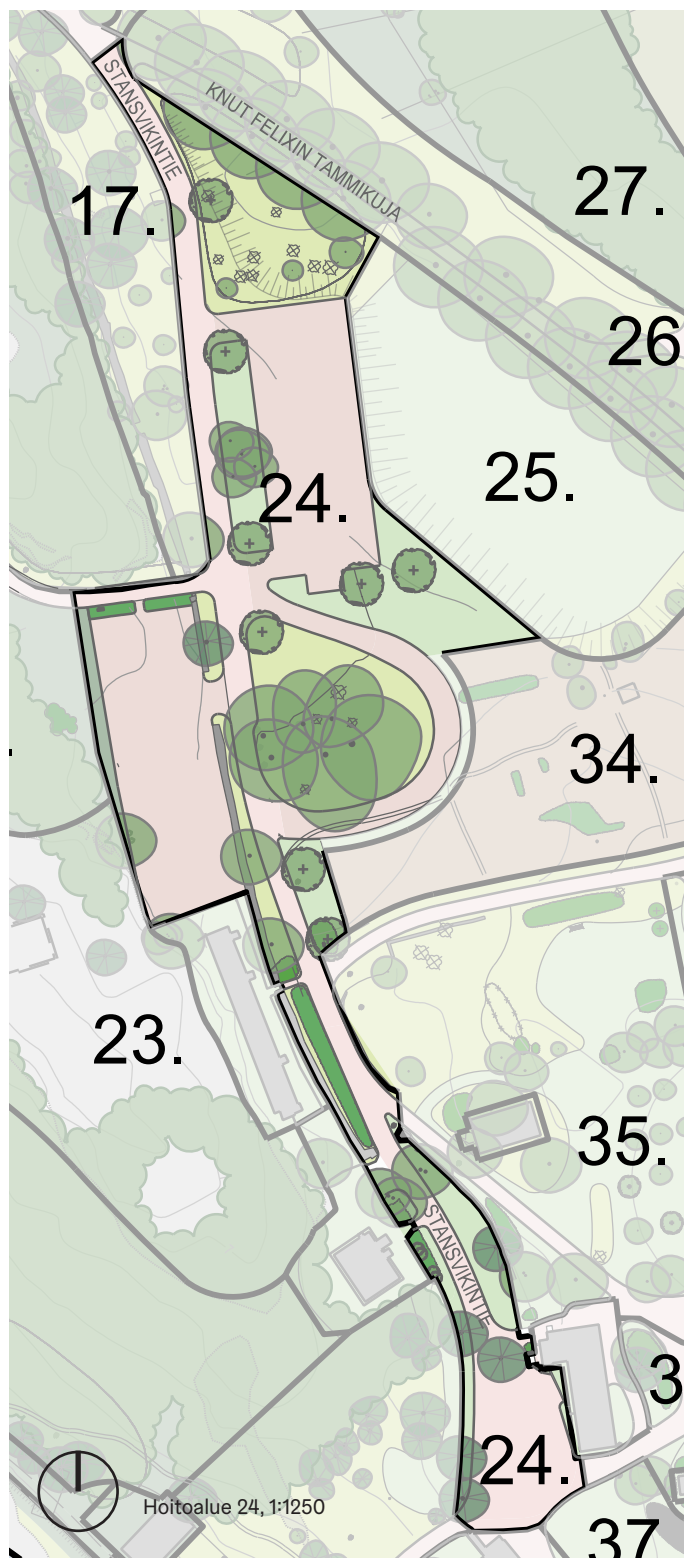
Vanhojen arvokkaiden tammien alta poistetaan muut puut, jotka häiritsevät niiden kasvua. Liikennettä ja pysäköintiä puiden juuristoalueella hillitään ja estetään puisto- ja rakennussuunnitelmassa esitetyin muutoksina. Vanhojen lehtipuiden ja mäntyjen säästäminen parantaa useiden eliölajien elinolosuhteita.

Toistaiseksi nykyiset kompostijärjestelyt voivat säilyä. Kääntöpaikan keskeltä sijaitseva komposti kuuluu palstaviljelijöille, joiden vastuulla on kompostin siirto / uuden rakentaminen kääntöpaikan ulkopuolelle viimeistään siinä vaiheessa, kun palstaviljelyalue peruskorjataan.

Puiden harvennus hoitoalueen pohjoisosissa suunnitelman mukaan. Puistosuunnitelmassa on osoitettu tammirivin jatkamista pysäköintialueen itäosalle. Sitä ei ole toteutettu vielä, sillä kohdassa kasvaa toistaiseksi säilytettävää puita. Suunnitelman mukaiset tamentaimet istutetaan, kun nykyiset puut täytyy kunnonsuhteensa puolesta poistaa.

Mikäli pysäköintipaikkoja reunustava muuri kunnostetaan alueen eteläosan varastorakennuksen seinustalla, poistetaan siinä oleva vaahteran kanto.

Oikealla: Stansvikintien eteläosan reunoihin kuuluu muun muassa rakennusten edustojen pensas- ja nurmialueita.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A3, B5H ja B3E / RAMS R4, A1H ja A3E.

Nurmien leikkuu. Muurin edusta kukkii kauniisti kasvu-
kauden alussa, minkä takia sen annetaan kukkia ja kehittää
siemenet rauhassa. Vasta tämän jälkeen aloitetaan nurmi-
kon leikkuu.

Niitty niitetään kerran kesässä saniaisia ja yöailakkeja
säästään. Kesäkuussa niitetään ei-toivottuja nokkos- ja
vuohenputkikasvustoja varoen kukkivia niittykasveja. Niit-
tojäte kerätään pois.

Kylväytyneiden puuntaimien poisto pensasistutuksista.

Vieraslajeista kurtturnuusu torjutaan *Haitallisten vieras-
lajien torjunta hankkeissa–Kurtturnuusu* -ohjekortin mukai-
sesti niittämällä kasvustot alas 3 kertaa kasvukaudessa
kunnes uusia versoja ei enää nouse. Terttuselja torjutaan
*Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä tor-
juttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaa-
malla pensaas alas läheltä maanrajaa. Saman kortin ohjeen
mukaisesti viitapihlaja-angervo kaivetaan mahdollisuuksien
mukaan ylös juurineen. Mikäli kaivu ei ole mahdollista, leika-
taan se alas terttuseljan kanssa samaan tapaan. (Helsingin
kaupunki 2022.)

Hoitoalue 25, Pelikenttä

Pinta-ala: 2,4 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueeseen sisältyy Knut Felixin tammikujan ja pysä-
köintialueen välissä olevan pelikentän nurmialue reunaluis-
kineen. Alueen reunoilla kasvaa niittyä. Hoitoalue rajautuu
etelässä viljelypalstoihin.

Hoitoalueella kasvaa muutamia koivuja ja yksi mänty.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien
kesähuvila-asutus* (RKY).

Hoitoalue sijoittuu arvokkaan tammikujanteen välittö-
mään läheisyyteen.

Luontoarvot: Tärkeitä lepakkoalueet (luokka III), arvokkaat
lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Hoitoalueella esiintyy kevätkukkijoina mukulaleinikkiä
ja idänsinililjaa. Kesällä kukkivat kulttuurinsuosijat, kuten
hanhentatar, jalominttu, keltamo, rautanokkonen (NT) ja
yöailakki.

Tavoitela/tavoitteet

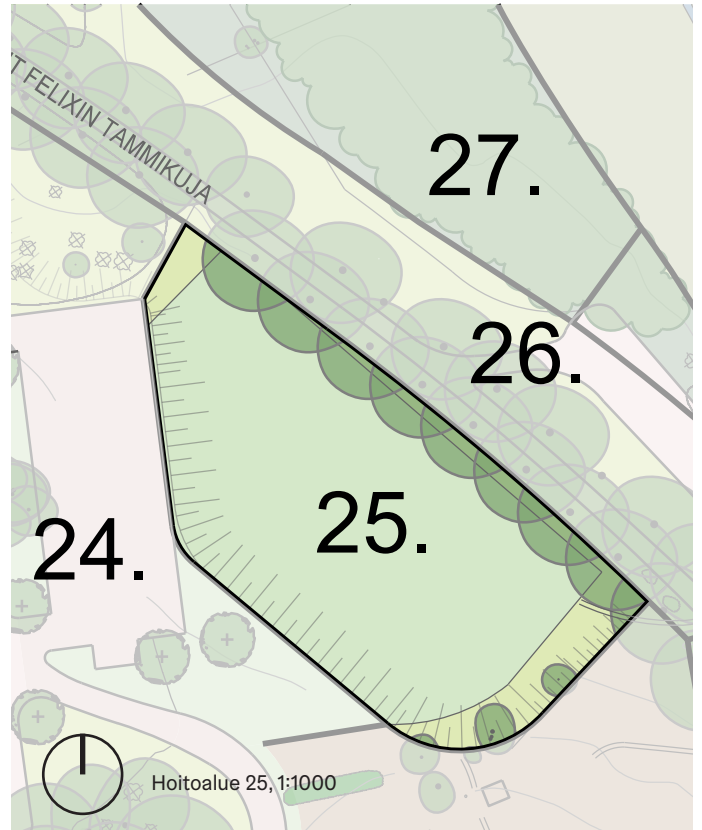
Historialliseen kartanoympäristöön sopiva hoidettu ilme.
Kulttuurinsuosijakasvien säilyminen. Pelikentän käytettä-
vyyden säilyminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A2 / RAMS R2

Nurmen leikkuu. Reunaniityt niitetään kerran kesässä
saniaiset säästään. Rehevöityneimmät osat reunaniityistä,
joilla kasvaa muun muassa vuohenputkea, koiranputkea,
koiranheinää, juolavehnää, isonokkosta, hevонhierakkaa
ja heinätahtimöä, niitetään 2 kertaa kesässä. Ei-toivottujen
kasvien niitossa varotaan kulttuurinsuosijakasvien kasvu-
toja, jotka paikallistetaan ennen työn aloittamista. Niittojäte
kerätään pois.

Yllä: pelinurmen kaakkoisreunan rinteeseen sijoittuva niitty on
rehevää kasvustoa ja hyötyisiä kasveja. Niity on sijoitettu
kaakkoisreunan rinteeseen.

1-vuotisille rautanokkoselle ja yöailakille luodaan kasvu-
mahdollisuuksia rikkomalla maanpintaa nykyisten esiinty-
mien lähellä.

Kylväytyneiden puuntaimien poisto tammikujanteen alta.

Hoitoalue 26, Knut Felixin tammikuja ja niitty

Pinta-ala: 3,3 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa vanhoja erityisen arvokkaita tammia kujanteena. Lisäksi alueella kasvaa koivu ja nuoria vaahteroita sekä leppä- ja vaahteravesakkoa.

Pohjakerroksessa kasvaa heiniä, ruohovartista kasvillisuutta, saniaisia ja vadelmaa.

Alueen keskiosassa esiintyy vieraslajeista terttuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). 1860-luvulla istutettu kartanopuiston sisääntulokujanne on kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti erittäin arvokas.

Luontoarvot: Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit: Kapea alue hoitoalueen keskellä kuuluu kuvioon *Stansvikin lehto 1: jalopuulehdot* (I luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka III), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Vanhat erityisen arvokkaat tammet niihin liittyvine ekosysteemeineen.

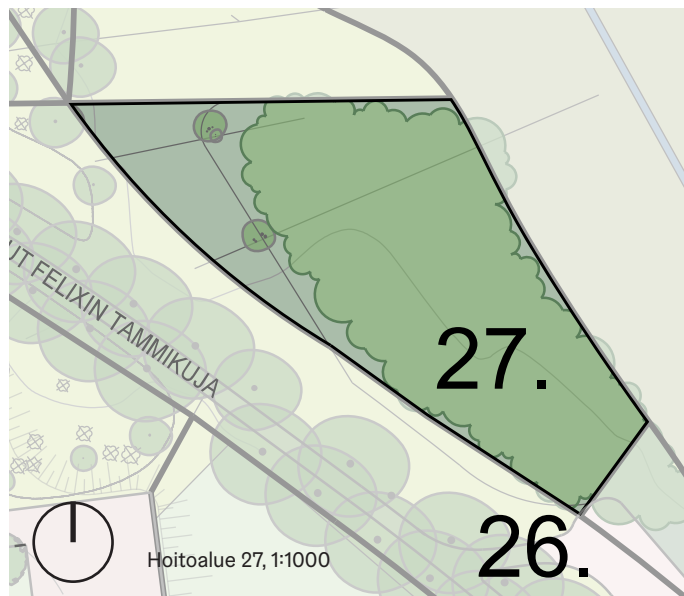
Vanhojen tammien rungoilla, oksilla, rungon onkaloissa ja koloissa, lehdissä ja tammen karikkeessa elää valtava määrä erilaisia eliölajeja.

Tavoitela/tavoitteet

Kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen: sisääntulon puukujanne hoidetun niityn keskellä. Arvokkaiden tammien ja niillä elävien eliöiden elinolosuhteiden turvaaminen.

Yllä: Knut Felixin tammikujalla kasvavia vanhoja tammia varjellaan tarkasti. Niiden alustat niitetään käsin.

Vasemmalla: tammikujan ja kluuvien väliin sijoittuvat alueet ovat kosteita niittyjä ja metsäalueita.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: B3E / RAMS A3E

Luontaisen puuvartisen kasvillisuuden poisto raivamalla. Raivausjäte viedään pois. Tammien alla kasvavat yksittäiset mm. taikinamarjapensaat saavat jäädä paikoilleen.

Nykyisen pysäköintialueen reunalle pystytetään väliaikainen suoja-aita tammille. Suoja-aita poistetaan, kun pysäköintialueen paikalle perustettu niitty on kasvanut.

Hoitoalue niitetään kerran vuodessa, saniaisia ei niitetä. Niittojäte viedään pois. Niittämisenä noudatetaan erityistä varovaisuutta tammien suhteen. Tammien ympäristöt niitetään viikatteella 1–2 kertaa kesässä. Tavoitteena on, että tammien tyvi pysyy näkyvillä. Tammista varisseet lehdet ja puista pudonneet oksat puhalletaan ja haravoidaan pois, ettei juuriston nurmi- tai niittypinta muutu mullokseksi. Tammikujanteen pohjoispuoleisella niityllä tämä tehdään vain puiden tyväalueilla, mutta kujanteen eteläpuolisella nurmella lehdet yms. puhalletaan ja haravoidaan kauttaaltaan nurmelta pois. Jäte siirretään huomaamattomaan paikkaan hoitoalueen reunaan tai alueille 27 ja 28.

Vanhat tammet tarjoavat elinympäristöjä lukuisille lajeille, kuten tarjoavat lepakoille päiväpiiloja ja suojaa siirtymäreitillä.

Tammikujanteen käytävää hoidetaan tasoittamalla kuoppia tuomalla lisää kiviainesta.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaas alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 27, Puustoinen alue Knut Felixin tammikujan ja kluuvien välissä

Pinta-ala: 2,0 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa tervaleppää ja koivua. Pensaskeroksessa kasvaa lehtipuuvesakkoa ja pohjaskasvillisuus on ruohovartista.

Hoitoalueen keskiosissa esiintyy vieraslajeista kurttu-ruusua ja terttuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Kartanopuiston aiemmin avoimena ollut rantaniitty/pelto. Luontoarvot: Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit: Kapea alue hoitoalueen länsireunalta kuuluu kuvioon *Stansvikin lehto 1: jalopuulehdot* (I luokka). Hoitoalueen pohjoiskulma kuuluu kuvioon *Laajasalon kluuvi: kluuvit* (I luokka). Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakoalueet (luokka III), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Kerroksellinen, luonnontilaisen kaltainen rantametsikkö. Luontoarvojen säilyminen.

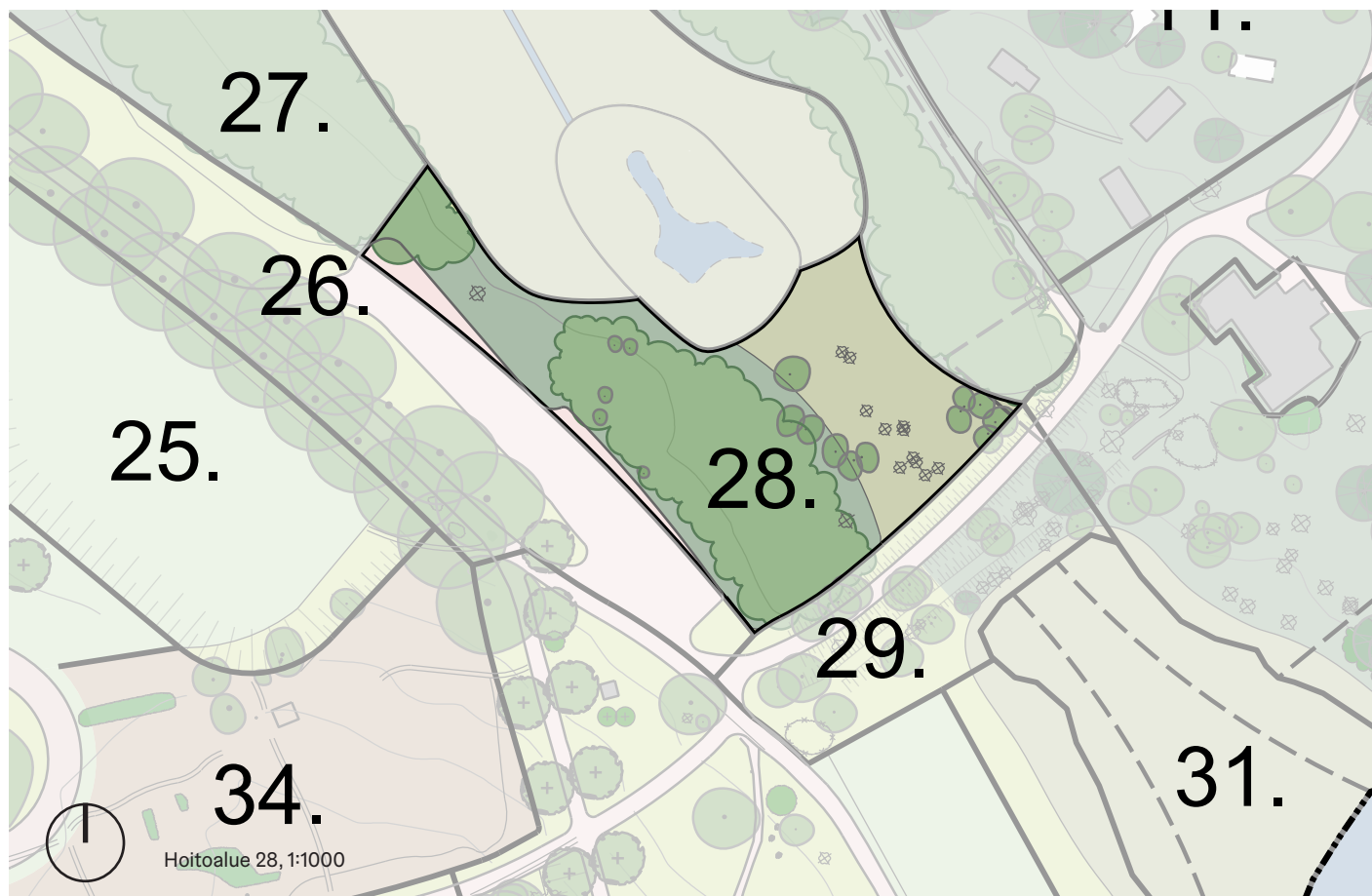
Hoito

Hoidon intensiteetti: 0

Hoito-/kunnossapitoluokka: C5 / RAMS M1

Ei muita toimenpiteitä kuin vieraslajien torjunta.

Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahoppun

määrä saa lisääntyä. Suuret, kuolleet oksat jätetään poistamatta turvallisissa paikoissa. Rantapuusto säilyy lepakoiden saalistuksen ja siirtymäreittien suojana. Vanhojen ja myös kuolleiden lehtipuiden ja mäntyjen säästäminen parantaa lintujen ja muiden eliöiden elinolosuhteita.

Vieraslajeista kurtturnuusu torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Kurtturnuusu* -ohjekortin mukaisesti niittämällä kasvustot alas 3 kertaa kasvukaudessa kunnes uusia versoja ei enää nouse. Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaatt alas läheltä maanrajaa. (Helsingin kaupunki 2022.)

Hoitoalue 28, Vanhan pysäköintialueen reuna sekä kanastien ja kluuvin välinen alue

Pinta-ala: 2,1 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa tervaleppiä, jalavia, raitoja sekä koivuja. Lisäksi alueella kasvaa pihlaja-, raita-, jalava- sekä vaahteravesakkoa. Pohjakasvillisuus on suurruohoja, heiniä sekä ruovikkoa.

Hoitoalueella esiintyy poistuvan pysäköintialueen viersä vieraslajeista viitapihlaja-angervoa ja terttuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvi-asutus* (RKY). Kartanopuiston aiemmin avoimena ollut rantaniitty.

Luontoarvot: Noin puolet hoitoalueesta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 4: tuoreet runsasravinteiset lehdot* (II luokka). Kapea alue hoitoalueen ranta-alueelta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Laajasalon kluuvi: kluuvit* (I luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokat II ja III), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoittila/tavoitteet

Kerroksellinen, luonnontilaisen kaltainen rantametsikkö. Luontoarvojen säilyminen ja lahoppuujatkumon turvaaminen.

Hoito

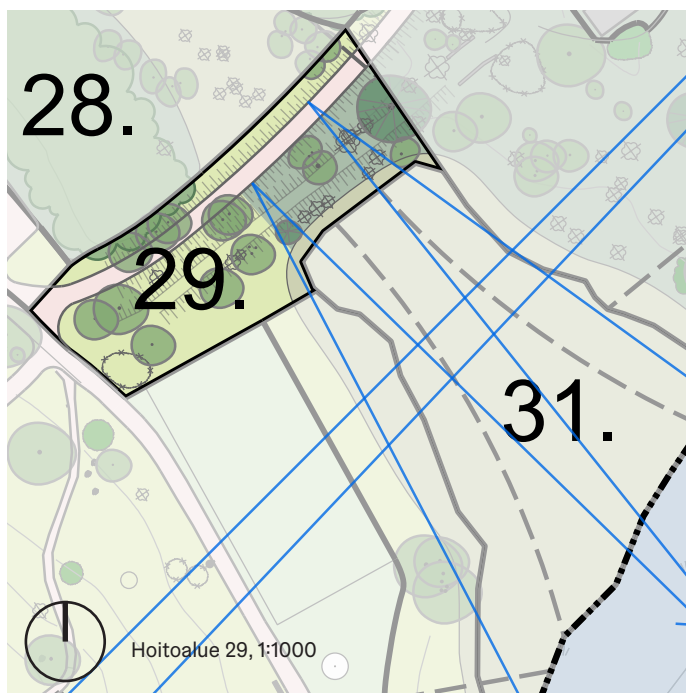
Hoidon intensiteetti: 0

Hoito-/kunnossapitoluokka: C5 / RAMS M1

Ei muita toimenpiteitä kuin vieraslajien torjunta. Viitapihlaja-angervon torjumiseksi pensaatt kaivetaan ylös juurakkoineen ja viedään pois.

Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahoppuun määrä saa lisääntyä. Suuret, kuolleet oksat jätetään poistamatta turvallisissa paikoissa. Rantapuusto säilyy lepakoiden saalistuksen ja siirtymäreittien suojana. Vanhojen ja myös kuolleiden lehtipuiden ja mäntyjen säästäminen parantaa lintujen ja muiden eliöiden elinolosuhteita.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaatt alas läheltä maanrajaa. Saman kortin ohjeen mukaisesti viitapihlaja-angervo kaivetaan mahdollisuuksien mukaan ylös juurineen. Mikäli kaivu ei ole mahdollista, leikataan se alas terttuseljan kanssa samaan tapaan. (Helsingin kaupunki 2022.)

Yllä: eteläisen kannastien pohjoispuolen kostealla rantaniityllä kasvaa muutamia puita.

Hoitoalue 29, Kannastien eteläpuoli

Pinta-ala: 1,0 ha

Nykytilanteen kuvaus

Vanha kannaspolku kulkee hoitoalueen keskellä nykyisen käytävän eteläpuolella. Alueella kasvaa tervaleppiä, koivuja, tammia ja mäntyjä. Lisäksi hoitoalueella on pensaskasvustoa.

Kannaksen molemmissa päissä esiintyy vieraslajeista tertsuseljaa.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Kartanopuiston aiemmin avoimena ollut rantaniitty.

Luontoarvot: Kapea alue hoitoalueen pohjoisreunalta kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 4: tuoreet runsasravinteiset lehdot* (II luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Turvallisuus ja viihtyisyys sekä kasvillisuuden elinvoimaisuus ja näkymät merelle. Luontoarvojen säilyminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: B3F / RAMS A3F

Tekstissä puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

Hoitoalueelta poistetaan vesakko. Lisäksi osa puustosta poistetaan näkymien avaamiseksi merelle. Kannaksen puustoa säilyy lepakoiden saalistuksen ja siirtymäreittien suojana.

Näkymät reitiltä merelle säilytetään avoimena vesomalla hoitoalue 3 vuoden välein.

Tertsuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa*–Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaas alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 30, Onnentempelinpuisto

Pinta-ala: 13,0 ha

Nykytilanteen kuvaus

Onnentempelinpuiston hoitoalue on ollut aiemmin osa kartanopuistoa ja paljon nykyistä avoimempi, mutta nykyään se on puustoinen. Maasto on pääosin tasaista. Paikoin on yksittäisiä kiviä sekä kivikoita. Alueen pohjoisosassa on pieni kallioalue, jonka laella on huonokuntoinen puinen Onnentempeli. Tempelille johtavat kiviportaat. Tempeliltä päärakennukselle päin on maisemapuiston aikainen näkymäakseli. Näkymää on pyritty pitämään avoimena ja sitä on avattu viimeksi muutamia vuosia sitten, minkä jälkeen se on osin jo umpeenkasvanut.

Hoitoalueella kasvaa komeaa vanhaa puustoa, kuten tammia, mäntyjä sekä lehtikuusia. Osa puista kuten lehtikuuset ja vanhat tammet ovat kartanopuiston aikaisia, jäljellä olevia yksittäispuistopuita. Pensaskerroksessa kasvaa taiknamarjaa, syreenejä, pajuangervoa, vaahteravesakkoa, vadelmaa, pihlajavesakkoa ja pähkinäpensaita. Pohjakasvillisuus on vuohenputkea, heiniä, saniaisia, kieloja, käenkaalia, mustikkaa sekä varjoliljoja. Rannassa kasvaa järviruokoa.

Alueella sijaitsevat Punainen huvila eli Renkien talo eli Nalletalo (sr-2) sekä huvimaja (sr-1b) eli Onnentempeli.

Hoitoalueella esiintyy vieraslajeista tertsuseljaa ja pajuangervoja.

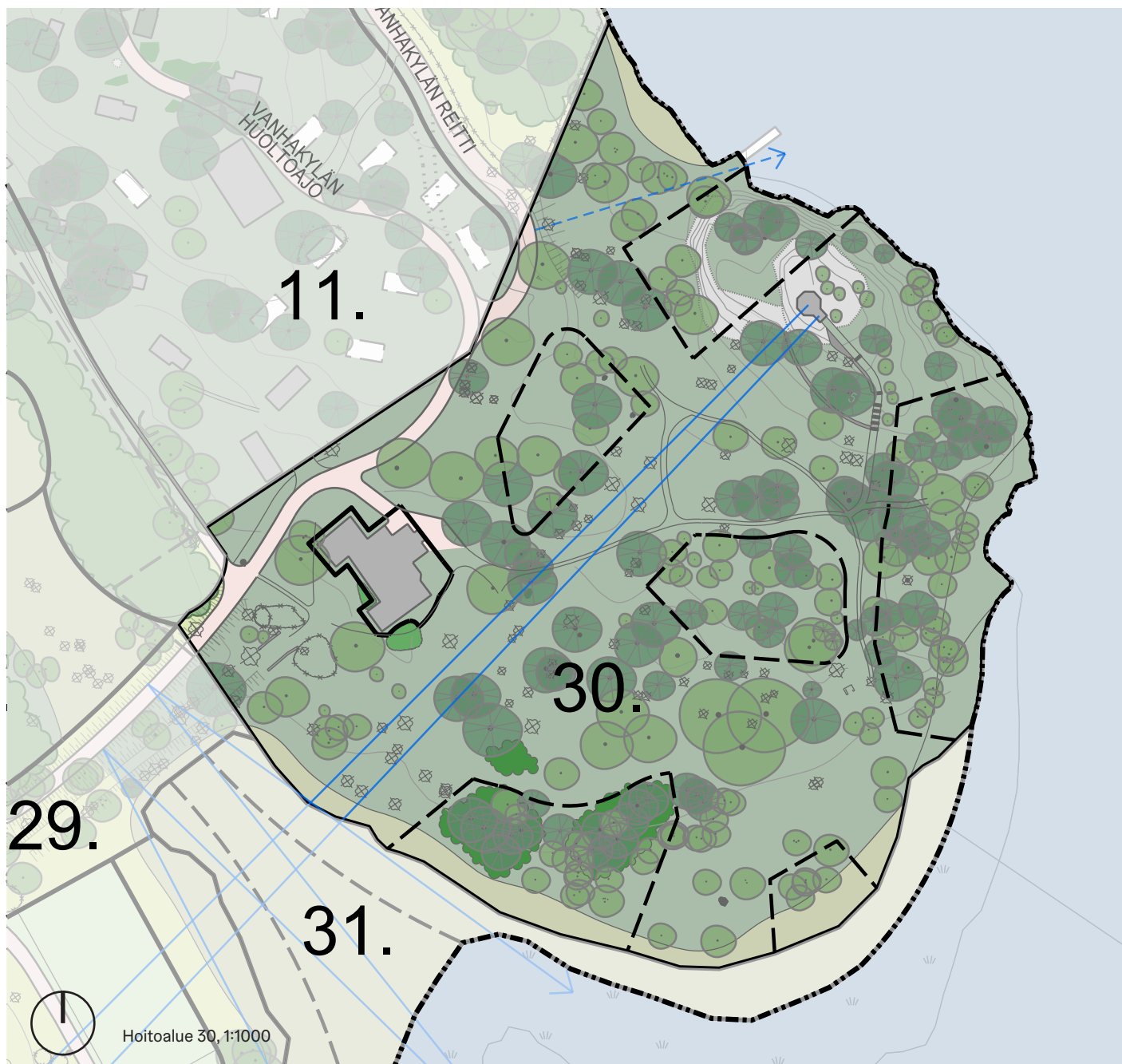
Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Alue on osa vanhaa kartanopuiston kokonaisuutta. Suojellut rakennukset ovat historiallisesti, rakennustaiteellisesti ja aluekokonaisuuden kannalta arvokkaita rakennuksia.

Luontoarvot: Laaja yhtenäinen alue hoitoalueen keski-osassa kuuluu uhanalaiseen luontotyyppiin *Stansvikin lehto 3: jalopuulehto* (II luokka). Pieni alue hoitoalueen länsireunalla kuuluu kuvioon *Stansvikin lehto 4: tuoreet runsasravinteiset lehdot* (II luokka).

Metsäkohteet (luokka II), tärkeät lepakkoalueet (luokat I ja

II), arvokkaat lintualueet, lahokaviosammalen elinympäristö.

Vanhoja mäntyjä ja tammia. Onnentemppelinpuistossa tehtiin vuonna 2022 lepakoiden päiväpiilojen tarkistus. Kaikki kaadettaviksi ajatellut, potentiaaliset päiväpiilopuut tutkittiin. Yhdestä lahonneesta koivusta löytyi päiväpiilo. Alueella on paljon muita päiväpiiloiksi sopivia puita ja lepakot voivat vaihtaa vuosittain puusta toiseen.

Tavoitetila/tavoitteet

Onnentemppelinpuisto palautetaan osaksi kartanopuistoa. Luontoarvojen turvaaminen. Tavoitteena on pääosin niittypohjainen hakamaa, jossa kasvaa yksittäispuita ja puuryhmiä. Etenkin puiston itäreunalla on myös tiheämpiä alueita tuulisuuden vähentämiseksi ja eliöstön elinolojen turvaamiseksi.

Korjaukset

Tekstissä puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

Puuston osalta tavoitteena on mänty- ja jalopuuvaltainen

puoliavoin puisto, jonka sekaan jätetään myös joitakin kuusia ja tiheikköjä. Pensaina kasvaa syreeniä, pähkinäpensaita sekä rantapensasryhmiä. Hoitoalueelle jätetään myös tiheitä puu- ja pensasalueita lepakoiden ja linnustoa varten, nämä alueet on esitetty kartalla katkoviivalla rajattuina. Rantapuustoa säilytetään lepakoiden saalistuksen ja siirtymäreittien suojana sekä kolopuita lepakoiden päiväpiiloina. Rantapuuston säilyttämisellä pyritään hillitsemään valo- ja tuuliolosuhteiden muuttumista meren ympäröimällä alueella.

Säilytettävät puut, puun taimet sekä pensaikot on merkitty suunnitelmaan. Huonokuntoiset puut poistetaan.

Pystyyn kuolleet puut poistetaan, kuitenkin hyväkuntoiset mäntykelot säilytetään. Kallion eteläreunalla oleva huonokuntoinen kelo lyhennetään noin 5 m korkuiseksi. Puiden poisto tehdään talvella, jolloin lepakot horrostavat nykytiedon mukaan useimmiten maanalaisissa tiloissa ja rakennuksissa (ks. lepakkojen vuodenvieritys s. 31).

Näkymäakseli temppeliltä päärakennukselle säilytetään ja sitä vahvistetaan: temppelin edestä poistetaan männyn alin oksa, joka on näkymäakselilla.

Vasemalla ja yllä: Onnentemppelin puistossa tavoitteena on nykyistä avoimempi, puoliavoin puistomaisema. Temppelin huvimajan ja kartanon päärakennuksen välinen näköyhteys pidetään avoinna.

Suurien vanhojen tammien ympäriltä poistetaan nuorempaa puustoa, millä turvataan tammien elinolosuhteet. Lisäksi poistetaan muut suunnitelmaan merkityt puut. Maastoon levinneet pensaat, vesakko ja nuoret lehtipuut ja kuuset poistetaan. Tiheikköalueiden annetaan kehittyä sellaisenaan.

Lisäksi arboristi arvioi alueen vanhat koivut ja tekee niistä tarvittaessa kuntotutkimuksen. Huonokuntoiset koivut poistetaan. Mikäli Nalletalon ja käytävän risteyksessä kasvava koivu joudutaan poistamaan, tilalle istutetaan uusi rauduskoivu.

Niitto tehdään käsin ja jäte korjataan pois. Tiheikköalueita ei niitetä. Hoitoalueen avoimilla osilla kannot, maa-puut ja oksat poistetaan. Tiheikköalueilla kaikki kannot ja joitakin maapuita voidaan säilyttää.

Hoitoalueen eteläosan syreenit säilytetään, hoitoleikataan sekä lannoitetaan. Muut puutarhapensaat sekä vadelmat poistetaan niittämällä avoimilla alueilla; tiheikköalueilta niitä ei poisteta. Suuret pähkinäpensaat säilytetään ja lisäksi säilytetään yksittäisiä pähkinäpensaain taimia.

Hoitoalueen luoteisosassa käytävän reunassa on täyttömaatöyräs. Töyräs muotoillaan loivemmaksi ja luontevammaksi. Maanpinnan muotoiluun saa käyttää vain Onnentemppelinpuiston alueen maa-aineksia. Suuria kiviä ei kuitenkaan saa siirtää eikä kuljettaa pois.

Vanha muurattu grilli, rakennusjätteet ja muut roskat poistetaan. Pihavarusteet siirretään rakennuksen läheisyyteen, pois näkymäakselilta.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III, tiheiköt 0

Hoito-/kunnossapitoluokka: B3E, tiheiköt C1.1 / RAMS A3E, tiheiköt M2.1.

Huonokuntoisten puiden poisto. Lahopuista etenkin kuusta jätetään lahokaviosammaleen elinalustaksi kosteisiin ja suojaisiin tiheikköpaikkoihin, ei kuitenkaan niitettävälle alueille.

Siellä missä maasto on riittävän avointa ja tasaista, pohjakasvillisuus niitetään 1 kerran kesässä. Varvikkoa, kieloja ja saniaisia ei niitetä. Niittojäte kerätään pois. Kun maasto nousee ja muuttuu kivikkoisemmaksi, kenttäkerroksessa kasvaa mm. mustikkaa ja kieloa. Nämä alueet hoidetaan vesomalla kerran kesässä.

Tiheikköalueita ei niitetä. Näitä alueita kuitenkin tarkkaillaan ja niiltä poistetaan mahdolliset haitalliset vieraslajit.

HUOM: Pohjakasvillisuus tulee muuttumaan ja lajisto monipuolistumaan valoisuuden lisääntyessä. Kasvillisuuden kehittymistä seurataan ja tarvittaessa tehdään muutoksia niitto- ja vesomiskertoihin.

Osa tässä suunnitelmassa säilytetyistä puista joudutaan kaatamaan siinä vaiheessa, kun polkuverkosto rakennetaan. Siinä vaiheessa polkujen reunapuusto arvioidaan uudelleen.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 31, Eteläisen kannaksen ruovikkoinen edusta

Pinta-ala: 2,5 ha

Nykytilanteen kuvaus

Eteläiseen kannakseen pohjoisesta rajautuva, avomerren poukamaan ja Onnentemppelinpuiston rannalle syntynyt pienialainen ruovikko.

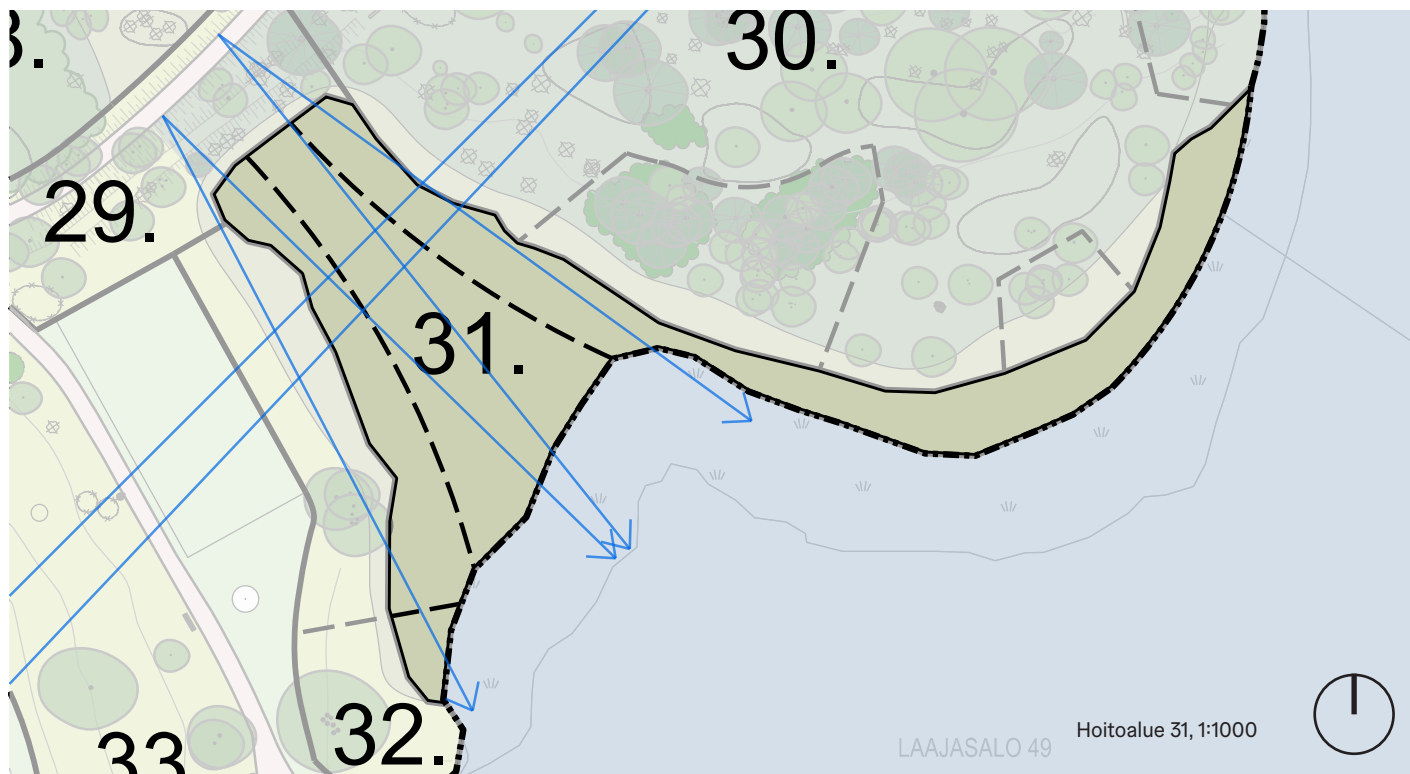
Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Tärkeät lepäkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet.

Tavoitetila/tavoitteet

Puuttomana säilyvä merenlahden pohjukka, jonka yli ja

poikki avautuu näkymiä kartanopuiston eri osista. Merenlahden ruovikoitumisen laajenemisen estäminen. Kulttuurihistoriallisten arvojen ja luontoarvojen säilyminen.

Hoito
Hoidon intensiteetti: III ja I
Hoitoluokka: B6 / RAMS A4

Kartanon päärakennuksen edustan rantaruovikkoa niitetään rakennuksen levyiseltä alueelta sekä ruovikkoalueen keskiosaa niitetään meren puolelta 1 krt/talvi kolmen vuoden ajan. Alueet on merkitty yllä olevalle kartalle katkoviivoin. Tämän jälkeen pidetään 7 vuoden tauko, minkä jälkeen toimenpide toistetaan tarvittaessa. Ruovikkoiset rannat säilyvät lintujen elinympäristöinä.

Hoitoalue 32, Kartanopuiston ranta (välillä poistuva teniskenttä-laituri)

Pinta-ala: 1,0 ha

Nykytilanteen kuvaus

Avoin rantaniitty, jossa kasvaa kaksi puuryhmää, toinen koivuja ja toinen tervaleppiä. Pohjakasvillisuus heiniä.

Arvot

Kulttuurihistorialliset arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

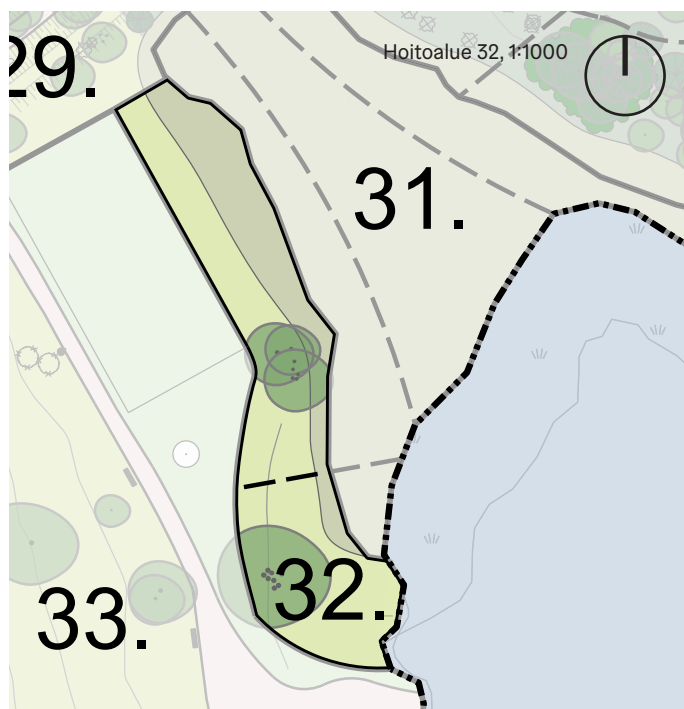
Kartanopuistosta avautuu rantaniityn ylitse näkymiä Tahvonlahdelle.

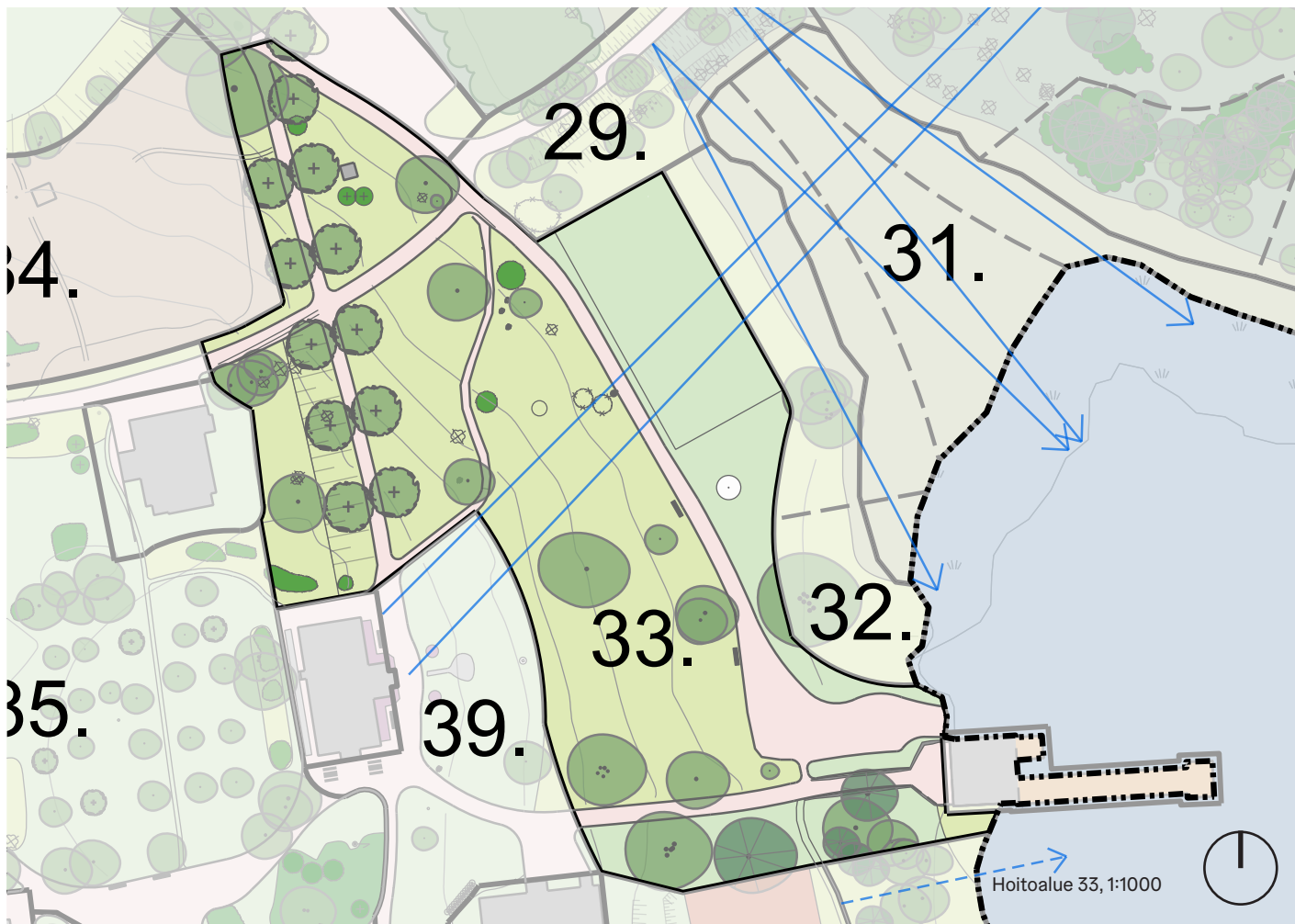
Luontoarvot: Tärkeitä lepakkoalueet (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Tavoitteena on säilyttää avoin rantaniitty ja siellä kasvavat kaksi puuryhmää.

Oikealla: kartanon edustan ja Onnentemppelinpuiston välistä ruovikkoaluetta niitetään siten, ettei ruovikko levittäydy lähemmäs venevaja.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: B3F / RAMS A3F

Puiden taimet poistetaan. Alue niitetään ainakin keskikesällä, jotta niittykasvusto ei kasva kovin korkeaksi. Tarvittaessa niitetään lisäksi syksyllä. Niittojäte kerätään pois. Alueen hoitaminen avoimena tukee myös siellä pesivien avointen ja puoliavointen ympäristöjen lintulajien pärjäämistä.

Ruovikkoa niitetään pääarakennuksen levyiseltä alueelta, mikä on merkitty karttaan katkoviivalla. Ruovikko ei saa levitä eikä sinne saa kasvaa puita.

Hoitoalue 33, Kartanopuiston ranta, niittyrinne ja uusi puukujanne

Pinta-ala: 6,5 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa lehmuksia, vaahteroita, muutamia mäntyjä, leppiä, saarnia, jalava, 2 poppelia sekä pähkinäpensaita. Pohjakerroksessa kasvaa niittyä, kukkivaa nurmea sekä hiekkarannan reunalla nurmea.

Alueella esiintyy vieraslajeista terttuseljaa ja paimenmataraa.

Hoitoalueen reunalla sijaitsee suojeltu venevaja (sr-1b).

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). Kartanopuiston ydinaluetta. Laiturirakennuksen ja hiekkapoukaman muodostama kokonaisuus on kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti

arvokas. Suojeltu rakennus on historiallisesti, rakennustaiteellisesti ja aluekokonaisuuden kannalta arvokas rakennus.

Luontoarvot: Tärkeitä lepakkoalueet (pohjoisreuna) (luokka II), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Keto-/niittykasvillisuus pääarakennuksen edustalla.

Valtakunnallisesti silmälläpidettävä ketoneilikka ja vaarantunut keltamatara sekä Helsingissä harvinaiset nurmilaukka ja rautanokkonen esiintyvät hoitoalueella. Lisäksi alueella kasvaa rikas niittylajisto, kuten ahopukinjuurta, särmäkuismaa, harakan- ja kissankelloa, ahomansikkaa sekä useita kevätukukkihoitoja.

Tavoitetila/tavoitteet

Laiturirakennuksen ympäristö on hoidettu ja hiekkaranta pysyy kasvillisuudesta avoimena. Ruovikko ei leviä pääarakennuksen edustalle.

Kartanon pääarakennuksen hoidettua edustaa ympäröivät niittyalueet, joiden arvokas niittylajisto säilyy. Tavoitteena ovat kukkivat nurmet/niityt, joilta nousee jalopuita yksittäisinä tai pienissä ryhmissä. Uusi tammikujanne nousee niityltä.

Näkymän säilymisestä avoimena Onnentemppelin suuntaan huolehditaan, eikä näkymälinjalle istuteta uusia puita tai suuria pensaita.

Korjaukset

Vaahterat kartanon pohjoispuolelta poistetaan. Lähinnä kartanoa oleva vaahtera poistetaan vasta ennen tammikujanteen istuttamista. Nuori tammi poistetaan uuden

Keskellä: kartanon päärakennuksen edustan rinteessä kasvaa arvokastakin niittyajajistoa kuten rautanokkosta.

Alinna: edustan niittyalueista pohjoisin on rehevämpi kuin rinteeseen ylemmät niityt. Kyseistä niittyaluetta niitetään kahdesti kesässä, kunnes se köyhtyy riittävästi.

istutettavan kujanteen päästä ja uusi kujanne istutetaan suunnitelman mukaisesti.

Näkymälinjalta kohti Onnentemppeleä poistetaan nuoria puita, pähkinäpensaita ja katkaistu lehmus. Muualta hoitoalueelta poistetaan nuoria vaahteroita ja saarnia. Tenniskentän kulmalla kasvava lehmusvesakko poistetaan, olevat kannot jyrksitään ja maasto tasataan.

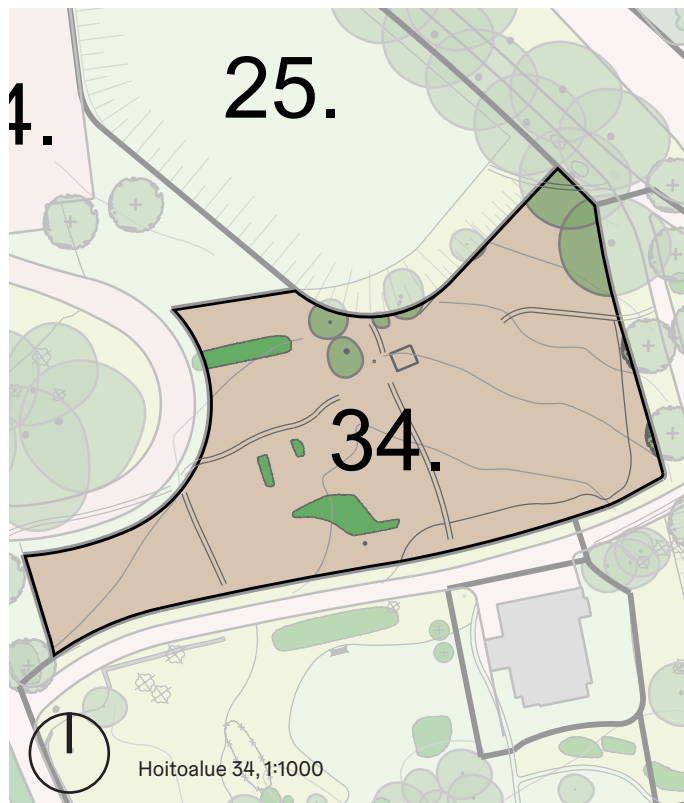
Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: B5H / RAMS A1H

Hoitoalueen pohjoisosan poppelin kuntoa tarkkaillaan. Kun poppeli joudutaan kaatamaan, arvioidaan, onko sen vieressä kasvava siementaimi riittävän hyvä taimi kaadetun puun korvaajaksi vai tehdäänkö tilalle kokonaan uusi istutus. Laiturikäytävän varrella kasvavista pienistä saarnen taimista valitaan seuraavan n. 5–10 vuoden aikana parempi, joka säilyy.

Kartanon etupuolen niittyjä sekä uuden puukujanteen

alustaa hoidetaan "kukkivana nurmena" vuoden 2022 inventointitulokset huomioiden (ks. ss. 27–28). Puiden alustat niitetään käsin (pensassaksilla tai viikatteella) 1–2 kertaa kesässä. Ensimmäinen niitto tehdään aikaisintaan kesäkuun lopussa - heinäkuussa ja toinen elokuun lopussa - syyskuussa. Niitot ajoitetaan kukinnan ja kuivuuden mukaan täsmäniittoina. Jos alue on hyvin kuiva, sitä ei tarvitse niittää. Niittojäte viedään pois. Maanpintaa rikotaan rautanokosen, nurmilaukan ja ketoneilikan esiintymispaikkojen lähellä, millä synnytetään uusia mahdollisia kasvupaikkoja. Rehevöityneitä osia hoitoalueen pohjoispäässä niitetään kahdesti kesässä. Nurmen ja niityn raja kartanon edustalla (hoitoalueiden 33. ja 39. välissä) mukailee puiden latvuksien reunaa.

Tammikujanteen lehdet ja puista pudonneet roskat puhalletaan ja haravoidaan pois.

Rannan suuntaisen käytävän reunoja leikataan nurmena n. (0,5 –)1,5 m levyiseltä alueelta. Kartanon pohjoispäätä reunustava kivituhkakäytävä rajautuu niittyyn.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Hoitoalue 34, Viljelypalstat

Pinta-ala: 2,6 ha

Nykytilanteen kuvaus

Lähes puuton hoitoalue. Kasvillisuus hyöty- ja koristekasveja, pensaita sekä niittyä ja nurmea. Alueen halki kulkee useita tallautuneita polkuja. Viljelty alue ei ole yhtenäinen, vaan palstat sijaitsevat hajallaan.

Hoitoalueella esiintyy vieraslajeista komealupiinia ja terttuseljaa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Hyötykasvien viljely on ollut osa Stansvikin historiaa 1800-luvulta asti. Viljelypalstoilla on sosiaalisia ja toiminnallisia arvoja.

Luontoarvot: Tärkeitä lepakkoalueet (pieni kulmaus pohjoisnurkalla) (luokka III), arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Niittyreunustoilla on arvokkaita kasveja, joiden tiedot täydentyvät vuonna 2022, kun niittyalueiden inventoinnin sekä perhos- ja kääpäselvitysten tulokset saadaan.

Hoitoalueella esiintyy kevätkukkijoina mukulaleinikkiä ja idänsinililjaa. Kesällä kukkivat kulttuurinsuosijat, kuten hanhentatar, jalominttu, keltamo, rautanokkonen (NT) ja yöailakki.

Tavoitela/tavoitteet

Siisti ja hyvin hoidettu, kartanopuistoon sopiva viljelypalsta-alue. Kulttuurinsuosijakasvien säilyminen.

Korjaukset

Viljelypalsta-alue säilyy toistaiseksi nykyisellään, kunnes kartanon pihapiiri peruskorjataan. Toistaiseksi viljelypalstoilla voi edelleen viljellä monivuotisia kasveja. Siinä vaiheessa, kun viljelypalsta-alue peruskorjataan, palsta-alue rakennetaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi puistosuunnitelman mukaan.

Peruskunnostuksen yhteydessä säästetään parhaiden niittyalueiden maaperää siemenpankkeineen. Maata kierätetään kartanoalueen viherrakennustöissä soveltuvissa paikoissa.

Toistaiseksi nykyiset kompostijärjestelyt voivat säilyä. Kääntöpaikan keskeltä sijaitseva komposti kuuluu palstaviljelijöille, joiden vastuulla on kompostin siirto / uuden rakentaminen kääntöpaikan ulkopuolelle viimeistään siinä vaiheessa, kun palstaviljelyalue peruskorjataan. Uuden kompostin tulee olla umpimallinen, kartanon ilmeeseen sopiva ja sen viereen on päästävä ajamaan.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: B5H / RAMS A1H

Nurmien leikkuu. Reunaniityt niitetään kerran kesässä elo-syyskuussa. Rehevöityneimmät osat reunaniityistä, joilla kasvaa muun muassa vuohenputkea, koiranputkea, koiranheinää, juolavehnää, isonokkosta, hevонhierakkaa ja heinätahtimöä, niitetään myös kesäkuussa eli yhteensä 2 kertaa kesässä. Ei-toivottujen kasvien niitossa varotaan kulttuurinsuosijakasvien kasvustoja, jotka paikallistetaan ennen niittotyön aloittamista. Niittojäte kerätään pois.

1-vuotisille rautanokkoselle ja yöailakille luodaan kasvu-mahdollisuuksia rikkomalla maanpintaa nykyisten esiintymien lähellä.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa. Komealupiini torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Komealupiini ja rehuvuohenherne* -ohjekortin mukaisesti kaivamalla pienet esiintymät ylös juurineen. Suuremmat kasvustot niitetään 3 kertaa kasvukaudessa ennen kukintaa usean vuoden ajan. (Helsingin kaupunki 2022). (Helsingin kaupunki 2022.)

Ylinnä: viljelypalstoilla kasvatetaan moni- ja yksivuotisia viljelykasveja sekä marjapensaita.

Yllä: kartanon päärakennuksen taustalla niityn ja nurmen rajat noudattelevat pensas- ja puualueiden rajoja. Hedelmätarhan nurmi leikataan kokonaan.

Viljelypalstoilla ei saa viljellä vieraslajeja. Viljelijöiden on huolehdittava palstojensa vieraslajien torjunnasta. Palstoilla on käytettävä puhdasta multaa, jotta vältetään mullan mukana mahdollisesti tulevien vieraslajien tai tuholaiten leviämistä. Viljelijät vastaavat palstojensa heinä- ja lehti-jätteen kompostoinnista ja/tai poisviennistä.

Hoitoalue 35, Hedelmätarha ympäristöineen

Pinta-ala: 5,2 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa vaahteroita, iäkkäitä lehmuksia, joitain koivuja ja nuori tammi. Hedelmätarhassa kasvaa omena-, luumu- ja päärynäpuita. Reunalla sijaitsevat luumupuut ovat kasvaneet heikosti, koska niillä ei ole ollut kunnollista kasvualustaa.

Hoitoalueella kasvaa kaunista keto-/niittykasvillisuutta. Muurin reunan ja palstojen viereisen tien välissä kukkii unikko. Tilanhoitajan talon läheisyydessä kasvaa Herttoniemen kartanopuiston päärynästä lisätty puu. Hoitoalueen pohjoisreunassa kasvaa vanha hernepensasaidanne.

Hoitoalueen kupeessa sijaitsee suojeltu Tilanhoitajan talo (sr-2).

Alueella esiintyy vieraslajeista viitapihlaja-angervoa ja paimenmataraa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Kartanopuiston ydinaluetta. Suojellut rakennukset ovat historiallisesti, rakennustaiteellisesti ja aluekokonaisuuden kannalta arvokkaita rakennuksia. Hedelmäpuutarha on peräisin 1800-luvun alusta.

Luontoarvot: Arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Keto-/niittykasvillisuus Stansvikintien ja hedelmätarhan välisellä alueella: kulttuurinseuralaiskasveista muun muassa uhanalainen ketoneilikka ja Helsingissä harvinainen nurmilaukka esiintyvät hoitoalueella. Herttoniemen kartanon päärynäpuulla on kasvilajistollista arvoa.

Tavoitetila/tavoitteet

Hyvin hoidettu alue kartanopuiston ytimessä. Arvokkaan niitty- ja ketokasviston säilyminen. Alue jakautuu pohjoisosan avoimeen niittyyh, jota yksittäispuut ja pensaat kehystävät, sekä eteläosan nurmipintaiseen hedelmätarhaan. Aitan ympäristö hoidetaan myös niittynä.

Hedelmätarhassa suositetaan pienikokoisia, hyvinmaukuisia lajikkeita. Ruudukkosommitelma pidetään tasaisena korvaavia puita istutettaessa.

Korjaukset

Puiston peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen on oletettu tehdyn.

Tilanhoitajan talon pihapiiriä lännestä reunustamaan istutetaan 3 kpl kultasateita suunnitelmaan merkityille paikoille. Niiden länsipuolelta alkaa niitty, joka jatkuu Stansvikintien reunustan muureille asti.

Hedelmätarhan eteläreunan hiekkakentän vierestä sekä hernepensaan keskeltä poistetaan vaahteroita suunnitelman mukaan. Tilanhoitajan talon länsipuolisilta niityiltä poistetaan herne- ja ruusupensaita kuitenkin niin, että hernepensaat säilyvät hoitoalueen pohjoisreunassa puistokäytävän varrella. Poistettavan pensasalueen päässä olevat

ruusut säilyvät.

Hedelmätarhaan istutetaan täydennyksenä 4 kpl uutta hedelmäpuuta suunnitelman mukaisille paikoille.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A2 ja B5H / RAMS R3 ja A1H

Omenapuiden annetaan kasvaa vapaasti; niitä leikataan tarpeen mukaan maisemallisista lähtökohdista eli tavoitteena on puiden kaunis ulkonäkö.

Puiden juurialueilla ja pensaiden alustoilla niitto tehdään kerran tai kaksi vuodessa riippuen kasvukaudesta käsityönä pensassaksilla tai viikatteella (n. kesäkuun loppu ja elokuu), niittojäte korjataan pois. Saniaisia ei niitetä.

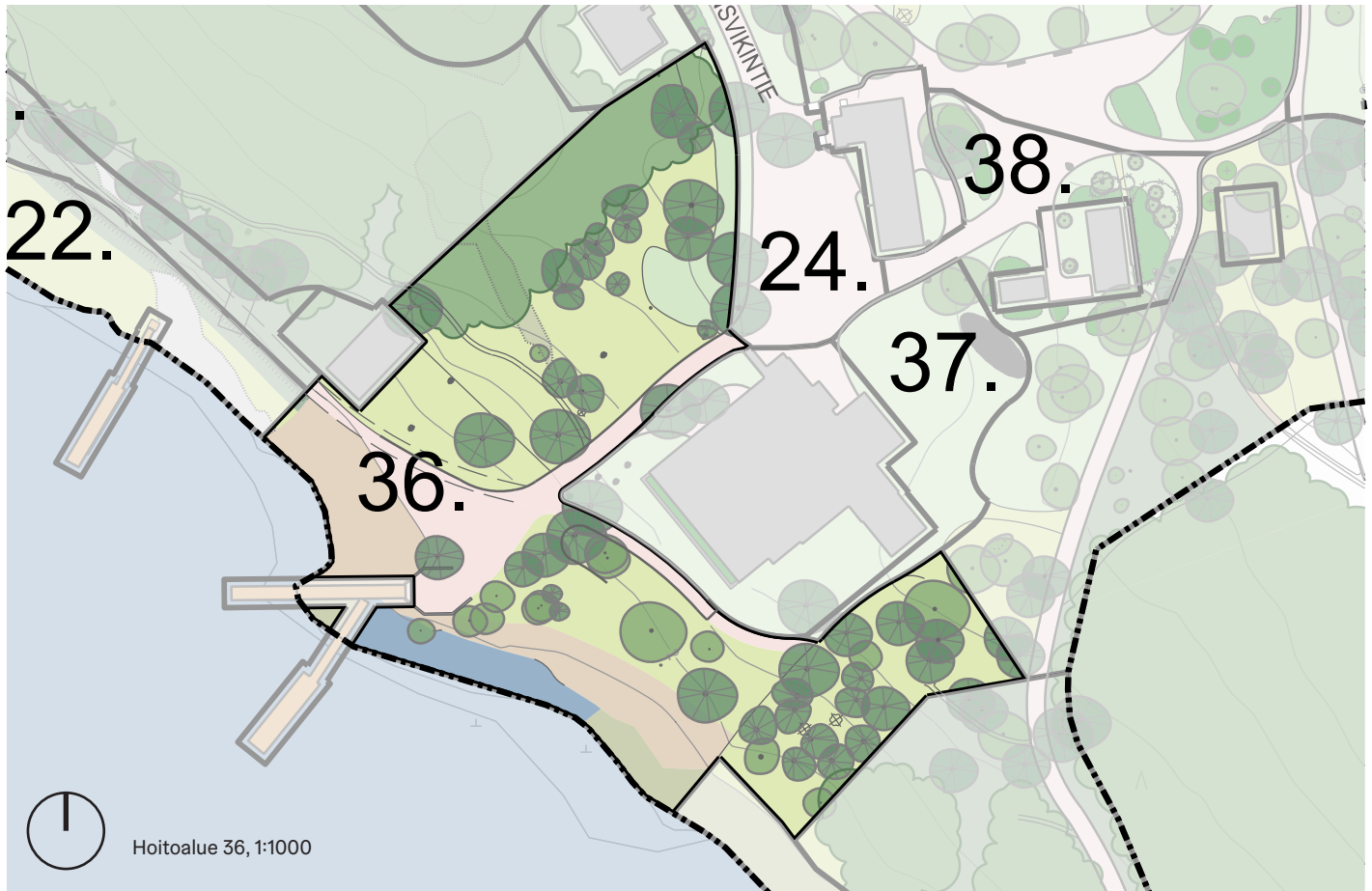
Hernepensaiden tapitus on kielletty, vaarana härmä. Vain kuolleet ja vahingoittuneet osat poistetaan kokonaan, ne leikataan mahdollisimman maanmyötäisesti pois.

Nurmien leikkuu vuoden 2022 inventoinnissa saatavan kasvilajistollisen tiedon mukaan. Nurmien ja niittyjen hoitorajat pidetään tarkoituksenmukaisina sekä maastoa ja puustoa luontevasti mukailevina. Niittyjen ensimmäinen niitto tehdään kesäkuun lopussa–heinäkuussa ja toinen elokuun lopussa–syyskuussa. Niitot ajoitetaan kukinnan ja kuivuuden mukaan ns. täsmäniittoina kukkivia alueita varjellen. Niittojäte korjataan pois. Jos alue on hyvin kuiva, sitä ei tarvitse niittää. Tilanhoitajan talon ensimmäisen niiton jäte nostetaan heinäseipäille, toinen jäte korjataan pois. Hedelmätarhalla Stansvikintielle aitan vierestä kulkevan nurmikäytävän nurmi leikataan. Aitan lähiympäristö hoidetaan niittynä. Muurin ja varastorakennuksen välistä kolmiomuotoista aluetta hoidetaan ”kukkivana nurmena”.

Stansvikintietä reunustaville muureille ei saa kasvaa uutta puuvartista kasvillisuutta. Muureista pudonneet kivet nostetaan takaisin paikoilleen.

Varastorakennuksen edustan portaat kuuluvat vuokralaisen vastuulle. Betoniportaat kuuluvat puistoon.

Keinujen, yms. kiinnittäminen puihin on kielletty.

Hoitoalue 36, Ravintolan reunaniitty ja hiekkaranta

Pinta-ala: 4,2 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa enimmäkseen mäntyjä ja koivuja, mutta lisäksi myös nuori tammi, lehmuksen taimi, vaah-
tera, haapoja, leppiä ja pihlajaa. Pohjakerroksessa kasvaa
heiniä ja ruohovartista kasvillisuutta. Hiekkarannan lähei-
syydessä kasvaa ruovikkoa.

Hiekkarannalla esiintyy vieraslajeista kurturuusua
sekä muualla hoitoalueella paimenmataraa ja terttuseljaa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien
kesähuvi-asutus* (RKY). Kartanopuiston ydinalueen
reunaa. Hiekkarannalla ja sen läheisyyden piknikpaikalla
on toiminnallisia ja virkistysarvoja. Ravintolalta avautuu
näkyviä hoitoalueen poikki rantamaisemaan.

Luontoarvot: Hoitoalueen länsiosa kuuluu silmälläpidettä-
vään luontotyyppiin Stansvikin ranta: Itämeren kivikkoiset
rantaniityt (II luokka).

Arvokkaat kasvikohteet, arvokkaat lintualueet, arvokkaat
geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Ravintolan edustalla vesipinta on näkyvissä eikä ruovikko
saa levittäytyä siihen. Hiekkaranta pidetään ruovikosta
vapaana ravintolarakennuksen reunan linjalle asti. Yksittäi-
siä tervaleppiä saa nousta ruovikon alueelle, ei kuitenkaan
hiekkarannan näkymäalueelle.

Korjaukset

Suurten mäntyjen lomasta poistetaan lehtipuustoa

Yllä: hiekkarannan käyttöä pidetään miellyttävänä hillitsemällä ruovikon
levittäytymistä hiekkarannan edustalle.

suunnitelman mukaan.

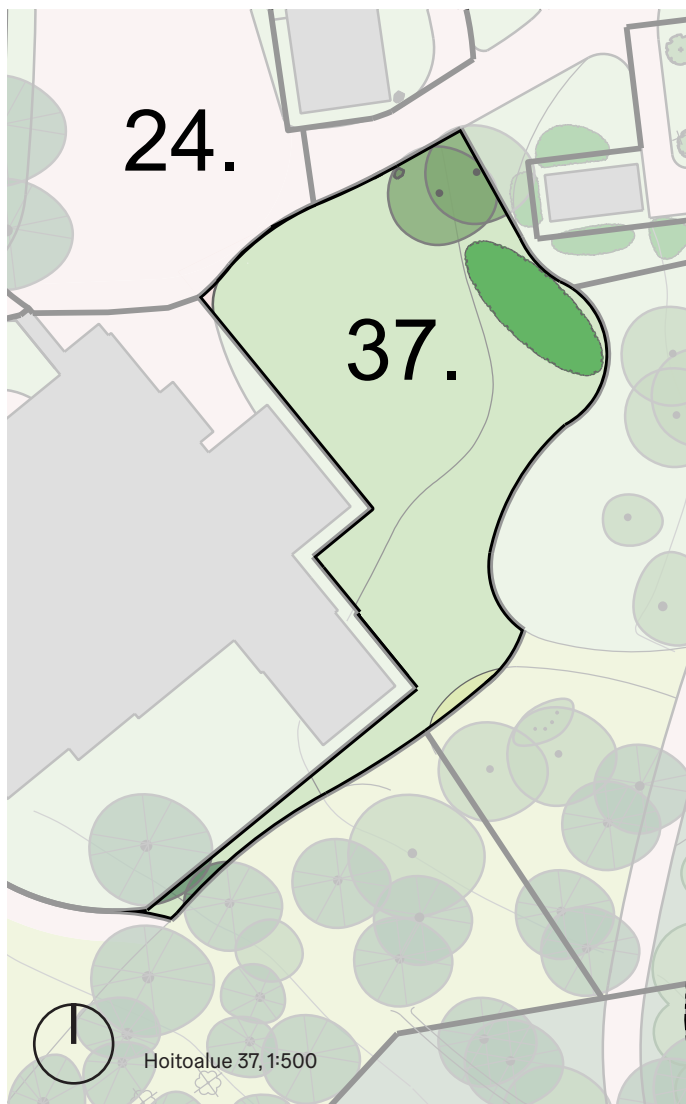
Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A2 / RAMS R3

Lipputangon ympäristöä ja rannan niittyä niitetään 1
kerran kesässä (elo–syyskuussa) metsänreunaan saakka.
Niittojäte korjataan pois. Ruovikon leviämistä hiekkaran-
nalle tai sen edustalle estetään sitä niittämällä.

Vieraslajeista kurturuusua torjutaan *Haitallisten vieras-
lajien torjunta hankkeissa–Kurturuusua* -ohjekortin mukai-
sesti niittämällä kasvustot alas 3 kertaa kasvukaudessa
kunnes uusia versoja ei enää nouse. Terttuselja torjutaan
*Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä tor-
juttavat puuvartistet kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaa-
malla pensaat alas läheltä maanrajaa. (Helsingin kaupunki
2022.)

Yllä: ravintolan pohjoispuolinen nurmialue rajautuu reunoiltaan niittyyn ja kivituhkareittiin.

Hoitoalue 37, Ravintolan ympäristö

Pinta-ala: 0,7 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa mäntyjä ja koivuja. Pohjakasvillisuus on nurmea. Ravintolan terassia reunustaa pensailta istutettu, muurilla rajattu alue. Ravintolan läheisillä nurmilla kasvaa yksittäisiä puuntaimia.

Hoitoalueella sijaitsee ravintolarakennus terasseineen.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus (RKY). Kartanopuiston ydinalueen reunaa. Ravintolalla on toiminnallisia ja virkistysarvoja. Luontoarvot: arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Siisti ja hyvin hoidettu kartanopuiston ytimen reuna-alue. Rakennuksen seinustoille, jotka näkyvät ravintolan sisään-tuloreiteille, ei varastoida tavaroita tms. Terassilta aukeaa merinäköala.

Korjaukset

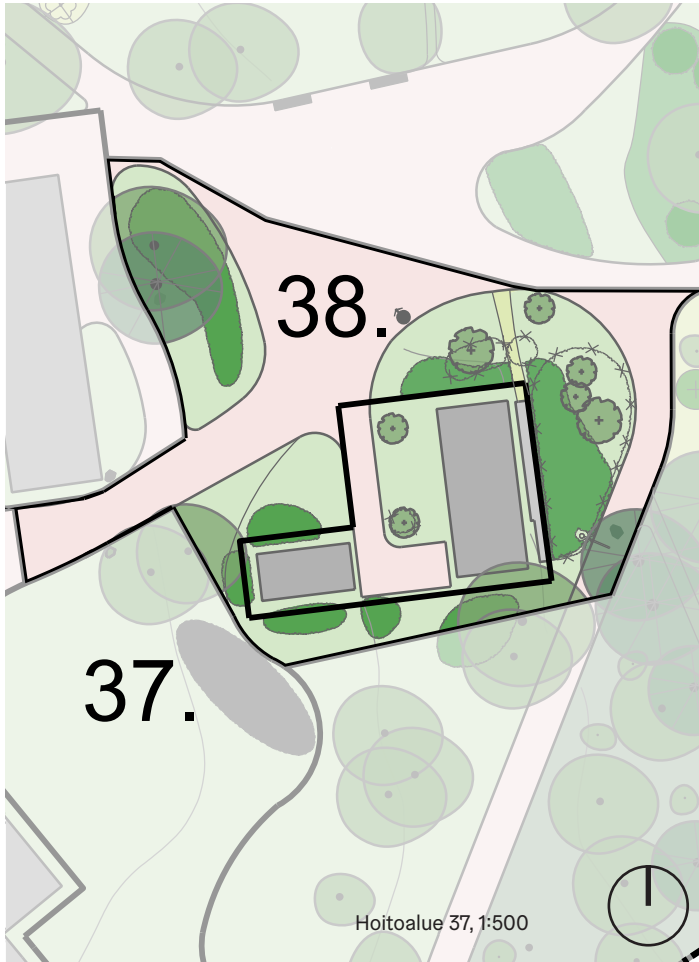
Yhden huonokuntoisen männyn poisto ravintolan sisään-käynniltä.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A2 / RAMS R3

Nurmien leikkuu. Pensaiden hoitoleikkuu. Istutettujen pensaiden sekaan ei anneta kasvaa puun siementaimia tai suuria rikkaruohoja.

Ylinnä oikealla: kuvassa hoitoalueen 38 wc-rakennuksen ympäristössä vielä näkyvät vieraslajipensaat on poistettu ja tilalle on istutettu vuonna 2022 uusia pensaita.

Yllä: hoitoalueen 39. ilme on huoliteltu. Koristeistutukset reunustavat kivi-pintaista oleskelualuetta.

Hoitoalue 38, Varastorakennuksen ja WC:n ympäristö

Pinta-ala: 0,7 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa mäntyjä, koivuja, lehtikuusi, vaahtera ja pihlaja. Lisäksi hoitoalueella on syreenejä.

Varastorakennuksen itäpuolella kasvaa kukkiva nurmi. Hoitoalueella esiintyy vieraslajeista lisäksi paimenmataraa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesä-huvila-asutus* (RKY). Kartanopuiston ydinalueen reunaan.

Luontoarvot: Arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

Siisti ja hyvin hoidettu, vieraslajeista vapaa kartanopuiston ytimen reuna-alue.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A2 / RAMS R3

Alueen nurmia hoidetaan "kukkivana nurmena". Ensimmäinen niitto tehdään aikaisintaan kesäkuun lopussa - heinäkuussa ja toinen elokuun lopussa - syyskuussa. Niitot ajoitetaan kukinnan ja kuivuuden mukaan. Jos alue on hyvin kuiva, sitä ei tarvitse niittää. Niittojäte vietään pois.

Hoitoalue 39, Kartanon päärakennuksen edusta

Pinta-ala: 1,3 ha

Nykytilanteen kuvaus

Lähes puuton nurmialue kartanon edustalla. Kivituhka-päälysteiset alueet ympäröivät päärakennusta. Kartanon läheisyyteen ja nurmialueelle sijoittuu perenna-, köynnös- ja kesäkukkaistutusalueita.

Hoitoalueen kupeessa sijaitsevat suojellut kartanon päärakennus (sr-1) ja Keltainen huvila eli Huvila Engel (sr-1).

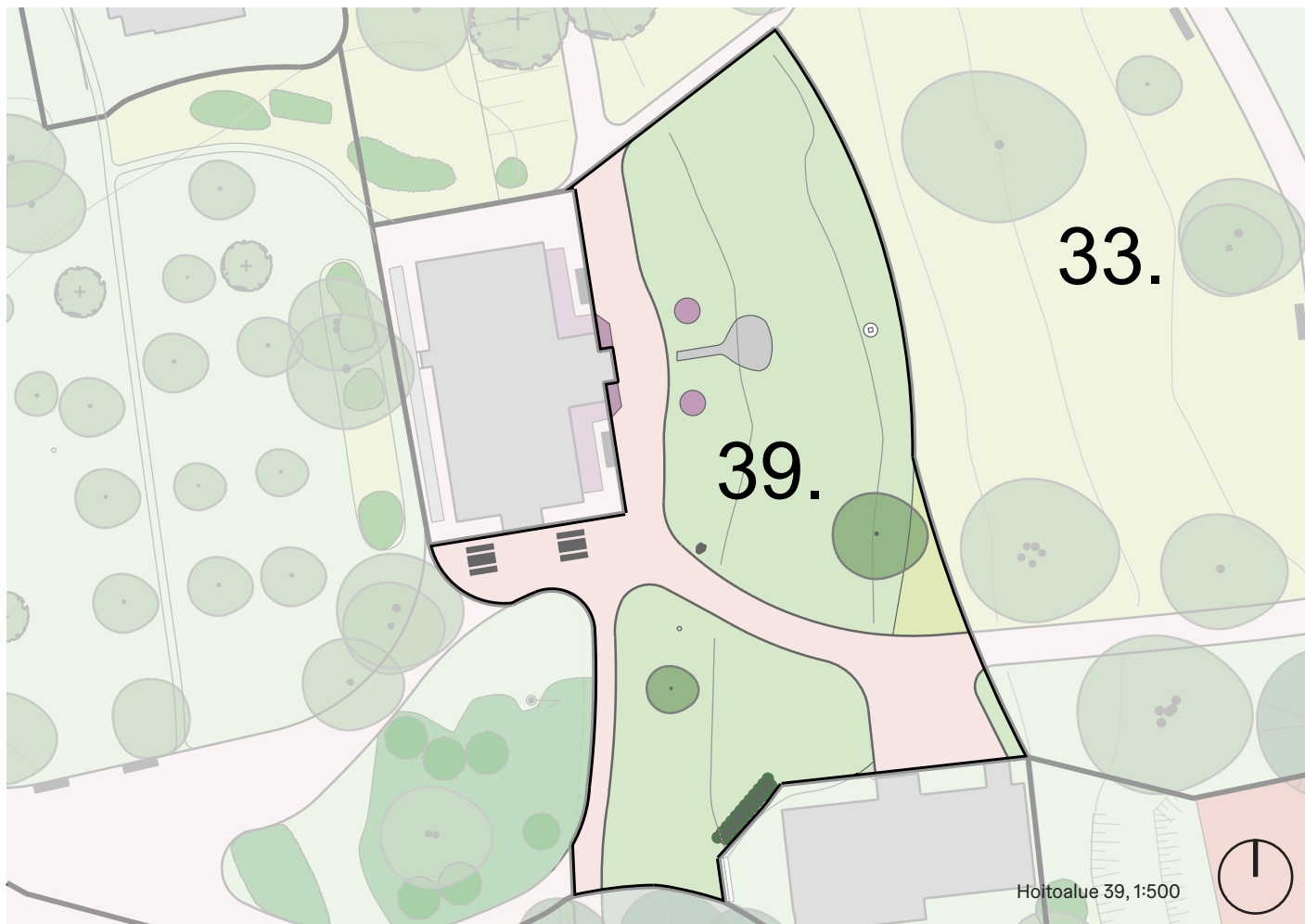
Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesä-huvila-asutus* (RKY).

Kartanon edustan rinne istutuksineen. Suojeltu rakennus on historiallisesti, rakennustaiteellisesti ja aluekokonaisuuden kannalta arvokas rakennus. Kartanon päärakennuksen edustan puutarha on osa 1800-luvulta peräisin olevaa maisemapuutarhaa, josta aukeavat näkymät merelle, Onnentemppelille ja venevajalle.

Luontoarvot: Arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Valtakunnallisesti silmälläpidettävä ketoneilikka ja vaarantunut keltamatara sekä Helsingissä harvinaiset nurmilaukka ja rautanokkonen esiintyvät hoitoalueella. Lisäksi alueella kasvaa rikas niittylajisto, kuten ahopukkinjuuri, särmäkuisma, harakan- ja kissankello, ahomansikka sekä useat kevät-kukkijat.

Tavoitetila/tavoitteet
Huoliteltu kartanon edusviheralue.

Korjaukset

Keltaisen huvilan luoteisreunalle istutettiin vuoden 2022 parannustoimenpiteinä pioneita rajaamaan huvilan pihapiiriä, mikä on merkitty suunnitelmakarttaan.

Päärakennuksen edustan käytävät sijaitsevat rinteessä, minkä takia kivituhka lähtee helposti valumaan rinnettä pitkin eikä käytävä pysy siistinä. Kivituhkan valuminen on tärkeää korjata ennen puiston varsinaista peruskorjausta. Hulevesien ohjaaminen esimerkiksi kivikouruilla käytävien reunassa sekä hienovaraiset käytävien tasausmuutokset vähentäisivät kivituhkan valumista. Nämä korjaustoimenpiteet edellyttävät erillisen suunnitelman laatimista.

Edustan istutusaltaat eivät kuulu alkuperäiseen kartanon edustan sommitelmaan. Niiden poistaminen tai korvaaminen esimerkiksi terassipöydillä on sallittua.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A1 / RAMS R1

Kartanon edustaa hoidetaan kukkivana nurmena. Nurmikolla on näyttäviä kesäkukkaistutukset.

Maanpintaa rikotaan rautanokkosen esiintymispaikkojen lähellä, millä synnytetään uusia mahdollisia kasvupaikkoja. Rehevöityneitä osia hoitoalueen pohjoispäässä niitetään kahdesti kesässä. Niittojäte kerätään pois.

Hoitoalue 40, Rantametsä (eteläisen tenniskentän kohdalla)

Pinta-ala: 0,9 ha

Nykytilanteen kuvaus

Rannassa kasvaa tervaleppiä, mäntyjä ja koivuja. Lisäksi hoitoalueella kasvaa vaahtera- ja tervaleppävesakkoa.

Pohja- ja pensaskerroksessa kasvaa mm. mesiangervoa, ohdaketta, vadelmaa, hiirenvirnaa ja heiniä. Nykytila on tulos pitkäaikaisesta, intensiivisestä hoidosta.

Hoitoalueen keskiosissa esiintyy vieraslajeista terttu-seljaa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). Kartanopuiston aiemmin avoimena ollut rantaniitty.

Luontoarvot: Hoitoalueen eteläosa kuuluu elinvoimaiseen luontotyyppiin Tahvonlahden suurruohosto.

Arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Tervaleppiä.

Tavoitetila/tavoitteet

Tavoitteena on valoisa tervaleppävaltainen rantametsä, joka kehystää kartanopuistoa. Näkymien säilyminen rantapolulta Tahvonlahdelle. Luontoarvojen säilyminen. Haitallisista vieraslajeista vapaa hoitoalue.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: B3F / RAMS A3F

Huonokuntoiset puut poistetaan koko hoitoalueen alueelta. Rannalla kasvavat järeät tervalepät säilytetään ja niiden alta poistetaan vaahteran ja tammen taimet. Säilytetään sellaiset tervalepän taimet, joilla on kasvutilaa ja mahdollisuudet kehittyä suuriksi puiksi. Kaikki muut vesakot poistetaan, jotta polulta avautuu näkymä Tahvonlahdelle.

Hoitoalueella olevat paksut maapuut säilytetään. Laho-
puuston määrää ei lisätä nykyisestä, koska hoitoalue sijaitsee kartanon ydinalueen vieressä.

Hoitoalueen vesominen kerran kolmessa vuodessa. Raivausjäte vietään pois.

Terttuselja torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022). Huolehdittava erityisesti, että vieraslajit eivät pääse leviämään luonnonsuojelualueelle.

Alla: rantalehdon ja merenlahden välinen näkymä pidetään auki nuoria taimia karsimalla.

Hoitoalue 41, Tenniskenttä

Pinta-ala: 1,3 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella kasvaa muutama koivu ja yksi tammi. Tenniskentän reunustat ovat nurmea.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY). Kartanopuiston ydinalueen reunaan. Tenniskentällä on toiminnallisia arvoja.

Luontoarvot: Arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetilä/tavoitteet

Siisti ja hyvin hoidettu kartanopuiston ytimen reuna-alue. Tenniskentän varusteet ja kalusteet ovat hillityn värisiä, ja se sopii arvokkaaseen kulttuurihistorialliseen ympäristöön. Tenniskentän aitoihin ei saa kiinnittää mainoksia.

Korjaukset

Tenniskentän aitoihin ripustetut Wilson-lakanat poistetaan. Ylimääräiset koirakyltit poistetaan. Tenniskentän viikoittaiseen hoitoon liittymättömät varusteet varastoidaan näkymättömissä.

Hoito

Hoidon intensiteetti: III

Hoito-/kunnossapitoluokka: A2 / RAMS R2

Tenniskentän reuna keltaisen huvilan piha-alueen suuntaan hoidetaan nurmena, muut reunat niittynä. Niitty niitetään kerran kesässä. Niittojäte jätetään paikalleen.

Tenniskentän hoidosta vastaa sen vuokralainen.

Materiaalin kuljettaminen ei saa aiheuttaa vaurioita puistolle; mahdolliset vahingot korvaa töiden tilaaja.

Hoitoalue 42, Puistometsä ja niitty (luonnonsuojelualueen pohjoisreuna)

Pinta-ala: 2,9 ha

Nykytilanteen kuvaus

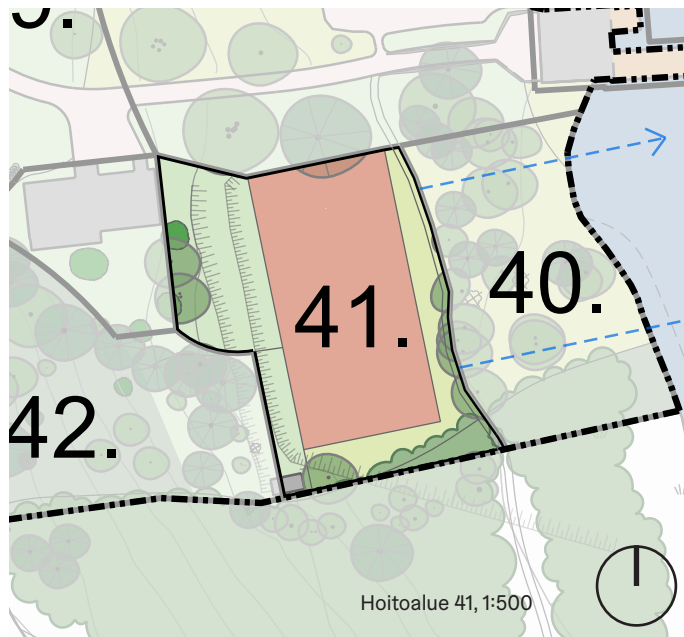
Mäntyvaltainen hoitoalue, jolla kasvaa tammia, jalavia, vaahteroita, koivuja, lehtikuusia sekä lehmuksia. Hoitoalueella on myös luontaisia lehmuksen ja tammen siementaimia. Hoitoalueen eteläreunassa kasvavat männyt ovat suuria ja komeita. Lisäksi hoitoalueella kasvaa vaahtera- ja pihlajavesakkoa.

Pohjakerroksessa kasvaa mm. varvikkoa, heiniä, saniaisia, vuohenputkea, kieloa. Hoitoalueen länsireunalla ravintolaa ympäröivän nurmikon ja hoitoalueen halkaisevan käytävän välissä on niittymäinen alue, jolta nousee yksittäispuita sekä puuryhmiä.

Hoitoalueella esiintyy vieraslajeista isotuomipihlajaa ja terttuseljaa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien*

Yllä: tenniskentän varusteet sovitetaan arvokkaaseen kartanoympäristöön sopiviksi.

kesähuvila-asutus (RKY).

Luontoarvot: Arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet, arvokkaat kasvikohteet. Sekä vanhoja jalopuita että jalopuiden luontaisia siementaimia.

Tavoitetilä/tavoitteet

Tavoitteena on valoisa puoliavoin jalopuuvaltainen puistometsä, joka kehystää kartanopuistoa. Luontoarvojen säilyminen. Haitallisista vieraslajeista vapaa hoitoalue.

Korjaukset

Istutetaan 2 kpl kultasateita peittämään toistaiseksi säilyvää katosta.

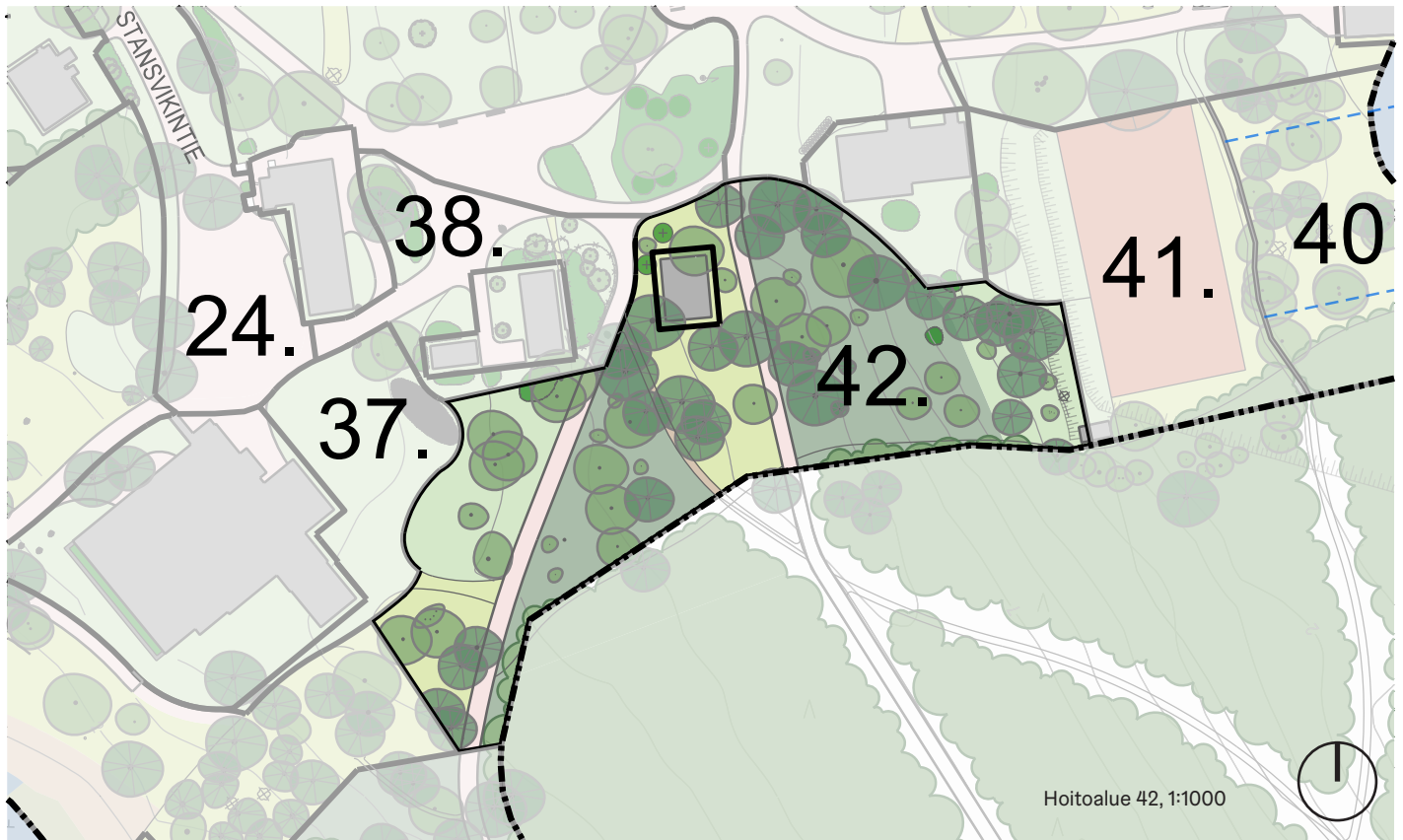
Katoksen läheisyydessä sijaitseva koirakyltti poistetaan.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: B3F / RAMS A3F

Huonokuntoiset puut poistetaan koko hoitoalueen alueelta. Katosrakennelman kulmalla sijaitseva kolmihaarainen puu poistetaan. Pienpuuston hoito lehmusta,

jalavaa, tammea ja mäntyä suosien. Suuret männyt, jalavat, lehmukset ja tammet otetaan esiin nuoria pihlajia sekä vaahteroita poistamalla. Kaikki isot järeät puut säilytetään. Katajat ja pähkinäpensaat säilytetään. Nuoret vaahterat ja kaikki vesakot poistetaan, jotta saadaan valoa katajille sekä tammien ja lehmusten siementaimille. Säilytetään vain sellaiset tammien ja lehmusten taimet, joilla on kasvutilaa ja mahdollisuudet kehittyä suuriksi puiksi. Lopullinen valinta säilytettävistä taimista tehdään maastossa vesakon poiston yhteydessä. Hoitoalueella olevat paksut maapuut säilytetään. Vanhan jalopuun kaatuessa osa sen rungosta voidaan jättää maapuuksi, mutta latva ja oksat viedään pois. Pääsääntöisesti maalahopuuston määrää ei lisätä nykyisestä etenkin niittyalueella, koska hoitoalue sijaitsee kartanopuiston ydinalueen reunalla.

Hoitoalueen vesominen kerran kolmessa vuodessa. Raivausjäte viedään pois. Vaahteran kasvua rajoitetaan, jotta se ei leviäisi luonnonsuojelualueelle. Niittyalueen niittäminen tai vesominen kerran vuodessa.

Vieraslajit torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022). Huolehdittava erityisesti, että vieraslajit eivät pääse leviämään luonnonsuojelualueelle.

Hoitoalue 43, Saunan alue

Pinta-ala: 2,2 ha

Nykytilanteen kuvaus

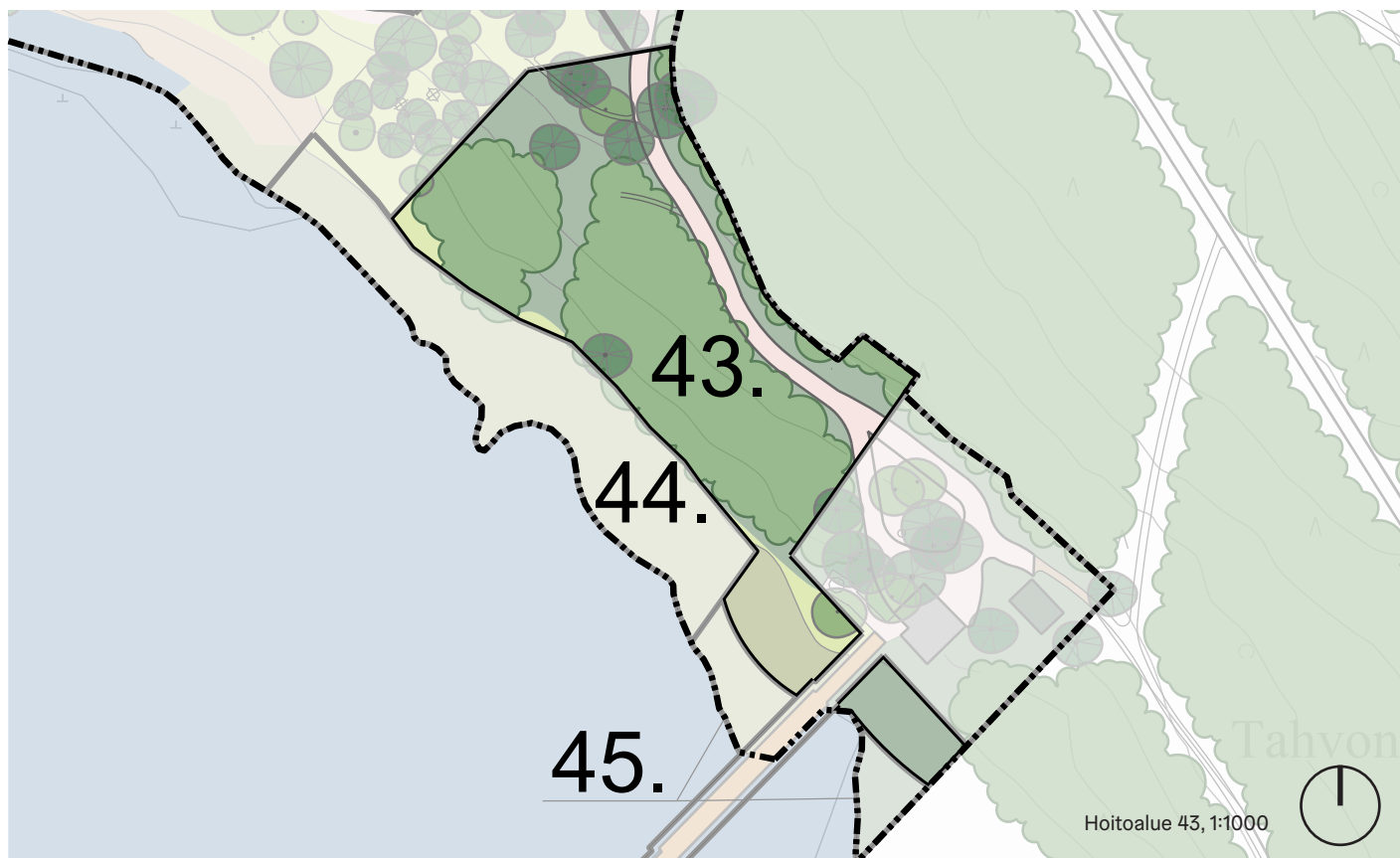
Hoitoalueella kasvaa vaihtelevan ikäisiä, kilpikaarnaisia-kin mäntyjä. Hoitoalueella on saunarakennuksen pihapiiri, metsässä kulkevia reittejä ja saunarakennukseen liittyvä ranta. Pohjakasvillisuus on niittyillä ja pihapiirissä

Yllä: hoitokuviolle 43. sijoittuva näkymä kohti saunan pihapiiriä. Ympäristö on valoisaa mäntymetsää.

heinävaltaista, männikössä kasvaa heinien lisäksi varpuja. Lahopuun määrä hoitoalueella on noin 10–20 m³/ha.

Hoitoalueen pohjoisosassa esiintyy vieraslajeista isotuomipihlajaa.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Metsäkohteet (luokka II), kasvikohteet, arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Tervaleppiä ja vanhoja mäntyjä.

Tavoitetila/tavoitteet

Valoisa metsikkö, jonka pohjakasvillisuus on varvikkoa. Luontoarvojen säilyminen.

Korjaukset

Saunan viereen rakennetaan ympäristöön paremmin sopiva aita esim. puutolpista ja luonnonvärisestä köydestä.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: C1.1 / RAMS M2.1

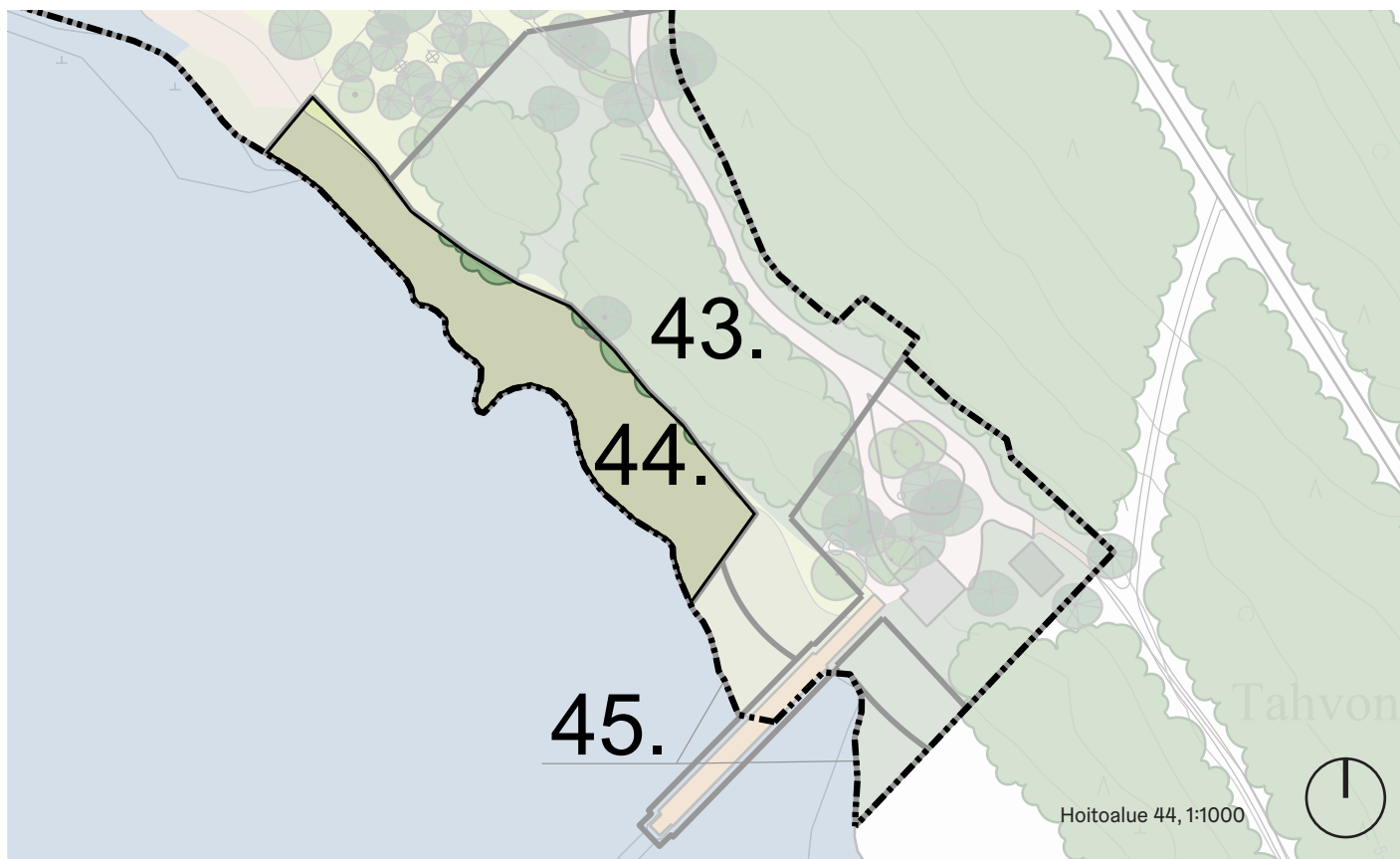
Huonokuntoisten puiden poisto. Vanhojen ja myös kuolleiden lehtipuiden ja mäntyjen säästäminen parantaa lintujen elinolosuhteita. Metsäalueen monimuotoisuuden tukemiseksi lahoppuun määrää lisätään sopivissa kohdissa.

Pienpuuston hoito mäntyä ja tervaleppää suosien. Nuoren puuston harventaminen 3 vuoden välein.

Isotuomipihlajaa torjutaan *Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa–Metsissä torjuttavat puuvartist kasvit* -ohjekortin mukaisesti leikkaamalla pensaat alas läheltä maanrajaa (Helsingin kaupunki 2022).

Oikealla: rannan puustoisien vyöhykkeen jälkeen aukeaa kivikkoinen niitty.

Hoitoalue 44, Saunan ranta

Pinta-ala: 0,9 ha

Nykytilanteen kuvaus

Pohjakasvillisuudeltaan heinävaltainen, kivikkoinen merenrantaniitty.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvi-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Yhtenäinen alue hoitoalueen rannalta kuuluu silmälläpidettävään luontotyyppiin Stansvikin ranta: Itämeren kivikkoiset niityrannat (II luokka).

Kasvikohde, arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet. Tervaleppiä ja nuoria mäntyjä.

Tavoitetila/tavoitteet

Ranta säilyy karuna kivikkoisena niityrannana eikä ruovikko pääse valtaamaan rantaviivaa. Luontoarvojen säilyminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: B5H / RAMS A1H

Merenrantaniitty pysyy luontaisesti avoimena, minkä takia sitä ei tarvitse niittää mutta siihen kylväytyvät puuntaimet poistetaan siellä kasvavia tervaleppiä lukuun ottamatta.

Vastaavalla tavalla kuin Tahvonlahden harjun luonnonsuojelualueella järviruokoja näivetetään useamman vuoden peräkkäisellä niitolla, jolloin kasvusto taantuu vähitellen. Samalla rantaniityn kasvuston elinolosuhteet parantuvat, kun ruovikko poistetaan. Ruokoja leikataan vähintään ruovikon ja rannan väliseltä vyöhykkeeltä, mikä estää ruovikon levittäytymistä. Leikkuujäte korjataan pois. Ensimmäisen niiton yhteydessä korjataan pois myös maahan aiemmin

kuivuneet korret. Vuosittaisten niittojen jälkeen niittoväli harvennetaan n. 3 – 5 vuoteen, mutta kasvuston tilannetta seurataan ja tarvittaessa niittoja toteutetaan useammin.

Hoitoalue 45, Saunan edustan ruovikko

Pinta-ala: 0,2 ha

Nykytilanteen kuvaus

Hoitoalueella on saunarakennukseen liittyvä rantalaituri, jota reunustavat ruovikkoalueet.

Arvot

Kulttuuriympäristön arvot: *Helsingin höyrylaivareittien kesähuvi-asutus* (RKY).

Luontoarvot: Kasvikohde, arvokkaat lintualueet, arvokkaat geologiset kohteet.

Tavoitetila/tavoitteet

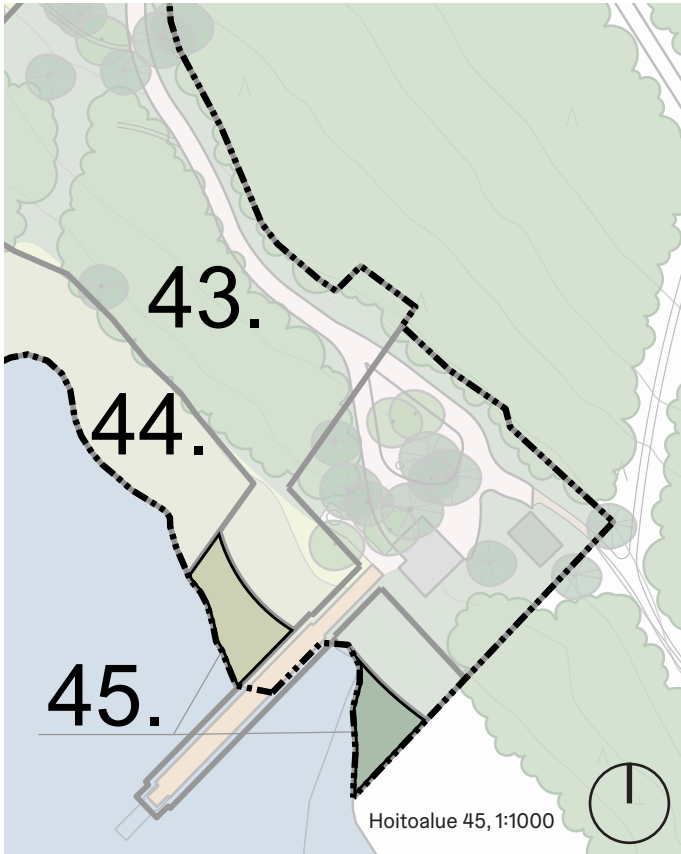
Ranta säilyy karuna kivikkoisena niityrannana eikä ruovikko pääse liiaksi valtaamaan rantaviivaa. Saunarannan uintikelpoisuuden parantaminen.

Hoito

Hoidon intensiteetti: II

Hoito-/kunnossapitoluokka: B6 / RAMS A4

Saunarannan käyttökäytävien lisäämiseksi ruovikkoa poistetaan laiturin läheisyydestä tarpeen vaatiessa. Vastaavalla tavalla kuin Tahvonlahden harjun luonnonsuojelualueella järviruokoja näivetetään useamman vuoden peräkkäisellä niitolla, jolloin kasvusto taantuu vähitellen. Ruokoja niitetään vähintään ruovikon ja rannan väliseltä rajalta, joka estää ruovikon levittäytymistä. Leikkuujäte korjataan pois. Ensimmäisen niiton yhteydessä korjataan

pois myös maahan aiemmin kuivuneet korret. Vuosittaisen niittojen jälkeen niittoväli harvennetaan n. 3–5 vuoteen, mutta kasvuston tilannetta seurataan ja tarvittaessa niittoa toteutetaan useammin.

Yllä: hoitokuviolla 44. kasvaa merenrantaniittyä.

Alla: saunan laiturin molemmilla puolilla on ruovikkoalueet, joiden levittämistä uintiin käytettävälle alueelle hillitään.

Lähteet ja kirjallisuus

Painetut lähteet

Asemakaavan selostus - Kruunuvuorenranta, Laajasalo, Stansvik. 2010/11960. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto.

Hautamäki, R. 2015. *Kartanot kaupungissa*. Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Väitöskirja.

Hiltunen, L. 2001. *Stansvikin kartanopuiston puu- ja ruohovartinen kasvillisuus ja kasvisto*. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2001:15/Viherosasto.

Juutinen, ym. 2019. Sammalet. Julk.: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. *Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019*. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 263-312.

Nieminen, J. 2020. *Kaupunkien lahoppuopas – Lahoppuun vaaliminen rakennetuilla viheralueilla*. Viherympäristöliiton julkaisu nro 69. Helsinki.

Ruoff, E. 2001. *Vanhoja suomalaisia puutarhoja*.

Ruokonen, R., ym. 2003a. *Stansvikin kartanoalue – ympäristöhistoriallinen selvitys*. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2003:1.

Ruokonen, R., ym. 2003b. *Stansvikin kartanoalue – Hoito- ja kehittämisperiaatteita sekä suosituksia jatkosuunnitteluun*. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2003:3.

Tahvonlahdenharjun luonnonsuojelualue. Hoito- ja käyttösuunnitelma vuosille 2022–2032. Luontotieto Keiron Oy. 2021.

Verkkolähteet

Helsingin kaupungin karttapalvelu. 2022. Saatavilla: <http://kartta.hel.fi>.

Erävuori, ym. 2022. *Helsingin uhanalaisten luontotyyppien inventoinnit 2017–2020*. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2022:7. Saatavilla: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisu-07-22.pdf>. Viitattu 3.11.2022.

Helsingin kaupunki. 2022. Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa – Suunnittelu- ja rakennusvaiheen ohjekortit.

Jokinen, M. 2012. *Viitasammakko Rana arvalis Nilsson, 1842–Esiselvitys*. Suomen ympäristökeskus SYKE. Luettu 23.12.2021.

Meriluoto, T. 2010. *Vanhat kartat*. Saatavilla: <http://timomeriluoto.kapsi.fi/>. Luettu 5.1.2022.

Museovirasto. 2009. *Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY–Helsingin höyrylaivareitien kesähuvi-asutus*. Saatavilla: http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1573. Luettu 5.1.2022.

Uutta Helsinkiä. 2019. *Kalastajakylästä kaupunginosaksi – Kruunuvuorenrannan vaiheita 1500-luvulta tähän päivään*. Verkkoartikkeli. Saatavilla: <https://www.uuttahelsinki.fi/fi/kruunuvuorenranta/asuminen/kalastajakylasta-kaupunginosaksi-kruunuvuorenrannan-vaiheita-1500-luvulta>. Luettu 9.8.2021.

Selvitykset ja raportit

Luontotietojärjestelmästä kerätyt tiedot (suluissa viimeisen inventoinnin vuosi):

- Lahokaviosammalhavainnot ja elinympäristökuviot-jaukset (2021)
- Uhanalaiset luontotyytit, LAKU-kriteerien mukaisesti arvotettu maakunnallisesti arvokas kohde (2019)
- Tärkeät lintualueet (2017)
- Huomionarvoiset pistemäiset luontokohteet (2014)
- Tärkeät lepakoalueet, luokat II ja III (2014)
- Tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet (2014)
- Metsäkohteet (2011)
- Arvokkaat kasvikohteet (2005, päivitetään parhaillaan)
- Arvokkaat geologiset kohteet (2004)

Alueelta laaditut selvitykset:

Luontoselvitykset

- Ahola, Koskimies ja Nieminen/Faunatica. 2015. *Helsingin Stansvikin luontoselvitykset vuonna 2014*. Tilaja Stansvikin kyläyhdistys.
- Enviro Oy. 2005. *Kruunuvuorenrannan osayleiskaava-alueen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutusten arviointi*.

Metsäselvitykset ja kasvillisuusinventointiraportit

- Nupponen, ym./Faunatica. 2022. Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet, Faunatican raportteja 109/2022.
- Nieminen, M. & Makkonen, H./Faunatica. 2021. *Laajasalon alueen lahokaviosammalselvitys vuonna 2021–* Fau-

natican raportteja 24/2021. 34 s.

- Helsingin kaupungin ympäristökeskus. 2012. *Selvitys eräiden Helsingin kaupungin omistamien metsäalueiden luonnon monimuotoisuudesta.*
- Innofor Finland Oy. *Helsingin luonto – Arvokkaat metsäluonnon monimuotoisuuskohteet (METSO).* 2011.
- Hiltunen. 2001. *Stansvikin kartanopuiston puu- ja ruohovartinen kasvillisuus ja kasvisto.*

Lepakkoselvitykset

- Karlsson/Tmi Metsäsiipi. 2022. *Stansvikin lepakoseuranta 2022 – Kaivoshuvilan, Schaumanin huvilan, Nalitalon ja Metsämajan jatkoseuranta sekä Vanhakylän poistuvien kolopuiden päiväpiiloselvitys.*
- Karlsson, R./Tmi Metsäsiipi. 2019. *Stansvikin kartanoalueen täydentävä lepakkoselvitys.*
- Hagner-Wahlsten, N./BatHouse & Karlsson, R./Tmi Metsäsiipi. *Helsingin Kaivoshuvilan ja Vuorilahdenpolun valojen sammuttamiskokeilun lepakoseuranta 2018.*
- Hagner-Wahlsten, N./BatHouse. 2017. *Kruunuvuoren rannan lepakkoselvitys 2017.*
- Hagner-Wahlsten, N./BatHouse. 2016. *Lepakoiden jatkoseuranta–Helsingin Koirasaarentien kadunrakennustyönmaan varrella Stansvikin kaivoshuvilan kohdalla 2016.*
- Hagner-Wahlsten, N./BatHouse. 2015. *Lepakoiden jatkoseuranta–Helsingin Koirasaarentien kadunrakennustyönmaan varrella Stansvikin kaivoshuvilan kohdalla 2015.*
- Wermundsen Consulting Oy. 2014. *Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2014.*
- Hagner-Wahlsten, N./BatHouse. 2014. *Lepakoseuranta–Helsingin Koirasaarentien kadunrakennustyönmaan varrella Stansvikin kohdalla 2014.* Tilaaja Helsingin kaupunki, Rakennusvirasto.
- Wermundsen Consulting Oy. 2013. *Lepakkoselvitys–Stansvik. 2013.* Tilaaja Stansvikin kyläyhdistys ry.
- Siivonen. 2004. *Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2003.* Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu 3/2004.

Lintuselvitykset

- Ellermaa, M. 2018. *Helsingin tärkeät lintualueet ja merkittävä linnusto 2017.* Kaupunkiympäristön julkaisu 2018:8.
- Faunatica. *Helsingin Stansvikin pesimälinnustoseelvitys 2014.* Tilaaja Stansvikin kyläyhdistys. (Sisältyy *Helsingin Stansvikin luontoselvitykset vuonna 2014* -raporttiin)

Sammakkoeläinselvitykset

- Saarikivi, J. 2019a. *Sammakkoeläinkartoitus Tahvon-*

lahden suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä keväällä 2019.

- Saarikivi, J. 2019b. *Stansvikin puistosuunnitelma sammakkoeläinten kannalta.* Lausunto.
- Metsänen, T./Luontoselvitys Metsänen. 2019. *Helsingin Kruunuvuoren rannan ruskosammakko-, viitasammakko- ja rupikonnakartoitus 2018–2019.*
- Metsänen, T./Luontoselvitys Metsänen. 2018. *Helsingin Kruunuvuoren rannan ruskosammakko-, viitasammakko- ja rupikonnakartoitus 2018 -väliraportti.*
- Saarikivi, J. 2017. *Viitasammakkohavaintoja Helsingissä keväällä 2017.*

Kääpäselvitykset

- Nupponen, ym./Faunatica. 2022. *Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet, Faunatican raportteja 109/2022.*
- Enviro Oy. 2005. *Kruunuvuoren kääpäselvitys.* (Sisältyy *Kruunuvuoren rannan osayleiskaava-alueen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutusten arviointi* -raporttiin)

Niveljalkaisiin liittyvät selvitykset

- Nupponen, ym./Faunatica. 2022. *Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet, Faunatican raportteja 109/2022.*
- Mattila, ym. *Hyönteiselvitys.* 1999.

Puusto

- Stara. 2018. *Stansvikin kartanoalueen puiden kuntoarvio kesäkuussa 2018.*

Viitteet

1 ks. European Environment Agency. 2022. *Global and European sea level rise*. Saatavilla: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/sea-level-rise-7/assessment>; sekä Maanmittauslaitos. *Maannousu*. Saatavilla: <https://www.maanmittauslaitos.fi/tutkimus/teematietoa/maannousu>

Tekijät:	Tiina Perälä, Matti Liski, Katja Orrainen, Veera Soikkeli
Julkaisun yhteyshenkilö:	Sari Knuuti
Julkaisun nimi:	Stansvikin kartanopuisto –hoito- ja kehittämissuunnitelma
Sarja:	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja
Sarjanumero:	2023:12
Julkaisuaika:	2023
ISBN:	ISBN 978-952-386-236-4
ISSN:	ISSN 2489-4230 (verkkojulkaisu)
Kieli, koko teos:	suomi
Kieli, tiivistelmä:	suomi, ruotsi

Tiivistelmä

Stansvikin kartanon historia ulottuu 1700-luvulle, jolloin nykyisen kartanon päärakennuksen paikalla oli torppa. Vuonna 1798 kartano erotettiin Degerön rälssisäteristä ja 1800-luvulla alkoi kesäkartanoiden kultakausi Helsingissä. Kesäasuk- sen vuoksi Degeröön alkoi kulkea höyrylaivayhteys vuonna 1837 ja kartanoympäristö kuuluu nykyisin valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristökohteeseen (RKY) "*Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus*", joka ilmentää pääkaupunkilaisten kesäasumiskulttuuria 1800- ja 1900-luvuilla. Samalla kartanon maita viljeltiin. Kartanon hyö- typutarha perustettiin 1800-luvun alussa, minkä jälkeen kartanopuistoa rakennettiin useissa vaiheissa maisemapuistoksi 1820–1830-luvuilta alkaen.

Kulttuuriympäristöön liittyneen hoidon ja rakentamiselta säilymisen vuoksi alueen luontoarvot ovat nykyisin merkittä- vät. Alueella esiintyy muun muassa lukuisia lintu- ja lepakkolajeja, lahokaviosammalta, erilaisia vanhoissa puissa viihtyviä lajeja sekä arvokasta niittykasvillisuutta. Niemen alueella on useita uhanalaisia luontotyyppejä, joiden vaaliminen on ollut työn tavoitteena.

Työssä esitetään pitkän aikavälin tavoitetila koko kartanopuistolle sekä hoitoaluekohtaisesti työtavat, joilla tavoittee- seen päästään. Lisäksi työssä on tallennettu alueen yleisiä hoitoperiaatteita. Hoitotyön tavoitteena on alueen merkittävien kulttuurihistoriallisten ja luontoarvojen sekä lisääntyvien käyttäjämäärien yhteensovittaminen.

Sammanfattning

Stansviks herrgårds historia går tillbaka till 1700-talet då det på den nuvarande herrgårdsbyggnadens plats stod ett torp. År 1798 avskildes herrgården från Degerös frälsegods och på 1800-talet började sommarvillabebyggelsens glansperiod i Helsingfors. I och med sommarbebyggelsen började ångbåtstrafik gå till Degerö år 1837. Herrgårdsområdet hör till den byggda kulturmiljön av riksintresse (RKY) "*Sommarbebyggelsen vid ångbåtslederna i Helsingfors*", som gestaltar huvuds- tadsinvånarnas sommarbostadskultur på 1800- och 1900-talet. Samtidigt odlades herrgårdens marker. Herrgårdens nyt- toträdgård anlades i början av 1800-talet, varefter herrgårdsparken byggdes i flera etapper som en landskapspark från och med 1820–1830-talet.

Som en följd av kulturmiljövården och områdets bevarande från byggande är områdets naturvärden idag anmärknin- gsvärda. I området finns bland annat ett flertal fågel- och fladdermössarter, grön sköldmossa, diverse arter som trivs i gamla träd samt värdefull ängsvegetation. På näset finns det flera utrotningshotade naturtyper, vars bevarande har varit ett mål i arbetet.

I arbetet presenteras en långsiktig målsättning för hela herrgårdsparken samt skötselområdesmässiga arbetssätt som målet nås med. Områdets allmänna skötselprinciper har också samlats i arbetet. Målet med underhållsarbetet är samordning mellan områdets betydande natur- och kulturhistoriska värden och det ökande antalet användare.

Avainsanat: Stansvikin kartanopuisto, Stansvik, hoito- ja kehittämissuunnitelma, kartanot, historiallinen kartanopuisto, kulttuuriympäristö

Helsinki

Rakennetut viheralueet		yht. 20,98 ha
R1	Rakennettu arvoviheralue	0,13 ha
R2	Toimintaviheralue	0,35 ha
R3	Käyttöviheralue	1,27 ha
R4	Suoja- ja vaihettumisvyöhyke	0,03 ha
Avoimet viheralueet		
A1	Arvonilitty	2,48 ha
A3	Maisemanilitty	0,22 ha
A4	Avoim alue	5,68 ha
Taajamametsät		
M1	Arvometsä	6,64 ha
M2.1	Lähimetsä	0,99 ha
M3	Ulkoiu- ja virkistysmetsä	3,19 ha
Niittyjen hoitotaparasterit		
C	kaksi kertaa kesässä niitettävät kohteet, hoitojätettä ei kerätä pois	0,18 ha
E	kohteet, jotka vaativat paljon käsityövaltaisia vaiheita	1,38 ha
F	vesomalla hoidettavat niittyalueet	1,15 ha
H	arvonilitty, jota hoidetaan kohdekohtaisten ohjeiden mukaan	1,68 ha
Näkymät		
	Avoim näkymälinja kartanon päärakennuksen ja Onnentempelin välillä	
	Avoimena pidettävät tärkeät näkymäakselit (voi olla yksittäispuita)	
	Avoimena pidettävät näkymälinjat merelle puiden välillä	
	Uhanalaiset tai silmälläpidettävät luontotyypit	

HOITOLUOKAT

Tarkempi kuvaus hoidosta ks. *Stansvikin kartanopuiston hoito- ja kehittämissuunnitelma 2023 - 2033*.

Luonnonsuojelualueen hoito ks. erillinen *Tahvonlahdenharjun luonnonsuojelualue, Hoito- ja käyttösuunnitelma vuosille 2022-2032*.

Rakennetut viheralueet		yht. 20,98 ha
A1	Edustusviheralue	0,13 ha
A2	Käyttöviheralue	1,62 ha
A3	Käyttö- ja suojaviheralue	0,03 ha

Avoimet viheralueet		
B3	Maisemanility ja laidunalue	2,48 ha
B4	Avoim alue ja näkymä	0,22 ha
B5	Arvonility	1,68 ha
B6	Ruovikko	4,00 ha

Taajamametsät		
C1.1	Lähimetsä	6,64 ha
C2	Ulkoulu- ja virkistysmetsä	0,99 ha
C5	Arvometsä	3,19 ha

Niittyjen hoitolaparasterit		
C	kaksi kertaa kesässä niitettävät kohteet, hoitojätettä ei kerätä pois	0,18 ha
E	kohteet, jotka vaativat paljon käsityövaltaisia vaihteita	1,38 ha
F	vesomalla hoidettavat niittyalueet	1,15 ha
H	arvonility, jota hoidetaan kohdekohtaisten ohjeiden mukaan	1,68 ha

Näkymät		
	Avoim näkymälinja kartanon päärakennuksen ja Onnentempelin välillä	
	Avoimena pidettävät tärkeät näkymäakselit (voi olla yksittäispuita)	
	Avoimena pidettävät näkymälinjat merelle puiden välillä	
	Uhanalaiset tai siimälläpidettävät luontotyypit	

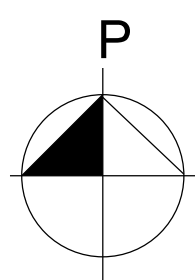
Helsinki Kaupunkiympäristön toimiala		www.hel.fi	
49. Laajasalo, Tahvonlahti		sähköposti: etunimi.sukunimi@hel.fi	
STANSVIKIN KARTANOPIUSTO, TAHVONLAHDENNIEMI JA STANSVIKINTIE			
Hoitoluokkakartta			
SK	LITTY	NRO	KHS
1:1250	KORVAA	VIO 6017/2	KYLK
KORVATTU	TASOKORONALITISTO:	ETRS-GR25	HYV.
ASENAKAAVA	7534	KORKEUSJÄRJESTELMÄ:	TARK.
LIRENES.	NZ000		PROJ.
maaseeno-orkitehtoisio			S. Knuuti
NÄKYMÄ oy		HYV.	28.2.2023
Mechebrikku 34 B, 00200 Helsinki, p. 09-622 717 27		M. Liski	
		TARK.	28.2.2023
		T. Perälä	
		LAAT.	28.2.2023
		V. Solikeli	

MERKINTÖJEN SELITYS

- Metsänreuna
- Lehti-/havupuu
- Yksittäispensas
- Pensasalue
- Avokallio
- Luontainen pohjakasvillisuus
- Niitty
- Nurmi
- Perenna-alue
- Kasvima
- Ruovikko
- Kivituhka
- Tenniskentän pinnoite

- Vesi
- Oja

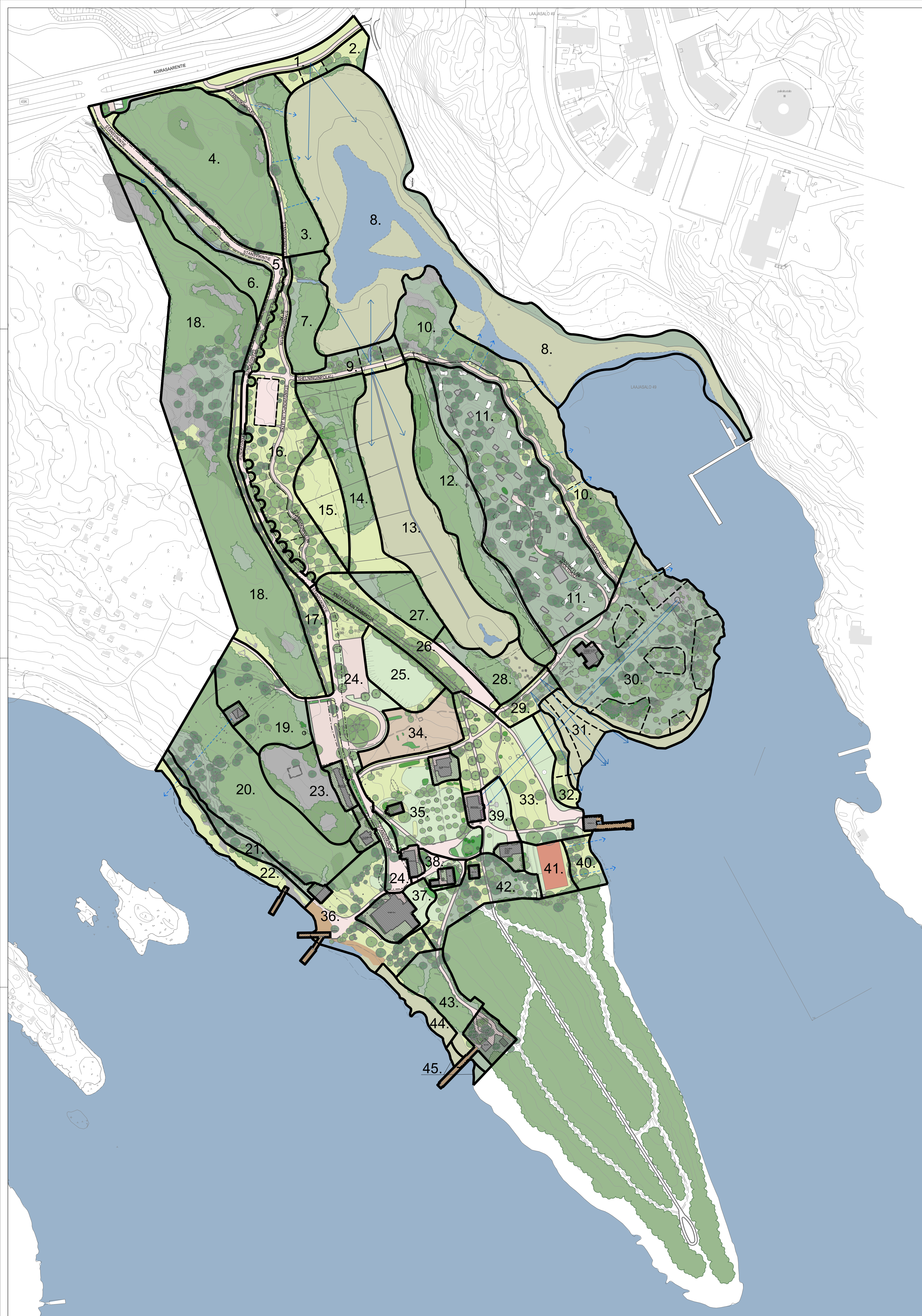

STANSVIKIN KARTANOPISTO
HOITO- JA KEHITTÄMISSUUNNITELMA
2023 - 2033

LIITE 3. TAVOITETILA ENSIMMÄISEN JA
TOISEN RAKENNUSVAIHEEN JÄLKEEN
1:1250

maaseppä-arkkitehtitoimisto
NÄKYMÄ oy
Miehelininkatu 34 B, 00260 Helsinki, p. 09-622 717 27

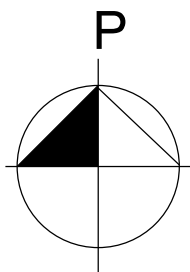
28.2.2023

MERKINTÖJEN SELITYS

12. Hoitoalueen raja ja alueen numero
Hoitoaluerajat kuvioiden sisällä
Vuokra-alueet

- Avoin näkymälinja kartanon päärakennuksen ja Onnentemppelin välillä
Näkymäakselit
Näkymälinjat

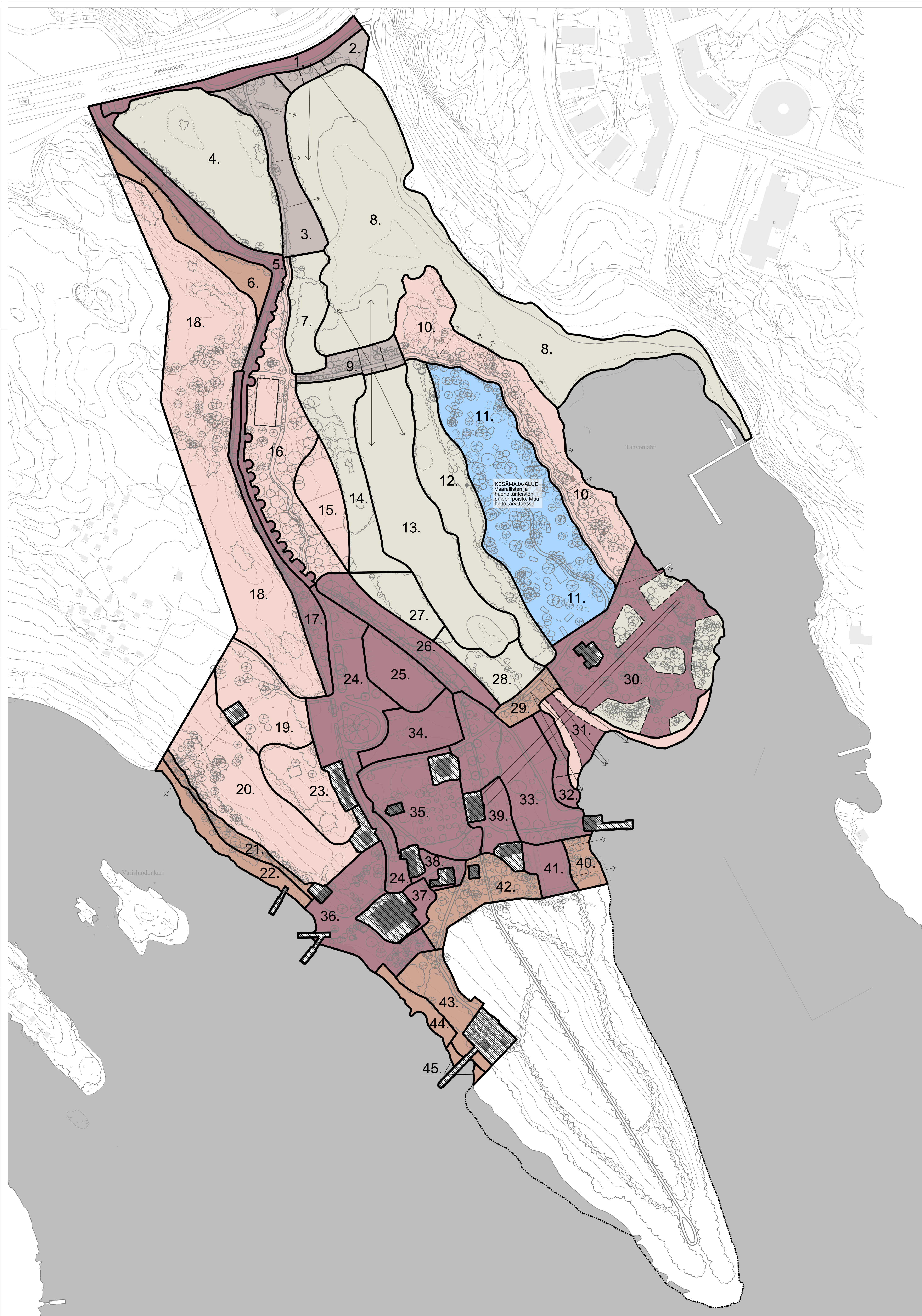

STANSVIKIN KARTANOPIISTO
HOITO- JA KEHITTÄMISSUUNNITELMA
2023 - 2033

LIITE 4. HOITOALUEAJAT 1:1250

maisema-arkkitehtitoimisto
NÄKYMÄ Oy
Meehelintie 34 B, 00280 Helsinki, p. 09-422 711 27

28.2.2023

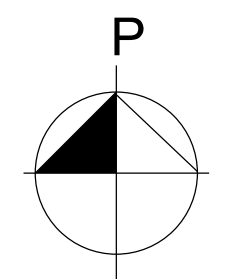

MERKINTÖJEN SELITYS

Kartta ilmentää sitä, kuinka intensiivisesti alueita hoidetaan. Mitä tummemman punainen väri, sitä tiiviimmässä hoidossa alue on.

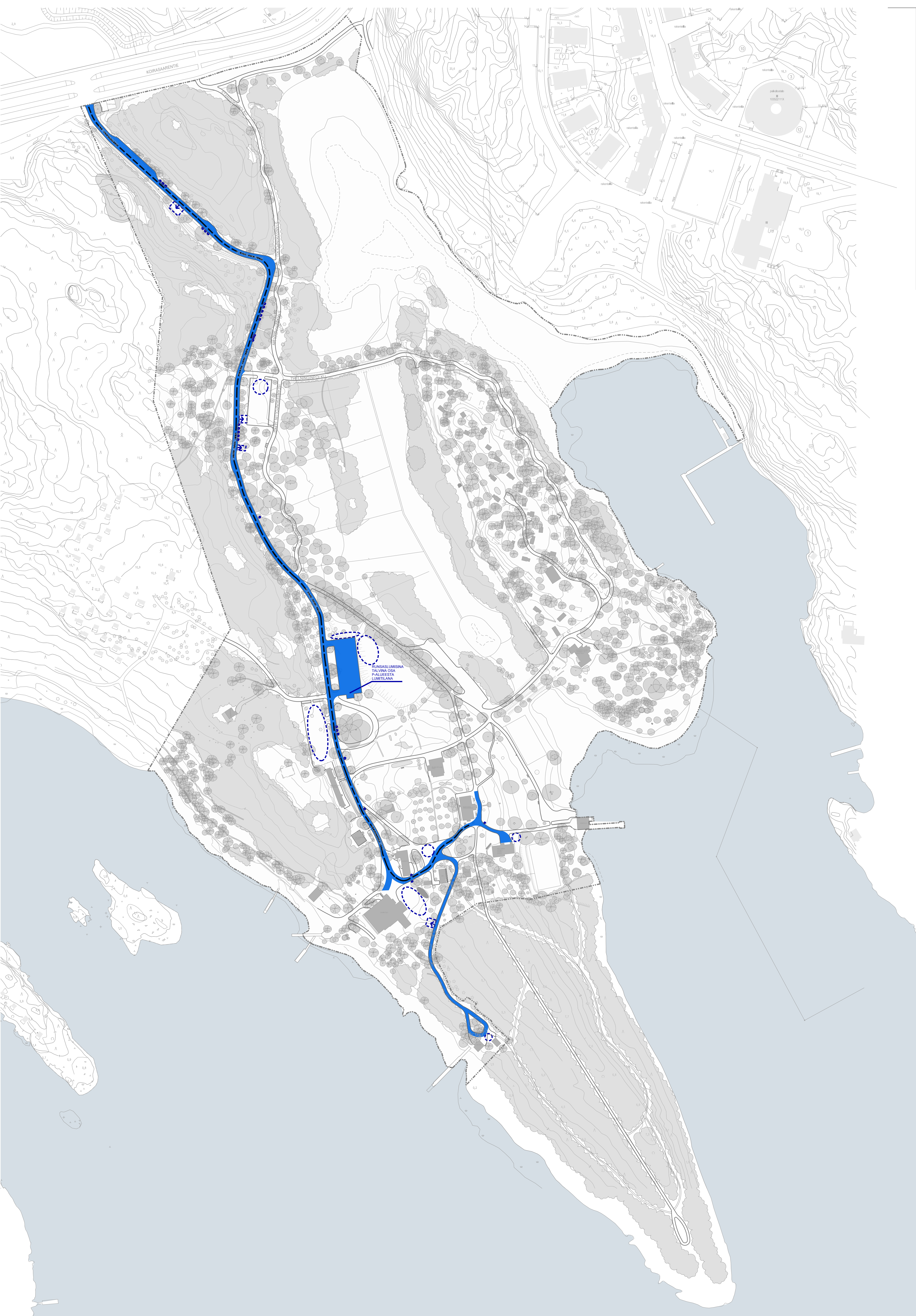
- Intensiteetti 0: vaarallisten ja huonokuntoisten puiden poisto, ei muita toimenpiteitä.
- Intensiteetti 0 / I: Näkymälinjojen avoimuus säilytetään. Vaarallisten ja huonokuntoisten puiden poisto, ei muita toimenpiteitä
- Intensiteetti I: pienpuuston hoito / vesominen kerran 6. vuodessa
- Intensiteetti II: pienpuuston hoito / vesominen kerran 3. vuodessa
- Intensiteetti III: pienpuuston hoito / vesominen väh. 1 krt/vuosi
- Kesämaja-alue: kaupunki poistaa vaaralliset ja huonokuntoiset puut ja ylläpitää reittiä. Muu hoito tarpeen mukaan.
12.

Hoitoalue raja
- Hoitoalueiden ulkopuolelle rajattu rakennuksen vuokra-alue

STANSVIKIN KARTANOPIUSTO
HOITO- JA KEHITTÄMISSUUNNITELMA
2023 - 2033

LIITE 5. HOIDON INTENSITEETTI 1:1250

MERKINTÖJEN SELITYS

- Talvikunnossapidettävä reitti
- Lumen kasaamiselle soveltuva alue
- Aura-autolle osoitettu lumen työntöpaikka
- Aurauksessa huomioitava maakivi
- Kasteluauton reitti

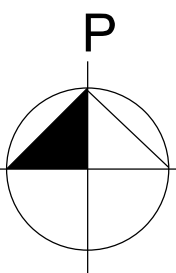
TALVIKUNNOSSAPIDON TOTEUTTAMINEN

Talvikunnossapito toteutetaan karttaan merkityillä reiteillä. Auratessa varotaan erityisesti vanhoja tammia sekä historiallisia rakennuksia, joita ei saa vahingoittaa. Tammien eteen on aseteltu maakiviä, ks. kartta.

Tammien tai muiden puiden juurille ei kasata lunta. Kasausalueet on merkitty karttaan.

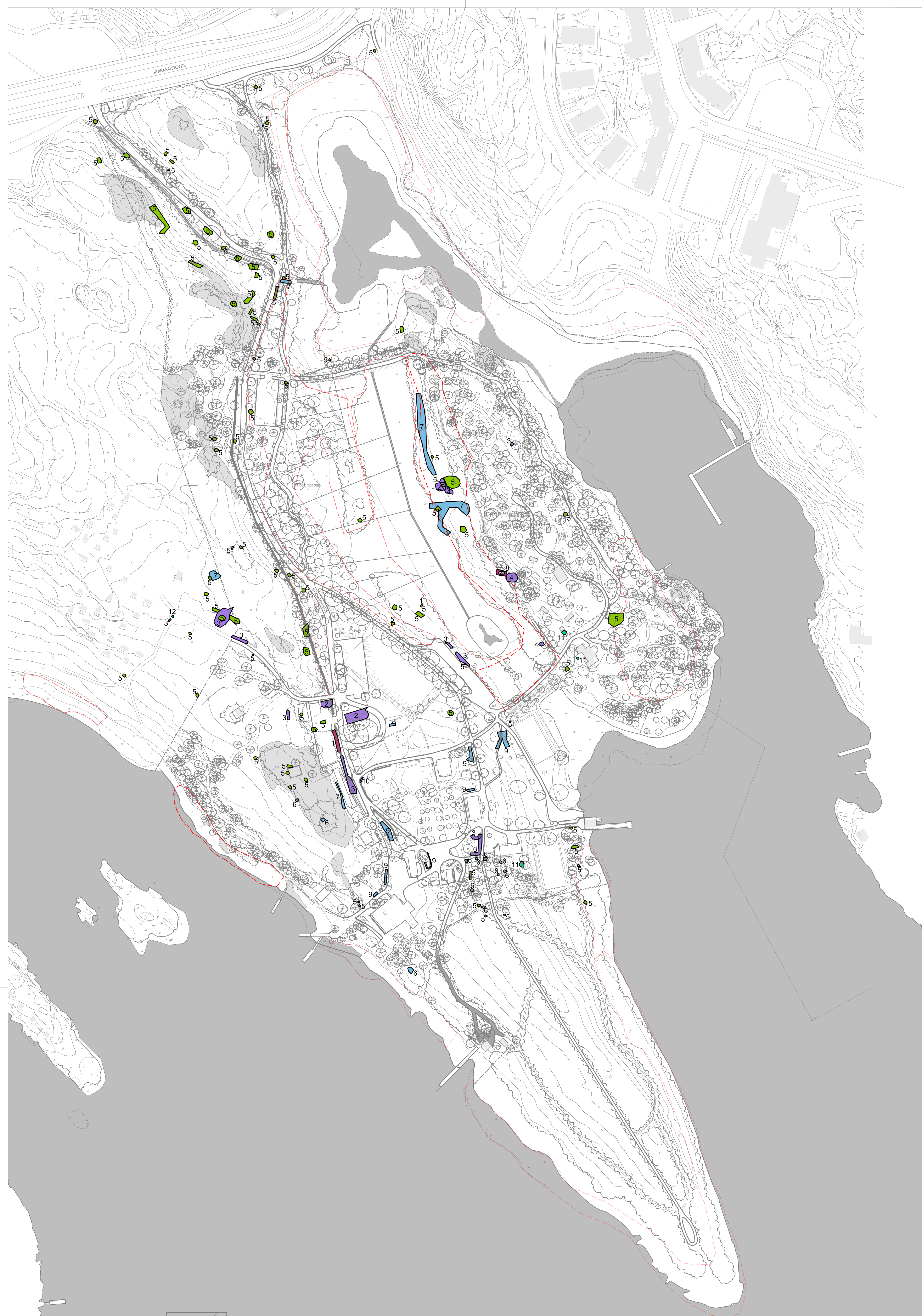
Alueella ei käytetä tiesuolaa.

Kertynyt ylimääräinen hiekoitushiekka kerätään keväisin pois.

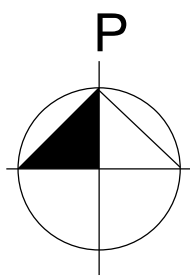
STANSVIKIN KARTANOPISTO
HOITO- JA KEHITTÄMISSUUNNITELMA
2023 - 2033

LIITE 6. TALVIKUNNOSSAPITO JA KASTELU
1:1250

MERKINTÖJEN SELITYS

- VIERASLAJILUOKITUS (Helsingin vieraslajilinjaus / Kansallinen vieraslajistrategia)
- █ Luokka 1 - Helsingissä erittäin haitalliset lajit / Kansallisesti erittäin haitalliset lajit
Laji kurturuusu (1)
 - █ Luokka 2b - Helsingissä haitalliset lajit
/ Kansallisesti haitalliset tai tarkkailtavat/paikallisesti haitalliset lajit
Lajit rikkapalsami (2), viitapihlaja-angervo (3) ja tatar
Fallopia (4)
 - █ Luokka 2c - Helsingissä haitalliset, hyvin laajalle levinneet lajit
/ Kansallisesti haitalliset tai tarkkailtavat/paikallisesti haitalliset lajit
Laji tertuselja (5)
 - █ Luokka 2c - Helsingissä haitalliset, hyvin laajalle levinneet lajit
/ Kansallisesti haitalliset tai tarkkailtavat/paikallisesti haitalliset lajit
Lajit isotuompihlaja (6), jättipalsami (7), komealupiini
(8), paimenmatar (9) ja piennarmatar (10)
 - █ Luokka 3b - Helsingissä tarkkailtavat vieraslajit
/ Kansallisesti tarkkailtavat/paikallisesti haitalliset lajit
Lajit "pajuangervot", Spiraea spp. sektio Spiraria (11)
 - Uhanalainen luontotyyppi

STANSVIKIN KARTANOPIUSTO
HOITO- JA KEHITTÄMISSUUNNITELMA
2023 - 2033

LIITE 7. HAITALLISET VIERASLAJIT 1:1250